

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu
Strategii Rozwoju Obszaru Strategicznej Interwencji
Góry Świętokrzyskie**

lipiec 2025 r.

Autor:
mgr inż. Marek Karłowski
mgr inż. Monika Miara

Bieliny, 31.07.2025 r.

SPIS TREŚCI

1. Wstęp	5
2. Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami.....	7
3. Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy	11
4. Istniejący stan środowiska	15
4.1. Położenie.....	15
4.2. Główne źródła antropopresji	16
4.3. Wody powierzchniowe.....	17
4.4. Wody podziemne	20
4.5. Powietrze atmosferyczne.....	22
4.6. Klimat akustyczny.....	26
4.7. Surowce mineralne	27
4.8. Gleby	28
4.9. Krajobraz	29
4.10. Promieniowanie elektromagnetyczne	31
4.11. Gospodarka odpadami.....	31
4.12. Obszarowa ochrona przyrody, szata roślin, świat zwierzęcy	32
4.13. Dziedzictwo kulturowe i zabytki.....	38
4.14. Ryzyko wystąpienia suszy, podtopień i powodzi	41
4.15. Klimat	43
5. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu.....	44
6. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu wspólnotowym, krajowym i regionalnym.....	45
6.1. Polityka i przepisy Unii Europejskiej	45
6.2. Dokumenty krajowe.....	48
6.3. Dokumenty regionalne i wojewódzkie.....	50
6.4. Analiza zgodności ocenianego dokumentu z polityką ochrony środowiska	54
7. Analiza i ocena oddziaływań na środowisko, w tym oddziaływań znaczących	56
7.1. Analiza oddziaływań odnosząca się do celów i kierunków Strategii.....	56
7.2. Analiza oddziaływań odnosząca się do projektu zintegrowanego „Na ścieżkach czasu i przestrzeni”	64
7.2.1. Oddziaływania na obszary chronione.....	65
7.2.2. Plany zadań ochronnych dla wybranych obszarów prawnie chronionych. .	83
7.2.2. Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne	97
7.2.3. Oddziaływanie na klimat i adaptacja do skutków zmian klimatycznych	98

7.2.4. Oddziaływanie na bioróżnorodność i środowisko przyrodnicze	99
7.2.5. Oddziaływanie na jakość życia i zdrowie ludzi.....	103
7.2.6. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi	103
7.2.7. Oddziaływanie na krajobraz i dobra kultury	104
7.2.8. Oddziaływanie na powietrze i klimat akustyczny	104
7.2.9. Oddziaływania skumulowane z innymi dokumentami strategicznymi.....	105
7.2.10. Oddziaływanie transgraniczne.....	106
7.2.11. Wpływ na środowisko w przypadku odstąpienia od realizacji projektowanego dokumentu	106
8. Propozycja rozwiązań alternatywnych.....	107
9. Środki zapobiegające oraz ograniczające negatywne oddziaływanie na środowisko	108
10. Proponowane metody analizy środowiskowych skutków wdrażania ocenianego dokumentu.....	112
11. Wnioski	112
12. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	113
13. Wykorzystane materiały źródłowe	116
14. SPIS RYSUNKÓW, TABEL	119

WYKAZ SKRÓTÓW

OSI	Obszar Strategicznej Interwencji
IIT	Inny Instrument Terytorialny
PGW	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza
Dz. U.	Dziennik Ustaw
GUS	Główny Urząd Statystyczny
GZWP	Główne zbiorniki wód podziemnych
JCW	Jednolita część wód
JCWP	Jednolita część wód powierzchniowych
JCWpd	Jednolita część wód podziemnych
OOŚ	Ocena oddziaływania na środowisko
OZE	Odnawialne źródła energii
PMŚ	Państwowy Monitoring Środowiska
Prognoza ooś	Prognoza oddziaływania na środowisko
SOOŚ, strategiczna OOŚ	Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko
UE	Unia Europejska
UOOŚ	Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko

1. Wstęp

Przedmiotem niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko jest projekt Strategii Rozwoju Obszaru Strategicznej Interwencji Góry Świętokrzyskie. Dokument ten został poddany strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko (dalej: SOOŚ).

Zgodnie z art. 46 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2024 poz. 1112), zwanej dalej OOŚ, przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymaga m. in. strategia wyznaczająca ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Strategia rozwoju Obszaru Strategicznej Interwencji Góry Świętokrzyskie (dalej Strategia rozwoju OSI Góry Świętokrzyskie) jest strategią terytorialną w rozumieniu art. 29 rozporządzenia ogólnego oraz zapisów Umowy Partnerstwa na lata 2021-2030. Swoim zasięgiem obejmuje 11 gmin: Bodzentyn, Nowa Słupia, Łagów, Suchedniów, Bieliny, Górnio, Łączna, Masłów, Pawłów, Waśniów, Zagnańsk.

Celem prognozy jest ustalenie, czy zapisy projektowanej Strategii rozwoju nie naruszają zasad prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego. Prognoza ma również ułatwić identyfikację możliwych do określenia skutków środowiskowych spowodowanych realizacją w przyszłości postanowień ocenianego dokumentu oraz określić, czy istnieje prawdopodobieństwo powstawania w przyszłości konfliktów i zagrożeń w środowisku.

Prognoza została opracowana zgodnie z art. 51 ust.2 i art.52 ust.1.i 2 ustawy OOŚ i zawiera:

- informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.
- oświadczenie autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy,
- datę sporządzenia prognozy, imię, nazwisko i podpis autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – imię, nazwisko i podpis kierującego tym zespołem oraz imiona, nazwiska i podpisy członków zespołu autorów.

Prognoza określa i analizuje:

- istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:
 - różnorodność biologiczną,
 - ludzi,
 - zwierzęta,
 - rośliny,
 - wodę,
 - powietrze,
 - powierzchnię ziemi,
 - krajobraz,
 - klimat,
 - zasoby naturalne,
 - zabytki,
 - dobra materialne
- z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

Prognoza przedstawia również:

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,

- biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Informacje zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, zostały opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu.

Niniejsza wersja prognozy oddziaływania na środowisko uwzględnia zagadnienia wskazane w stanowisku Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 25.06.2025r. WOO-III.411.20.2025.ML i stanowisko Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego z dnia 13.06.25r. znak pisma: NZ.9022.4.40.2025.

2. Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami

Strategia rozwoju Obszaru Strategicznej Interwencji Góry Świętokrzyskie (dalej Strategia rozwoju OSI Góry Świętokrzyskie) jest strategią terytorialną w rozumieniu art. 29 rozporządzenia ogólnego oraz zapisów Umowy Partnerstwa na lata 2021-2030.

W pracach nad dokumentem Strategii rozwoju OSI Góry Świętokrzyskie wykorzystywane były następujące zapisy:

- Umowa Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021–2027 w Polsce (Umowa Partnerstwa),
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury (Rozporządzenie ogólne)
- Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Ustawa wdrożeniowa),
- Zasady Realizacji Instrumentów Terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027 przygotowane przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej,

- Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ - dokument ten jest podstawą dla kształtowania i prowadzenia przez samorząd województwa polityki regionalnej w perspektywie średnio i długookresowej oraz stanowi wytyczne do planowania strategicznego na poziomie ponadlokalnym i lokalnym.
- Program Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027 – dokument ten jest podstawowym instrumentem finansowania konkretnych przedsięwzięć realizowanych zgodnie z polityką regionalną prowadzoną przez samorząd województwa zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+.

Obszar Gór Świętokrzyskich został wskazany w Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+, przyjętej uchwałą nr XXX/406/21 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 29 marca 2021 r., jako Obszar Strategicznej Interwencji.

Przedstawione wnioski z diagnozy stanowią punkt wyjścia oraz bazę do opracowania Strategii zintegrowanego rozwoju OSI Góry Świętokrzyskie „Rozwój zrównoważonej turystyki w Górach Świętokrzyskich w oparciu o potencjał dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego”. Drugi człon nazwy Strategii wskazuje na nadrzędny cel rozwoju jaki został zdefiniowany dla tego dokumentu. Jest on spójny z celami powołania i funkcjonowania Związku Gmin Gór Świętokrzyskich. Niniejsza diagnoza ma na celu określenie problemów, potencjałów i potrzeb rozwojowych, które odnoszą się do ww. celu nadrzędnego.

Strukturę Strategii OSI Góry Świętokrzyskie oparto na celu nadrzędnym oraz celach strategicznych, które wpisują się w ramy strategicznego rozwoju województwa świętokrzyskiego. Celem nadrzędnym jest: „Rozwój zrównoważonej turystyki w Górach Świętokrzyskich w oparciu o potencjał dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego.”

Istotą wdrażania Strategii rozwoju OSI Góry Świętokrzyskie będzie realizacja projektów zintegrowanych przyczyniających się do rozwiązywania wspólnych problemów i skoordynowanego zaspakajania potrzeb.

Projekt zintegrowany to projekt, który wpisuje się w cele rozwoju OSI Góry Świętokrzyskie objętego instrumentem IIT (tzw. Inny Instrument Terytorialny) i jest ukierunkowany na rozwiązywanie wspólnych problemów rozwojowych – oznacza to, że projekt ten będzie miał wpływ na więcej niż jedną gminę oraz jego realizacja jest uzasadniona zarówno w części diagnostycznej, jak i w części kierunkowej strategii.

Projekt zintegrowany powinien spełniać przynajmniej jeden z dwóch warunków:

1. Jest projektem partnerskim w rozumieniu art. 39 ustawy wdrożeniowej,

2. Deklarowany jest wspólny efekt, rezultat lub produkt końcowy projektu, np. wspólne wykorzystanie stworzonej w jego ramach infrastruktury w przypadku projektów „twardych”, lub objęcie wsparciem w przypadku projektów „miękkich”, mieszkańców co najmniej dwóch gmin.

W projekcie dokumentu wskazano 1 projekt zintegrowany pod tytułem: Na ścieżkach czasu i przestrzeni – zintegrowany projekt rozwoju funkcji turystyczno-edukacyjnej Gór Świętokrzyskich, wspierającej ochronę dziedzictwa, rozwój społeczny i aktywizację obszaru OSI Góry Świętokrzyskie. Składa się on z projektów poszczególnych partnerów, które połączone są w pakiety projektowe. Poszczególne pakiety projektowe wynikają ze spójności tematycznej i częściowo przestrzennej, tworząc docelowo szlaki turystyczne Gór Świętokrzyskich.

Tabela 1. Lista przedsięwzięć oraz pakiety (wiązki) projektowe

Lp.	Lokalizacja projektu (gmina)	Tytuł projektu	Pakiet projektowy	Koszty (zł)
I.	Bodzentyn	Odbudowa, zabezpieczenie i wyposażenie Pałacu Biskupów Krakowskich wraz z zagospodarowaniem wzgórza zamkowego oraz utworzeniem szlaku historycznych murów miejskich w Bodzentynie.	1. Centralny szlak turystyczny Gór Świętokrzyskich	12 000 000,00
II.1.	Bieliny	Świętokrzyska Zagroda Kultury – zakup wyposażenia i rozbudowa wystawy.	1. Centralny szlak turystyczny Gór Świętokrzyskich	3 500 000,00
II.2.	Bieliny	Prace modernizacyjne i zagospodarowanie przestrzeni wokół pomnika Trzech Krzyży w Hucie Szklanej.	1. Centralny szlak turystyczny Gór Świętokrzyskich	2 375 000,00
III.	Nowa Słupia	Podniesienie atrakcyjności turystycznej gminy poprzez modernizację przestrzeni publicznej miejscowości Nowa Słupia wraz z budową infrastruktury okołoturystycznej.	1. Centralny szlak turystyczny Gór Świętokrzyskich	5.882.352,94
IV.	Łagów	Wykorzystanie potencjału endogenicznego Miasta i Gminy Łagów jako czynnika rozwoju społeczno-gospodarczego OSI Góry Świętokrzyskie.	1. Centralny szlak turystyczny Gór Świętokrzyskich	6 000 000,00

Lp.	Lokalizacja projektu (gmina)	Tytuł projektu	Pakiet projektowy	Koszty (zł)
V.	Masłów	Rozwój Centrum Historii Lotnictwa w Masłowie Pierwszym oraz infrastruktury wspierającej ruch turystyczny.	2. Zachodni szlak turystyczny Gór Świętokrzyskich	5 882 500,00
VI.	Górno	Rozbudowa infrastruktury wokół zalewu w Cedzynie.	2. Zachodni szlak turystyczny Gór Świętokrzyskich	6 239 565,66
VII.	Zagnańsk	Rozbudowa infrastruktury turystycznej w Gminie Zagnańsk.	3. Północny szlak turystyczny Gór Świętokrzyskich	5 882 352,94
VIII.	Łączna	Przebudowa, modernizacja i dostosowanie budynku do pełnienia funkcji „Centrum dziedzictwa i edukacji kreatywnej w Zaleziance”.	3. Północny szlak turystyczny Gór Świętokrzyskich	6 000 000,00
IX.	Suchedniów	Zagospodarowanie terenów przyległych do zbiornika wodnego na rzece Kamionce w Suchedniowie.	3. Północny szlak turystyczny Gór Świętokrzyskich	5 882 500,00
X.	Pawłów	Wykonanie ścieżki rowerowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą.	4. Wschodni szlak turystyczny Gór Świętokrzyskich	5.882.352,00
XI.	Waśniów	Budowa Centrum Kultury i Turystyki w miejscowości Waśniów.	4. Wschodni szlak turystyczny Gór Świętokrzyskich	8 000 000,00
XII.	ZGGŚ	Kod Gór Świętokrzyskich – interaktywny szlak zmysłów, tradycji i przyszłości.	5. Wspólny pakiet promujący Góry Świętokrzyskie	-

Źródło: Strategii OSI Góry Świętokrzyskie

Oceniana Strategia odwołuje się do ustaleń Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+, która jest podstawą dla kształtowania i prowadzenia przez samorząd województwa polityki regionalnej w perspektywie średnio i długookresowej oraz stanowi wytyczne do planowania strategicznego na poziomie ponadlokalnym i lokalnym ¹, wskazując na spójność i komplementarność obydwu dokumentów. OSI Góry Świętokrzyskie jest jednym z 11 OSI regionalnych. Swoim zasięgiem obejmuje 11 gmin: 4 gminy miejsko-wiejskie Bodzentyn, Nowa Słupia, Łagów, Suchedniów oraz 7 gmin wiejskich Bieliny, Górno, Łączna, Masłów, Pawłów, Waśniów i Zagnańsk.²

¹ Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+

² Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego wskazuje – jako jeden z obszarów interwencji – pięć gmin o wyjątkowych walorach przyrodniczo-krajobrazowych dla rozwoju różnych form turystyki, położonych w granicach i w otulinie Świętokrzyskiego Parku Narodowego, stanowiącego jedną z wizytówek regionu. Obszar ten został rozszerzony o gminy przyległe, położone niemal w całości na terenach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu (97% z nich stanowią obszary chronione) i posiadające potencjał rozwoju funkcji turystycznych. Na terenie OSI Góry Świętokrzyskie działa od 1996 roku Związek Gmin Gór Świętokrzyskich. Zlokalizowanych jest tu 16% miejsc noclegowych regionu. Jednocześnie w południowo-zachodniej części OSI zachodzą procesy suburbanizacji. Ze względu na swoje walory OSI wymaga opracowania kompleksowej strategii rozwoju turystyki, obejmującej cały obszar funkcjonalny oraz koordynacji działań gmin położonych na jego terenie.³

Dla potrzeb realizacji celów ustanowienia OSI Góry Świętokrzyskie, opracowano projekt Strategii będącej przedmiotem SOOŚ i niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko. Strategia stanowi narzędzie zarządzania rozwojem OSI Góry Świętokrzyskie poprzez wykorzystanie źródeł finansowania w Programie Regionalnym Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027, który był poddany strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko.

3. Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy

Zgodnie z artykułem 52 ust. 1 ustawy OOŚ informacje zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko powinny być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów powiązanych z tym dokumentem.

Strategia rozwoju OSI Góry Świętokrzyskie obejmuje zestaw wspólnych celów oraz działań, do których przypisano realizację projektu zintegrowanego. Kluczowym zakresem interwencji, jaki został zdefiniowany w tym dokumencie są projekty poszczególnych partnerów wschodzące w skład projektu zintegrowanego. Odpowiadają one zarówno na potrzeby społeczno-gospodarcze rozwoju Związku Gmin Gór Świętokrzyskich, jak też stanowią rozwinięcie zasad realizacji polityki rozwoju województwa świętokrzyskiego. Dla OSI Góry Świętokrzyskie zaplanowano w ramach wsparcia finansowego ze środków Unii Europejskiej alokację środków na rozwój turystyki zrównoważonej. Strategia jest rozwinięciem **Programu Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027** w odniesieniu do

³ Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+

Działania 6.3. Wzmacnianie lokalnych potencjałów na obszarach innych niż obszary miejskie. Tym samym dokument Strategii rozwoju OSI Góry Świętokrzyskie wyznacza ramy realizacyjne dla przedsięwzięć, które dedykowane są alokacji finansowej ze środków Unii Europejskiej przypisanej do działania 6.3. Programu Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027.

Analizując oddziaływanie na środowisko dokonano przeglądu działań, które tworzą projekt zintegrowany nr 1. Na ścieżkach czasu i przestrzeni – zintegrowany projekt rozwoju funkcji turystyczno-edukacyjnej Gór Świętokrzyskich, wspierającej ochronę dziedzictwa, rozwój społeczny i aktywizację obszaru OSI Góry Świętokrzyskie. Projekt ten składa się z 12 komponentów realizacyjnych poszczególnych samorządów Związku Gmin Gór Świętokrzyskich. Opis tych przedsięwzięć stanowi najbardziej szczegółową prezentację zamierzeń rozwojowych. Dokument ten nie określa poza tym innych ram realizacyjnych, tj. nie wyznacza ram dla realizacji innych projektów i inwestycji. Jest to co prawda dokument, który określa wspólne cele rozwojowe, niemniej nie wskazuje w jakich zakresie, poza projektem zintegrowanym, będą one realizowane i osiągane. Co prawda w dokumencie można znaleźć listę projektów uzupełniających. Niemniej stanowią one wyłącznie komponent ukazujący spójność realizacji zasadniczego zakresu interwencji (projektu zintegrowanego) z innymi zaplanowanymi już działaniami.

Mając na uwadze powyższe, należy stwierdzić, iż Strategia rozwoju OSI Góry Świętokrzyskie wyznacza ramy dla przedsięwzięć, które stanowią element projektu zintegrowanego. Tym samym analiza oddziaływań na środowisko dotyczyła zakresu projektu zintegrowanego. Próbując dokonać analizy oddziaływania postanowień dokumentu na środowisko przeanalizowano jego zapisy w odniesieniu do Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. 2019 poz. 1839). Ponadto szczególną uwagę zwrócono na lokalizację planowanych działań względem form ochrony przyrody. Ogólnie można zasygnalizować, że przedsięwzięciami mogącymi znacząco oddziaływać na środowisko (w rozumieniu rozporządzenia, o którym mowa powyżej), które mogłyby wynikać z ocenianej Strategii, potencjalnie mogą wynikać z poniższych kierunków:

- Porządkowanie gospodarki wod.-kan.,
- Poprawa stanu powietrza atmosferycznego,
- Rozwój infrastruktury publicznej i komunalnej służącej podnoszeniu atrakcyjności, aktywności i integracji społecznej; funkcji mieszkaniowej,
- Rozwinięcie wspólnej oferty inwestycyjnej z uwzględnieniem potencjałów i potrzeb partnerów OSI Góry Świętokrzyskie i jej promowanie,
- Rozwijanie infrastruktury edukacyjno-rekreacyjnej sprzyjającej poprawie dostępności do dziedzictwa przyrodniczego, historycznego i kulturowego,

- Tworzenie i rozwój spójnej sieci dróg i ścieżek pieszo-rowerowych na obszarze OSI Góry Świętokrzyskie,
- Poprawa dostępności komunikacyjnej uwzględniającej rozwój turystyki na terenie OSI Góry Świętokrzyskie,
- Rozwój infrastruktury wspierającej dostępność do miejsc i przestrzeni atrakcyjnie turystycznie,
- Zwiększenie zdolności retencyjnych obszaru OSI Góry Świętokrzyskie oraz racjonalne gospodarowanie zasobami wody,
- Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej,
- Racjonalna gospodarka odpadami, w tym odpadami niebezpiecznymi, wraz z budową infrastruktury wspierającej segregację, w tym PSZOK,
- Wspieranie i rozwijanie produkcji energii z odnawialnych oraz zeroemisyjnych źródeł (np. pompy ciepła, panele fotowoltaiczne).

Niemniej należy podkreślić, iż w ocenianym dokumencie tylko część kierunków została przypisana do projektu zintegrowanego, co wynika z zakresu wsparcia, jaki jest przewidziany w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027:

A. W obszarze zrównoważonej turystyki:

1. Wsparcie centrów/punktów informacji kulturalnej i turystycznej;
2. Działania w zakresie rozwiązań cyfrowych stanowiących innowacyjne rozwiązania służące poprawie zarządzania turystyką i oferty turystycznej;
3. Budowa, tworzenie, rozwój tras i szlaków turystycznych (w tym w postaci ścieżek rowerowych i szlaków pieszych) odwołujących się do walorów historycznych, kulturowych, przyrodniczych i edukacyjnych;
4. Rozwój infrastruktury turystycznej, w tym m.in. poprzez budowę, rozbudowę/modernizację infrastruktury poprawiającej dostępność obiektów i atrakcji turystycznych;
5. Promocja walorów środowiskowych i turystycznych regionu oraz produktów regionalnych (w tym stworzenie infrastruktury umożliwiającej promocję produktów regionalnych, opracowanie wspólnej marki turystycznej/produktu turystycznego, organizacja wydarzeń promujących walory turystyczne).

W związku z powyższym zakres interwencji ujęty w Strategii rozwoju OSI Góry Świętokrzyskie jest przypisany tylko do wybranych celów i kierunków.

Spójność projektu zintegrowanego z celami i kierunkami rozwoju OSI Góry Świętokrzyskie:

Cel 1. Rozwój usług publicznych i przestrzeni publicznych na rzecz spójności i aktywności społecznej:

- Rozwój infrastruktury edukacyjnej sprzyjającej poprawie dostępności do dziedzictwa przyrodniczego, historycznego i kulturowego.

Cel .2 Ochrona zasobów przyrodniczych i poprawa stanu środowiska:

- Czynna i bierna ochrona przyrody i zachowanie bioróżnorodności,
- Ochrona i zachowanie zasobów dziedzictwa kulturowego.

Cel 3. Wzmocnienie i rozwinięcie partnerskiej współpracy:

- Rozwój współpracy międzysektorowej sprzyjającej realizacji celów rozwoju,
- Wzmocnienie zaangażowania mieszkańców w działania turystyczne, kulturalne i edukacyjne.

Cel 4. Rozwój infrastruktury turystycznej:

- Rozwój turystyki bazującej na lokalnym i ponadlokalnym potencjale przyrodniczym i dziedzictwie kulturowym, w tym turystyki rowerowej, pieszej, wypoczynkowej,
- Powiązanie atrakcji turystycznych OSI Góry Świętokrzyskie w ujęciu funkcjonalnym, w tym na bazie współpracy ponadlokalnej, przy wykorzystaniu interaktywnych narzędzi,
- Stworzenie zintegrowanego szlaku turystyczno-edukacyjnego na obszarze Związku Gmin Gór Świętokrzyskich, promującego tożsamość i dziedzictwo regionu, w układzie chronologicznym, przyrodniczym i kulturowym, aktywizującego społeczność i wspierającego ochronę zasobów obszaru,
- Rozwój infrastruktury, wspierającej dostępność do miejsc i przestrzeni atrakcyjnych turystycznie,
- Wspieranie rozwoju usług związanych z turystyką.

Cel. 5. Zwiększenie rozpoznawalności turystycznej:

- Promowanie oferty turystycznej, przedsiębiorców, produktów i usług, w tym produktów lokalnych regionalnych, tradycyjnych,
- Promowanie zrównoważonej turystyki opartej na wartościach lokalnych i walorach środowiskowych.

Tym samym potencjalne ramy dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko tworzą projekty wpisujące się w następujące kierunki działań:

- Rozwój infrastruktury publicznej i komunalnej służącej podnoszeniu atrakcyjności, aktywności i integracji społecznej; funkcji mieszkaniowej,
- Rozwijanie infrastruktury edukacyjno-rekreacyjnej sprzyjającej poprawie dostępności do dziedzictwa przyrodniczego, historycznego i kulturowego,

- Tworzenie i rozwój spójnej sieci dróg i ścieżek pieszo-rowerowych na obszarze OSI Góry Świętokrzyskie,
- Rozwój infrastruktury wspierającej dostępność do miejsc i przestrzeni atrakcyjnie turystycznie.

Ocenę oddziaływania przeprowadzono zgodnie z artykułem 51 ust. 2 ustawy OOS. W prognozie zawarto wszystkie elementy, jakie powinna zawierać wg Ustawodawcy. Kluczowym elementem Prognozy jest odpowiedź na pytanie: czy projektowany dokument wyznacza ramy dla późniejszych realizacji mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz czy realizacja postanowień tego dokumentu może spowodować znaczące oddziaływania na środowisko?

Poszczególne działania ujęte w Strategii przeanalizowano pod kątem wpływu i oddziaływania na elementy środowiska: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

Dokonano analizy prawdopodobieństwa występowania oddziaływań na środowisko, czas trwania, zasięg, częstotliwości, odwracalność, a także prawdopodobieństwo występowania oddziaływań skumulowanych lub transgranicznych prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia dla środowiska.

Oceniono stopień, w jakim dokument ustala ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć, w odniesieniu do usytuowania, rodzaju i skali tych przedsięwzięć, a także powiązania z działaniami przewidzianymi w innych dokumentach. Dokonano analizy przydatności w uwzględnieniu aspektów środowiskowych, w szczególności w celu wspierania zrównoważonego rozwoju, oraz we wdrażaniu prawa wspólnotowego w dziedzinie ochrony środowiska. Oceniono powiązania z problemami dotyczącymi ochrony środowiska.

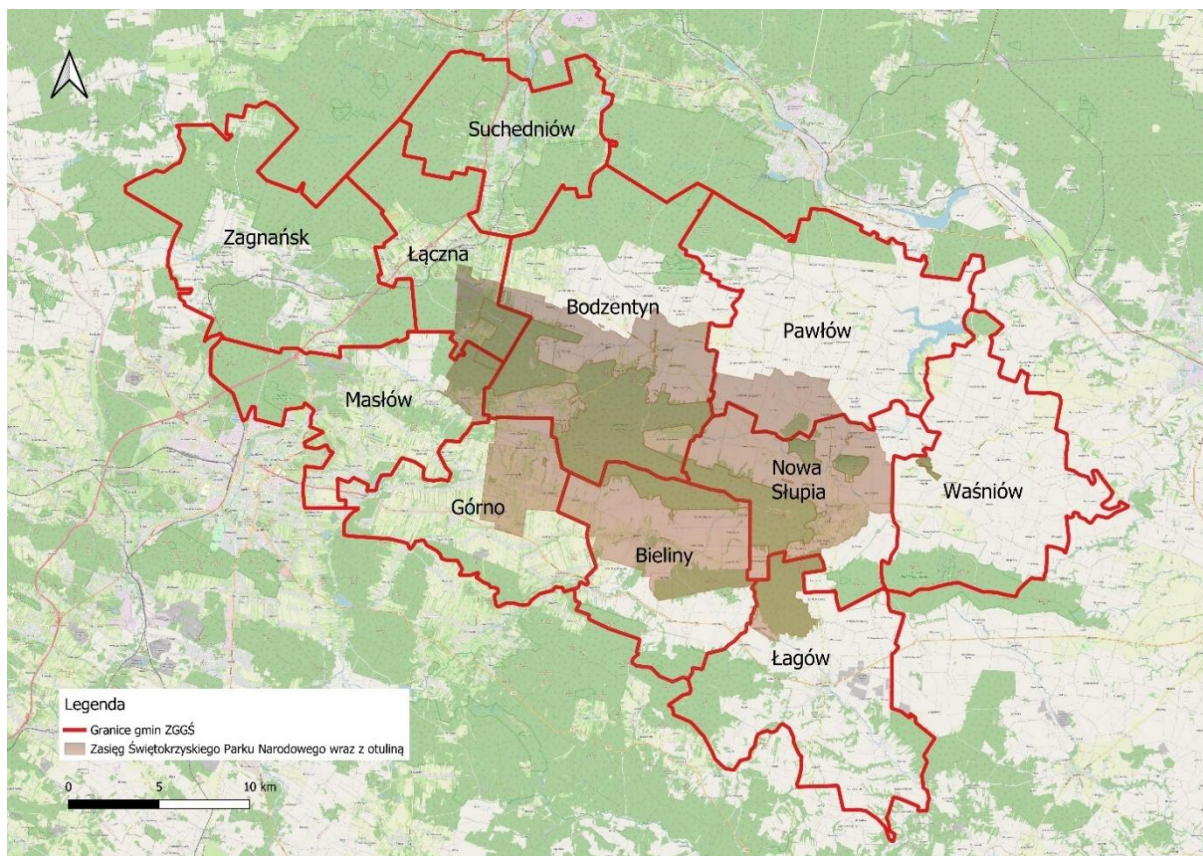
Każdy z projektów tworzących projekt zintegrowany oceniany został pod kątem występowania oddziaływań bezpośrednich, np. wynikających z charakteru prac inwestycyjnych, jak również oddziaływań pośrednich – długoterminowych, wynikających z charakteru danego przedsięwzięcia.

4. Istniejący stan środowiska

4.1. Położenie

Strategia Rozwoju Obszaru Strategicznej Interwencji Góry Świętokrzyskie obejmuje 11 gmin wchodzących w skład Związku Gmin Gór Świętokrzyskich. Należą do niego następujące gminy: Bodzentyn, Bieliny, Górno Nowa Słupia, Łagów, Masłów, Zagnańsk (powiat kielecki), Suchedniów, Łączna (powiat skarżyski), Pawłów (powiat starachowicki), Waśniów (powiat ostrowiecki).

Rysunek 1. Podział administracyjny ZGGŚ

Źródło: opracowanie własne

OSI Góry Świętokrzyskie wg podziału fizyczno-geograficznego Polski wg J. Kondrackiego, położona jest w obrębie podprovincji Wyżyny Małopolskiej i makroregionu Wyżyny Kieleckiej.

Makroregion Wyżyny Kieleckiej, do którego należy środkowa i północna część województwa Świętokrzyskiego, obejmuje mezoregiony: Płaskowyż Suchedniowski, Garb Gielniowski, Przedgórze Iłżeckie, Góry Świętokrzyskie, Wyżynę Sandomierską i Podgórze Szydłowskie. Analizowany teren charakteryzuje się dużą różnorodnością i bogactwem form ukształtowania powierzchni, budowy geologicznej, szaty roślinnej i zwierzęcej, a także dużą zasobnością surowców mineralnych.

4.2. Główne źródła antropopresji

Wśród głównych źródeł antropopresji na środowisko w rejonie objętym analizą należy wymienić przede wszystkim:

- 1) zabudowę komunikacyjną (autostrady, drogi, linie kolejowe), która stanowi źródło emisji hałasu, zanieczyszczeń i energii do środowiska, a także wpływa na zmianę krajobrazu oraz kształtuje reżim hydrologiczny i hydrogeologiczny;
- 2) niski stopień skanalizowania terenów mieszkalnych nienależących do większych ośrodków miejskich;

- 3) postępujący wzrost zabudowy - co powoduje zwiększenie stopnia zasklepienia terenu i związane z tym pogorszenie warunków retencyjnych (widoczne zwłaszcza na terenach miejskich i podmiejskich) oraz mikroklimatycznych, a także większą emisję zanieczyszczeń związanych z ogrzewaniem i ruchem pojazdów mechanicznych⁴;
- 4) niską emisję - tj. emisja pyłów i szkodliwych gazów na niskiej wysokości, pochodzących z ruchu pojazdów oraz indywidualnych źródeł energii cieplnej;
- 5) oddziaływania związane z rolnictwem - m.in. nawożenie, używanie środków ochrony roślin, niedobór elementów krajobrazowych mających znaczenie dla ochrony bioróżnorodności (np. zadrzewienia śródpolne), emisja zanieczyszczeń pyłowych do powietrza w związku z pracami polowymi.

Niezależnie od powyższego, na stan środowiska wpływ mają także zmiany i presje o charakterze regionalnym i globalnym, takie jak np. zmiana klimatu, transport zanieczyszczeń powietrza, depozycja zanieczyszczeń z atmosfery, pojawianie się gatunków inwazyjnych oraz gatunków obcych rodzimej florze i faunie.

4.3. Wody powierzchniowe^{5,6}

Analizowany obszar położony jest w obrębie działu wodnego dopływów Wisły. Największy obszar zajmują zlewnie: Kamiennej na północy i Nidy na południu. Część obszaru Gór Świętokrzyskich odwadniana jest przez Opatówkę, Koprzywiankę, Czarną Staszowską oraz Czarną Konecką (dopływ Pilicy). Sieć wodna jest niezależna od przebiegu pasm oraz budowy geologicznej. Pasma Jeleniowskie stanowi dział wód między dorzeczami Kamiennej.

Z uwagi na położenie obszaru Gór Świętokrzyskich na granicy działów wodnych, obszary szczególnego zagrożenia powodzią występują tu w niewielkim zakresie, tj. w gminach Pawłów i częściowo w gminie Łągów od rzeki Świśliny Psarki, w gminie Suchedniów i częściowo na terenie gminy Łączna od rzeki Kamionki, w gminie Bodzentyn i Nowa Słupia od rzeki Pokrzywianki.

Według ustaleń obowiązującego Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (dalej: PGW), obszar OSI Góry Świętokrzyskie położony jest w dorzeczu Górnej- Zachodniej Wisły i na pograniczu dorzecza Środkowej Wisły, na obszarze zlewni 20 jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP):

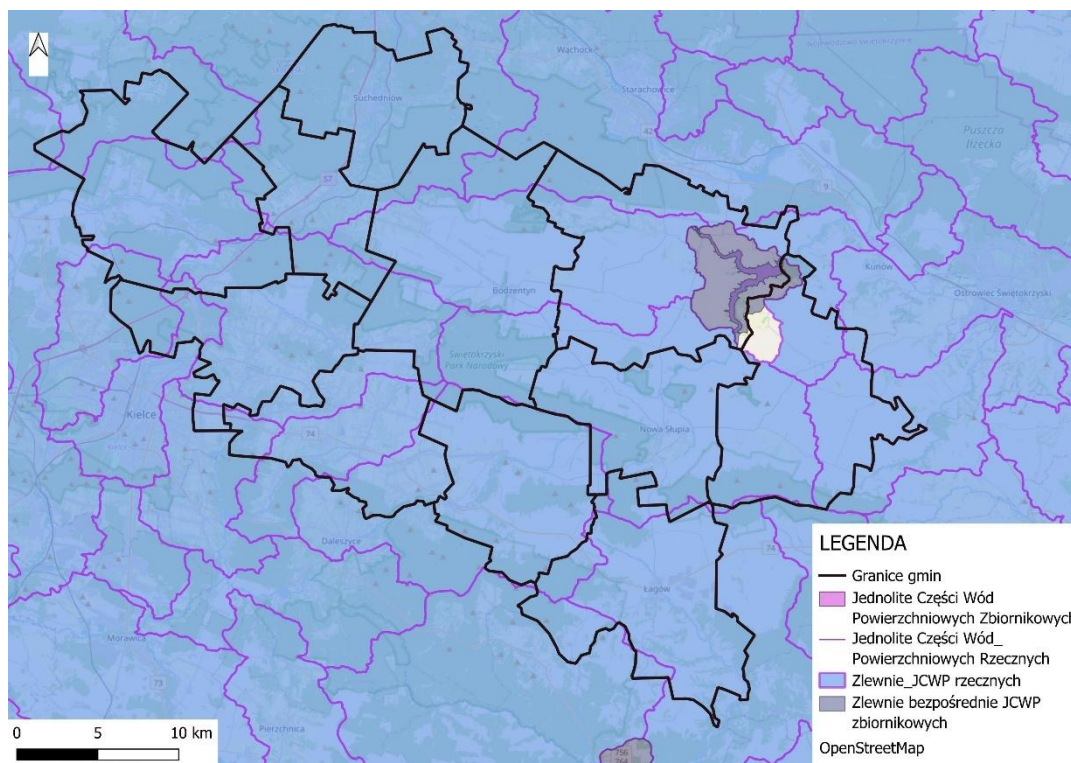
- Lubrzanka od zb. Cedzyna do ujścia RW200003216449 - zły stan wód,

⁵ Strategia Rozwoju OSI Góry Świętokrzyskie

⁶ II Plan Gospodarowania Wodami w dorzeczu rzeki Wisły

- Silnica RW20000621648289 - zły stan wód,
- Sufraganiec RW20000621648269 - zły stan wód,
- Lubrzanka do zb. Cedzyna RW20000621644339 - zły stan wód,
- Bobrza RW20000321648295 - zły stan wód,
- Czarna Nida do Stokowej RW200006216433 - zły stan wód,
- Warkocz RW2000062164469 - zły stan wód,
- Czarna od Krasnej do Plebanki RW200006254459 - zły stan wód,
- Krasna RW200016254429 - zły stan wód,
- Kamienna do Żarnówki RW20000323435 - zły stan wód,
- Pokrzywianka RW2000062348529 - zły stan wód,
- Łagowianka RW2000062178329 - zły stan wód,
- Kamienna od Żarnówki do Świśliny RW20000323479 - zły stan wód,
- Świślina do zb. Wióry RW200006234859 - zły stan wód,
- Czarna do zb. Chańcza RW200006217839 - zły stan wód,
- Kamienna od Świśliny do ujścia RW20001123499 - zły stan wód,
- Koprzywianka do Modlibórki RW200006219419 - zły stan wód,
- Szewnianka RW200006234929 - zły stan wód,
- Świślina od zb. Wióry do ujścia RW20000623489 - zły stan wód,
- Zb. Wióry RW200023234859 - zły stan wód.

Rysunek 2. Podział JWCP i JWCPRz dla obszaru OSI Góry Świętokrzyskie.

Źródło opracowanie własne

Celem środowiskowym ww. JCWP jest: dobry stan wód (dobry stan/potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny), nie pogorszenie stanu JCWP oraz osiągnięcie wymagań dla obszarów chronionych (ustanowionych w innych aktach prawnych). Powyższe ustalenia mają charakter ogólny, bowiem - według art. 52 ust. 1 UOOŚ - „informacje zawarte w prognozie (...) powinny być dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu”. W niniejszym przypadku oceniana Strategia nie zawiera takich ustaleń, które można byłoby racjonalnie przełożyć na parametry składowe celów środowiskowych. Trzeba bowiem mieć na uwadze, że skonkretyzowany cel środowiskowy wyraża się w:

- 1) zróżnicowanych (dla różnych typów JCWP) wartościach dla kilkudziesięciu wskaźników stanu elementów:
 - a) fizykochemicznych,
 - b) biologicznych,
 - c) hydromorfologicznych;
- 2) środowiskowych normach jakości dla ponad 80 wskaźników stanu chemicznego,
- 3) ustaleniach dedykowanych celom ochrony wszystkich obszarów chronionych mających powiązanie ze stanem JCWP.

W praktyce szczegółowe ustalenia w tym zakresie są zapisane w akcie prawnym - tj. w PGW (w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 16 lutego 2023 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły).

Wszystkie JCWP charakteryzują się złym stanem wód, a główną przyczyną takiej sytuacji jest zanieczyszczenie rzek ściekami oraz spływy powierzchniowe z terenów rolniczych, zurbanizowanych i przemysłowych, jak również transport czy turystyka. Duże znaczenie ma również depozycja zanieczyszczeń z atmosfery, przekształcenia hydromorfologiczne oraz zaburzenia reżimu hydrologicznego. Ogólne ustalenia w tym zakresie są przedstawione w obowiązującym PGW.

4.4. Wody podziemne

Arkusze Mapy Hydrogeologicznej Polski (opracowane przez Państwowy Instytut Geologiczny) wskazują, że na terenie OSI Góry Świętokrzyskie występują główne użytkowe poziomy wodonośne (GUPW). Stopień zagrożenia tych struktur jest zależny przede wszystkim od takich cech, jak: podatność na zanieczyszczenie, izolacja od powierzchni terenu, głębokość występowania wód podziemnych i rodzaj ośrodka wodonośnego. Niemniej pod uwagę brane są również czynniki zewnętrzne, takie jak np. istnienie ognisk zanieczyszczeń na powierzchni ziemi.

Na terenie analizowanego obszaru, w obrębie trzonu paleozoicznego Gór Świętokrzyskich utworami wodonośnymi są wapień środkowego i górnego dewonu. Ujęcia wód z tego poziomu osiągają znaczne wydajności rzędu 100-200 m³ /h. Utwory starszego paleozoiku, w obrębie trzonu paleozoicznego Gór Świętokrzyskich, wykształcone w postaci osadów piaszczysto - ilasto - mułowcowych są praktycznie bezwodne. W rejonie południowym powiatu, utworami wodonośnymi są trzeciorzędowe wapień litotamniowe brzeźnej (północnej) części Zapadliska Przedkarpackiego. Wody podziemne zasilane są bezpośrednio przez infiltrację opadów atmosferycznych na licznych wychodniach utworów wodonośnych lub pośrednio poprzez warstwy przepuszczalne lub półprzepuszczalne. Powiat kielecki położony jest w obrębie 5 Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) oraz 7 Jednolitych Części Wód Podziemnych (JCWPd) znajdujących się w dobrym stanie ilościowym i jakościowym. Na ryc.3 przedstawiono granice GZWP i JCWPd w odniesieniu do granic obszaru objętego niniejszą analizą.

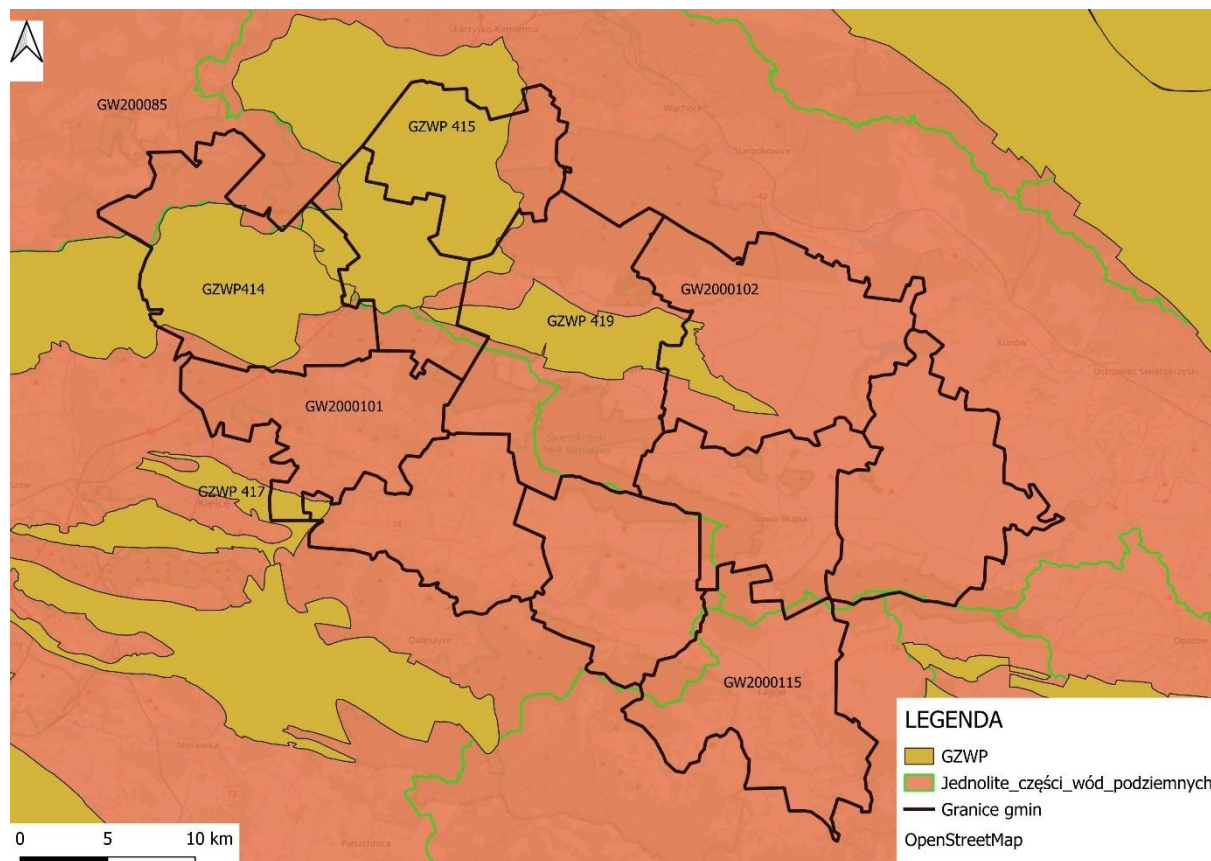
Analizowany teren jest zlokalizowany w granicach 5 jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) oznaczonych numerami: GW2000101 i GW2000102 (większość obszaru), GW2000115, GW200085 i GW2000116. Według danych Państwowego Monitoringu Środowiska stan ilościowy i chemiczny JCWPd jest dobry. Cele środowiskowe nie są zagrożone, za wyjątkiem GW2000101, która jest zagrożona ilościowo.

W granicach OSI Góry Świętokrzyskie występują 4 Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP):

- nr 414 - Zbiornik Zagnańsk,

- nr 415 - Zbiornik rzeka Górna Kamienna,
- nr 417 - Zbiornik Kielce,
- nr 419 - Zbiornik Bodzentyn,

Rysunek 3. GZWP i JCWPd w granicach ZGGŚ

Źródło: opracowanie własne <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-podziemne>

Stopień podłączenia do sieci wodociągowej na obszarze OSI Góry Świętokrzyskie (za rok 2023) jest na dobrym poziomie od 86,8% (gmina Mastów) do 100% podłączenia budynków mieszkalnych w gminach Pawłów, Łagów i Bieliny.

Jeśli chodzi o podłączenie budynków mieszkalnych do sieci kanalizacyjnej, to najmniej budynków podłączonych jest w gminie Waśniów na poziomie 11%, a najwięcej budynków jest podłączonych w gminie Mastów 88,1%, pozostałe gminy są skanalizowane w średnio 50-70%.⁷

Ogólnie obserwuje się wzrost, z pewnymi wyjątkami, liczby mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, na przestrzeni ostatnich lat.

⁷ Strategia Rozwoju Obszarów Interwencji Strategicznej Góry Świętokrzyskie.

4.5. Powietrze atmosferyczne.

Corocznie GIOŚ dokonuje oceny zanieczyszczenia powietrza SO₂, NO₂, CO, benzenem i ozonem oraz pyłem zawieszonym PM₁₀, PM_{2,5} i zanieczyszczeniami oznaczanymi w pyłe PM₁₀: ołowiem, kadmem, niklem, benzo(a)pirenem. Oceny te dokonywane są w odniesieniu do obszarów województwa zwanymi strefami. Województwo Świętokrzyskie zostało podzielone na strefy: Miasto Kielce i Strefa Świętokrzyska. Obszar Strategii należy do strefy świętokrzyskiej.

Na przeważającym obszarze województwa świętokrzyskiego w ostatnich latach występuje niski poziom zanieczyszczenia powietrza dla następujących substancji: Dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, benzen, tlenek węgla, a także oznaczane w pyłe zawieszonym PM₁₀ metale: ołów, kadm, arsen i nikiel.

Największym problemem w skali województwa są wysokie stężenia benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM₁₀. Podobnie jak w latach poprzednich, wysokie wartości stężeń tego zanieczyszczenia odnotowywano w okresach grzewczych. Główną przyczyną przekroczeń jest niska emisja pochodząca z indywidualnego ogrzewania budynków.⁸

Tabela 2. Wyniki jakości powietrza dla strefy świętokrzyskiej

Substancja/ składnik zanieczyszczeń	Klasa strefy ⁹	Klasa strefy dla O3 wg poziomu celu długoterminowego	Główne źródło zanieczyszczeń/ dodatkowe informacje
Wyniki klasyfikacji stref w ocenie rocznej dotyczącej SO ₂ - ochrona zdrowia ludzi	A	Nie dotyczy	-
Wyniki klasyfikacji stref w ocenie rocznej dotyczącej NO ₂ - ochrona zdrowia ludzi	A	Nie dotyczy	-
Wyniki klasyfikacji stref w ocenie rocznej dotyczącej CO - ochrona zdrowia ludzi	A	Nie dotyczy	-
Wyniki klasyfikacji stref w ocenie rocznej dotyczącej C ₆ H ₆ (benzen) - ochrona zdrowia ludzi	A	Nie dotyczy	-

⁸ Strategia Rozwoju OSI Góry Świętokrzyskie

⁹ Wyjaśnienie: Roczny wojewódzki raport za rok 2024

Klasa A - poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekracza poziomu dopuszczalnego/docelowego

Klasa C - poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziom dopuszczalny/docelowy

Klasa D1 - poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekracza poziomu celu długoterminowego (dotyczy tylko ozonu)

Klasa D2 - poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziomu celu długoterminowego (dotyczy tylko ozonu)

Substancja/ składnik zanieczyszczeń	Klasa strefy ⁹	Klasa strefy dla O3 wg poziomu celu długoterminowego	Główne źródło zanieczyszczeń/ dodatkowe informacje
Wyniki klasyfikacji stref w ocenie rocznej dotyczącej O ₃ (ozon) - ochrona zdrowia ludzi	A	D2	Jako główne przyczyny przekraczania poziomu celu długoterminowego wskazuje się występowanie w okresie wiosenno-letnim warunków meteorologicznych sprzyjających formowaniu się ozonu w powietrzu (duże nasłonecznienie i wysoka temperatura), emisję prekursorów ozonu, zwłaszcza z sektora transportu samochodowego oraz napływ powietrza zanieczyszczonego ozonem spoza obszaru województwa i spoza granic kraju.
Wyniki klasyfikacji stref w ocenie rocznej dotyczącej PM ₁₀ - ochrona zdrowia ludzi	A	Nie dotyczy	-
Wyniki klasyfikacji stref w ocenie rocznej dotyczącej pyłu PM _{2,5} , z uwzględnieniem poziomu dopuszczalnego II fazy - ochrona zdrowia ludzi	A	Nie dotyczy	-
Wyniki klasyfikacji stref w ocenie rocznej dotyczącej pyłu PM _{2,5} z uwzględnieniem poziomu dopuszczalnego I fazy – ochrona zdrowia ludzi	A	Nie dotyczy	-
Wyniki klasyfikacji stref w ocenie rocznej dotyczącej ołowiu w pyłe PM ₁₀	A	Nie dotyczy	-
Wyniki klasyfikacji stref w ocenie rocznej dotyczącej arsenu w pyłe PM ₁₀	A	Nie dotyczy	-
Wyniki klasyfikacji stref w ocenie rocznej dotyczącej niklu w pyłe PM ₁₀ - ochrona zdrowia ludzi	A	Nie dotyczy	-
Wyniki klasyfikacji stref w ocenie rocznej dotyczącej	C	Nie dotyczy	Występowanie przekroczeń poziomu docelowego wiąże się przede wszystkim z wysokim poziomem stężeń benzo(a)pirenu w okresie

Substancja/ składnik zanieczyszczeń	Klasa strefy ⁹	Klasa strefy dla O3 wg poziomu celu długoterminowego	Główne źródło zanieczyszczeń/ dodatkowe informacje
benzo(a)pirenu w pyłe PM10 - ochrona zdrowia ludzi			zimowym. Stężenia benzo(a)pirenu, który pochodzi głównie ze spalania paliw stałych do celów grzewczych ze źródeł komunalno-bytowych, cechuje wyraźna zmienność sezonowa. Na wszystkich stanowiskach stężenia wzrastały wielokrotnie w sezonie grzewczym i były znacząco wyższe od stężeń notowanych w miesiącach ciepłych.

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim. Raport wojewódzki za rok 2024

Działania w zakresie poprawy jakości powietrza są realizowane w ramach programów ochrony powietrza (POP) dla województwa świętokrzyskiego. Na terenie województwa obowiązuje uchwalona przez Sejmik Województwa Świętokrzyskiego we wrześniu 2023 roku „Aktualizacja programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych”. Program ochrony powietrza jest dokumentem, który wskazuje istotne przyczyny wystąpienia przekroczeń norm jakości powietrza oraz określa działania, których wdrożenie spowoduje poprawę jakości powietrza w województwie.¹⁰

W Programie tym zakłada się m. in.:

- ograniczenie emisji z ogrzewania indywidualnego w komunalnym zasobie mieszkaniowym i budynkach użyteczności publicznej,
- zachęty finansowe na modernizację budynków mieszkalnych oraz na wymianę kotłów, pieców i palenisk,
- wymianę niskosprawnych kotłów na paliwa stałe na: kotły zasilane olejem opałowym, ogrzewanie elektryczne, OZE głównie pompy ciepła, nowe kotły węglowe spełniające wymagania ekoprojektu,
- zastąpienie nisko sprawnych urządzeń grzewczych podłączeniem do sieci ciepłowniczej lub urządzeń opalanych gazem,
- stosowanie w nowych budynkach hierarchii źródeł ogrzewania: OZE, podłączenie do sieci ciepłowniczej lub gazowej, urządzenia opalane na olej opałowy, ogrzewanie elektryczne, nowe kotły węglowe o odpowiednich parametrach,
- termomodernizację.

¹⁰ Aktualizacja programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych”

Ww. działania realizowane są sukcesywnie przez podmioty publiczne i prywatne, co wynika z zapisów szeregu dokumentów planistycznych i strategicznych (programy ochrony środowiska, strategie rozwoju, narzędzia planowania przestrzennego).¹¹

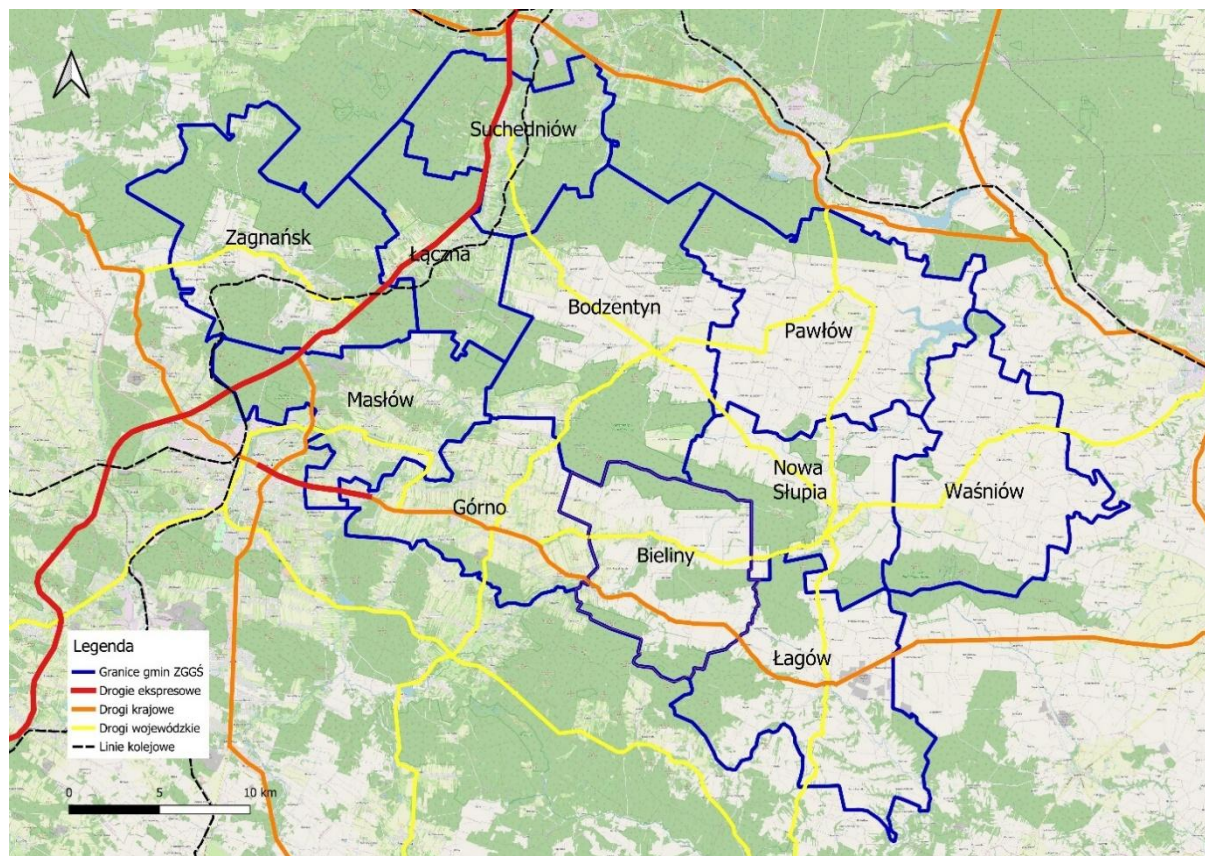
Główny źródłem zanieczyszczeń powietrza jest emisja z transportu drogowego i gospodarstw domowych. Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową wynikającą z sezonu grzewczego. Spala się w nich różnego rodzaju materiały nieodpowiedniej jakości - koks, miął, węgiel, a także odpady komunalne, które są źródłem emisji dioksyn, gdyż proces spalania jest niepełny i zachodzi w stosunkowo niskich temperaturach. Zanieczyszczenia z tego rodzaju źródła zawierają znaczne ilości popiołu (ok. 20%), siarki (1-2%) oraz azotu (1%). W znacznej większości domów węgiel spalany jest w przestarzałych konstrukcyjnie piecach bez właściwego nadzoru procesu spalania i bez urządzeń odpylających. Szkodliwość emitorów wyraźnie wzrasta w okresie jesienno-zimowym, kiedy to obserwuje się wyraźny wzrost stężenia pyłów i gazów emisyjnych, jednak ich negatywne oddziaływanie ma charakter w głównej mierze lokalny. Wynika to zarówno ze wzrost liczby pojazdów ogółem zarejestrowanych w kraju, jak też w gminie, a także rozwoju gospodarczego i częściowo urbanizacyjnego.

Przez obszar OSI Góry Świętokrzyskie przebiegają drogi:

- droga ekspresowa S7,
- droga krajowa nr 74,
- drogi wojewódzkie o nr: 750, 751, 752, 753, 756, 745.

¹¹ Aktualizacji Programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych"

Rysunek 4. Sieć powiązań transportowych obszaru ZGGŚ

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z przeprowadzonym w latach 2020/2021 na terenie woj. Świętokrzyskiego Generalnego Pomiaru Ruchu uzyskano następujące informacje:

- Średni dobowy ruch roczny (SDRR) w województwie świętokrzyskim na drogach zarządzanych przez GDDKiA to: 10353 pojazdów na dobę. Jest on średnio o 20% wyższy niż w GPR 2015 i w znacznej większości ruch ten generowany jest przez samochody osobowe. W skali całego kraju SDRR to 13 574 pojazdów na dobę, o 21 proc. więcej niż w GPR 2015

4.6. Klimat akustyczny

Głównym źródłem hałasu jest ruch pojazdów na drogach publicznych. Ciągły wzrost ilości zarejestrowanych pojazdów powoduje, że hałas drogowy bywa istotną uciążliwością dla mieszkańców. Lokalnie znaczenie mają również kolejowe i przemysłowe źródła hałasu.

Warto zaznaczyć, że nie tylko mierzony, ale i subiektywnie odczuwalny przez mieszkańców poziom hałasu związany z funkcjonowaniem zakładów przemysłowych, transportem samochodowym lub urządzeniami wentylacyjnymi i klimatyzacyjnymi może być uznany za niekorzystny i uciążliwy, nawet jeśli dane monitoringowe nie wskazują na przekraczanie dopuszczalnych standardów jakości

środowiska (m.in. z tego powodu, że przy sprawdzaniu, czy te standardy są zachowane, muszą być zachowane ściśle określone warunki środowiska dot. m.in. wilgotności lub prędkości wiatru).

W 2023r. na obszarze województwa świętokrzyskiego GIOŚ przeprowadził pomiar hałasu drogowego i kolejowego w ramach realizacji Państwowego Monitoringu Środowiska. Badania przeprowadzono łącznie w 13 punktach, w tym 9 punktach drogowych. Na obszarze ZGGŚ punkt pomiarowy dla pomiarów krótkookresowych znajdował się w miejscowości Suchedniów, zlokalizowany w sąsiedztwie drogi wojewódzkiej DW751. Nie odnotowano przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu.

W przypadku pomiaru hałasu przemysłowego, punkt pomiarowy zlokalizowany był w miejscowości Zagnańsk, w którym nie odnotowano przekroczenia poziomów dopuszczalnych.

Przeprowadzono również pomiar hałasu kolejowego, na linii kolejowej nr 8 Warszawa – Kraków, w miejscowości Czerwona Górka w gm. Łączna. Analiza uzyskanych wyników pomiarów wykazała przekroczenia zarówno w porze dnia dla wskaźnika L_{AeqD} jak również w porze nocy dla wskaźnika L_{AeqN} w przedziale 0,1-5 dB.¹²

W celu ograniczenia uciążliwości związanej z hałasem można podejmować działania związane z ograniczeniem prędkości ruchu pojazdów oraz poprzez zapewnienie odpowiedniego stanu technicznego dróg. Rozwiązaniem ograniczającym wpływ hałasu na osoby zamieszkujące wzdłuż dróg oraz poprawiającym komfort zamieszkania jest zastosowanie zieleni izolacyjnej (np. żywopłotów wysokich), ekranów akustycznych. Warto jednak dodać, iż o ile zieleń izolacyjna stanowi skuteczny środek ograniczający niekorzystny wpływ szlaków komunikacyjnych w zakresie emisji substancji do powietrza, to jej skuteczność w zakresie ochrony przed hałasem jest ograniczona i zależy od szerokości pasa zieleni, jej wysokości, gęstości i doboru gatunków. Na terenie województwa Świętokrzyskiego przyjęto "Program ochrony środowiska przed hałasem dla obszaru województwa świętokrzyskiego", w który przyjęto rozwiązania krótko i długoterminowe, takie jak kontrola stanu nawierzchni dróg, naprawa i wymiana nawierzchni, zabezpieczenia akustyczne, doraźne ograniczenia prędkości, w przypadku ruchu kolejowego to m.in. wymiana taboru, modernizacja linii kolejowych.¹³

4.7. Surowce mineralne

Na obszarze OSI Góry Świętokrzyskie najliczniej udokumentowane są złoża takich kopalin, jak: wapień i margle, kamień drogowy i budowlany, surowce ilaste ceramiki budowlanej, gipsy

¹² Ocena stanu akustycznego środowiska dla województwa świętokrzyskiego w rok 2023

¹³ "Program ochrony środowiska przed hałasem dla obszaru województwa świętokrzyskiego"

i anhydryty oraz kruszywa naturalne. oraz piasków i żwirów. Na mniejszą skalę eksploatowane są surowce ilaste ceramiki budowlanej, piaski kwarcytowe.

Zgodnie z obowiązującym prawem po zakończeniu eksploatacji złóż należy zrehabilitować teren gruntów, na których prowadzono prace wydobywcze. Rekultywację należy zakończyć w terminie 5 lat od zaprzestania działalności. Kierunki rekultywacji gruntów poeksploatacyjnych złóż na terenie powiatu kieleckiego przybrały charakter leśny, wodny (akwen wodny) i rekreacyjny. Ważnym elementem jest kontrola organów samorządowych, aby nie dochodziło do nietrafnych kierunków rekultywacji, lecz określenie najbardziej korzystnego dla środowiska zagospodarowania wyrobisk, przy jednoczesnej weryfikacji ustaleń wynikających z funkcji rekultywowanego terenu.

Zgodnie z ustaleniami Wojewody Świętokrzyskiego na terenie parku krajobrazowego nie może być dopuszczone wydobywanie i przetwórstwo kopalin na skalę przemysłową za wyjątkiem eksploatacji blocznych wapieni i zlepieńców wapiennych jako tzw. marmurów technicznych. Ustalenia dotyczące zakazu wydobywania i przetwórstwa kopalin na terenie parku krajobrazowego odnoszą się również do obszaru jego otuliny, jeżeli działalność taka może oddziaływać niekorzystnie na obszar parku i jego wartości przyrodnicze i kulturowe lub istotnie pogarszać warunki ochrony tych wartości. Ewentualne uzgodnienie z Dyrektorem Świętokrzyskich Parków Krajobrazowych, w sprawie możliwości rozpoznania i eksploatacji dotychczas nieeksploatowanych złóż położonych w granicach otuliny parków, wymaga wykazania braku takiego niekorzystnego oddziaływania w koniecznej dla uzyskania koncesji ocenie oddziaływania na środowisko, zawierającej szczegółowe stadium krajobrazowe.¹⁴

4.8. Gleby

Na terenie województwa świętokrzyskiego występują głównie gleby bielcowe i pseudobielcowe, gleby brunatne, czarnoziemy, mady rzeczne, rędziny oraz gleby glejowe. Warstwa glebowa jest szczególnie istotna w przypadku gruntów użytkowanych rolniczo. Na terenie gruntów przeznaczonych pod uprawy, zdecydowaną większość stanowią gleby średnio ciężkie, tj. lessy, rędziny, mady oraz gliny. Na obszarze OSI Góry Świętokrzyskie dominują gleby piaszczyste, będące w średniej i słabej kulturze rolnej, występują gleby powstałe z lessów (gminy: Bodzentyn, Nowa Słupia, Bieliny i Łągow). Najlepsze warunki glebowe występują w gminach Bodzentyn i Nowa Słupia, gdzie około 40% gleb zaliczona jest do dobrych i bardzo dobrych. Słaba bonitacja gleb oraz zróżnicowane stosunki wodne również w dużym stopniu wpływają na wysokość plonów roślin uprawnych, a tym samym decydują o kierunkach produkcji. Na terenie omawianego obszaru występuje duże zróżnicowanie kompleksów

¹⁴ Program ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego do 2030r.

rolniczej przydatności gleb, przykładowo w gminach Bodzentyn i Nowa Słupia około 40% gleb zaliczonych jest do dobrych i bardzo dobrych.¹⁵

Istotnym aspektem z punktu widzenia ochrony środowiska, w tym powierzchni ziemi, jest zanieczyszczenie gleb. W przypadku województwa świętokrzyskiego nie stwierdzono przekroczeń (pierwiastków takich jak: chrom, cynk, kadm, kobalt, miedź, nikiel, ołów, rtęć) wartości normatywnych w punktach pomiarowych. Według danych monitoringu gleb w ramach PMS, przeprowadzanego co 5 lat przez GIOŚ w rejonach najbardziej narażonych, przekroczenia norm dot. stężeń metali ciężkich notowane były sporadycznie i dotyczyły Pb, Cd, Zn oraz Cr.

W ramach Monitoringu Chemizmu Gleb Ornych Polski w gminie Masłów, w miejscowości Wola Kopcowa znajduje się punkt pomiarowy o nr 361, przeprowadzono badanie w celu zbadania i określenie stanu zanieczyszczenia i zmian właściwości gruntów w wymiarze czasowym.

Istotnym elementem wpływającym na jakość gleb jest ich silne zakwaszenie, powodujące znaczne potrzeby wapnowania. Gleby charakteryzują się także wysoką zawartością próchnicy, co jest istotne ze względu na utrzymanie produkcyjnych funkcji gleb. Zawartość przyswajalnych pierwiastków, niezbędnych dla rozwoju roślin, takich jak fosfor, potas czy magnez jest na niskim poziomie. Zanieczyszczenie metalami ciężkimi, a także radioaktywność i zasolenie kształtują się na zadowalającym, niskim poziomie.¹⁶

4.9. Krajobraz

Dominujący na terenie województwa makroregion Wyżyny Kieleckiej charakteryzuje się występowaniem pasmowego układu wzniesień i obniżeń z centralnie położonym najwyższym pasmem Łysogór o wysokości ponad 600 m n.p.m. i należącym do łańcucha Gór Świętokrzyskich. Wyżyna Przedborska obejmuje zachodni fragment województwa i pod względem geologicznym stanowi przedłużenie sąsiadującej Niecki Nidziańskiej. Obszar pokryty jest wzgórzami zbudowanymi z utworów kredowych i jurajskich. Najwyższe wzniesienie osiąga prawie 300 m n.p.m. (ok. wsi Łopuszno). Południowa część województwa obejmuje makroregion Niecki Nidziańskiej. Tworzy ciąg składający się z synklin i wąskich antyklin (synklinorium). Przez obszar przepływają wody Nidy, Nidzicy oraz Szreniawy. Obniżenie zbudowane jest głównie z osadowych skał kredowych i wyróżnia się występowaniem licznych jaskiń. Wyżyna Lubelska i Kotlina Sandomierska obejmują północno-wschodnie i południowe fragmenty województwa. Charakteryzują się występowaniem stromych zboczy nad doliną Wisły (Małopolski Przełom Wisły) oraz szeroką doliną rzeczna wypełnioną osadami rzecznyymi (Nizina

¹⁵ Program ochrony środowiska dla powiatu kieleckiego na lata 2025-2028 włącznie z perspektywą do roku 2032

¹⁶ Program ochrony środowiska dla gminy Masłów na lata 2022-2026 z perspektywą do 2031r.

Nadwiślańska) Teren województwa mieści się w granicach 2 podprovincji: Wyżyny Małopolskiej i Podkarpacia Północnego. Podkarpacie Północne stanowi niewielki fragment w północnowschodniej części województwa. Pozostała część objęta zakresem opracowania, zlokalizowana jest w obrębie Wyżyn Małopolskich tj. makroregionów pn.: Wyżyna Kielecka, Wyżyna Przedborska i Niecka Nidziańska. W kontekście przyrodniczym, województwo świętokrzyskie wykazuje dużą różnorodność krajobrazów. Obszar ten charakteryzuje się silnie zróżnicowaną rzeźbą terenu, gdzie deniwelacja dochodzi do prawie 500 m. Głównym elementem krajobrazu są niskie, fałdowe Góry Świętokrzyskie, które prezentują rzeźbę rusztową i składają się z wielu równoległych pasm górskich. W rejonie podszczytowym głównego pasma górskiego, tj. Łysogór, występują charakterystyczne rumowiska skalne znane jako gołoborza. Góry te otaczają niższe obszary, takie jak Płaskowyż Suchedniowski, Przedgórze Iłżeckie, Wyżyna Sandomierska, Niecka Połaniecka, Pogórze Szydłowskie oraz Dolina Nidy i Wzgórza Łopuszańskie. Charakteryzują się one kratowym układem sieci rzecznej. Najwyższym punktem regionu jest Skała Agaty o wysokości ok. 614 m n.p.m., stanowiąca szczyt pasma Łysogór¹⁷. Region charakteryzuje się wyjątkowym bogactwem krajobrazów, które tworzą typową dla tego obszaru tzw. świętokrzyską mozaikę krajobrazową. Przeważają w nim krajobrazy krzemianowe starych gór, układające się w pasma wzniesień oraz posiadających kratowy układ sieci rzecznej. Dodatkowo, występują tu krajobrazy węglanowe i fluwioglacjalne, które są równinne lub faliste, z pagórkami i wzniesieniami. Na obszarze północno-wschodnim i wschodnim można zaobserwować różnorodne krajobrazy lessowe, które cechują się silnym zróżnicowaniem terenu i malowniczymi wąwozami. W dolinach największych rzek, można spotkać krajobrazy dolin, równin zalewowych i teras nadzalewowych. Nie brakuje tu również krajobrazów poeksploatacyjnych, głównie powstałych w nieczynnych wyrobiskach surowców skalnych. Najcenniejsze zasoby przyrody chronione są w Świętokrzyskim Parku Narodowym, 73 rezerwatach przyrody, 40 obszarach Natura 2000 (2 obszary specjalnej ochrony ptaków i 38 specjalnych obszarów ochrony siedliskowej), 9 parkach krajobrazowych i 24 obszarach chronionego krajobrazu. Dodatkowo ochroną objęte są pomniki przyrody, użytki ekologiczne i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.¹⁷

¹⁷ Program ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego do 2030r.

5.10. Promieniowanie elektromagnetyczne

Głównymi rodzajami źródeł sztucznych pól elektromagnetycznych występujących w środowisku są:

- linie i stacje elektroenergetyczne,
- obiekty radiokomunikacyjne, w tym: stacje nadawcze radiowe i telewizyjne, stacje bazowe telefonii komórkowych,
- obiekty radiolokacyjne.
- Stacje transformatorowe

Podstawowe znaczenie dla ochrony przed polami elektromagnetycznymi ma właściwa lokalizacja instalacji emitujących te pola, z tego powodu konieczne jest uwzględnianie instalacji emitujących pola elektromagnetyczne w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Pola elektromagnetyczne (PEM) w rozumieniu ustawy Prawo ochrony środowiska są to pola elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach z zakresu od 0 Hz do 300 GHz. Monitoring pól elektromagnetycznych w środowisku prowadzony jest przez Inspekcję Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w sposób ujednolicony dla całego kraju od 2008 roku. Dla województwa świętokrzyskiego przeprowadzono w 2024r pomiary natężenia pól elektromagnetycznych (PEM), w żadnym nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych poziomów.¹⁸

5.11. Gospodarka odpadami

Racjonalna gospodarka odpadami chroni środowisko, zakłada zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów, promowanie recyklingu i ponownego użycia surowców ograniczenie negatywnego wpływu odpadów na glebę, wodę, powietrze, zapewnienie zasobów naturalnych oraz poprawy jakości życia ludzi.

W większości gmin wchodzących w skład ZGGŚ obserwuje się znaczący wzrost ilości odpadów przypadający na mieszkańca, co może wynikać ze wzrostu konsumpcji, zmiany stylu życia.

Największy wzrost odnotowano w gminach Zagnańsk z 88,79 do 230,3kg, Suchedniów o 107% i Górnio o 110%.¹⁹

Prognozując rozwój funkcji mieszkaniowej i turystycznej, należy mieć na uwadze wzrost masy wytwarzanych odpadów.

W większości Gmin poprawiła się natomiast selektywna zbiórka odpadów. Największy wzrost odpadów zbieranych selektywnie odnotowano w gminach: Suchedniów, Pawłów i Zagnańsk. Natomiast spadek odnotowano w gminach Nowa Słupia, Łagów i Bieliny.

¹⁸ Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2024 w województwie świętokrzyskim

¹⁹ Strategia Rozwoju OSI Góry Świętokrzyskie

5.12. Obszarowa ochrona przyrody, szata roślin, świat zwierzęcy²⁰

Obszar Związku Gmin Gór Świętokrzyskich charakteryzuje się unikalnym środowiskiem przyrodniczym, z urozmaiconą rzeźbą terenu, licznymi lasami jodłowo-bukowymi oraz bogatą siecią wodną. Występują tu liczne formy ochrony przyrody, w tym Świętokrzyski Park Narodowy, obszary Natura 2000, rezerваты i parki krajobrazowe.

Większość gmin charakteryzuje się pokryciem głównie terenami rolnymi, a także roślinności trawiastej, jak również dużą lesistością terenu. Tereny rolnicze, w tym łąki zajmują średnio 49,2% obszarów gmin, a w poszczególnych gminach stanowią one nawet 69,6% (Gmina Górnó) udziału zagospodarowania terenu w obszarze rolnictwa. Do najbardziej zalesionych gmin można zaliczyć Zagnańsk, bo aż w 60%, najmniej zalesiona jest gmina Górnó. Głównym walorem lasów są cenne pod względem siedliskowym i przyrodniczym struktury drzewostanów, które zachowały w wielu miejscach charakter naturalnych zbiorowisk leśnych. Świadczy o tym trwałość na właściwych siedliskach wielu cennych gatunków drzew tj.: modrzewia polskiego, buka zwyczajnego, cisa pospolitego, jodły pospolitej oraz rzadkich gatunków flory wyżynnej i górskiej.

Największą wartość przyrodniczą posiadają wszystkie tereny zielone, takie jak lasy, parki, ogrody działkowe, zieleńce, zadrzewienia, a także ciek i zbiorniki wodne wraz z ich przybrzeżną strefą biologiczną. Wartość botaniczną posiadają pasy i kępy zadrzewień oraz zakrzaczeń przydrożnych, śródpolnych i nadrzecznych (na szczególną uwagę zasługują zwłaszcza te usytuowane nad brzegiem cieków wodnych). Cenne pod kątem przyrodniczym są również obiekty zieleni kulturowej: zieleń parkowa, parki przypałacowe, aleje drzew i cmentarze. Z uwagi na funkcje ekosystemowe przyrody (funkcja retencyjna, mikroklimatyczna, krajobrazowa, rekreacyjna), istotną kwestią jest zarówno ochrona (zachowanie) tych elementów przyrodniczych, jak i rozwój wszelkich form zieleni (w tym: zieleni ulicznej i osiedlowej, żywopłotów, zieleni cmentarnej, alei drzew, zadrzewień śródpolnych, zielonych ścian).

Na terenach zajętych przez zabudowę grunty zostały zdegradowane. Można się spodziewać, że w związku ze stopniowym zwiększaniem obszaru zabudowanego gleb zdegradowanych będzie przybywać. Tereny miast i wsi od wielu lat znajdują się pod wpływem antropopresji związanej głównie z wprowadzeniem zabudowy mieszkaniowej, przemysłowej i komunikacyjnej. W zabudowanej części analizowanego obszaru gleby podlegają przekształceniom mechanicznym, hydrologicznym, geochemicznym i fizyko-chemicznym. Gleby takich terenów cechuje niska wilgotność, wyższe stężenie zanieczyszczeń oraz mniej korzystna struktura i własności fizyczne.

²⁰ Strategia rozwoju województwa świętokrzyskiego 2030+

Zachowanie i rozwój terenów chronionych oraz harmonijnej struktury krajobrazu rolniczo-leśnego jest kluczowe dla dalszego rozwoju turystyki i ochrony środowiska naturalnego. Walory przyrodniczo-krajobrazowe są atutem każdej z gmin ZGGŚ. Na omawianym obszarze OSI Góry Świętokrzyskie występują wszystkie formy ochrony w rozumieniu ustawy o Ochronie przyrody.

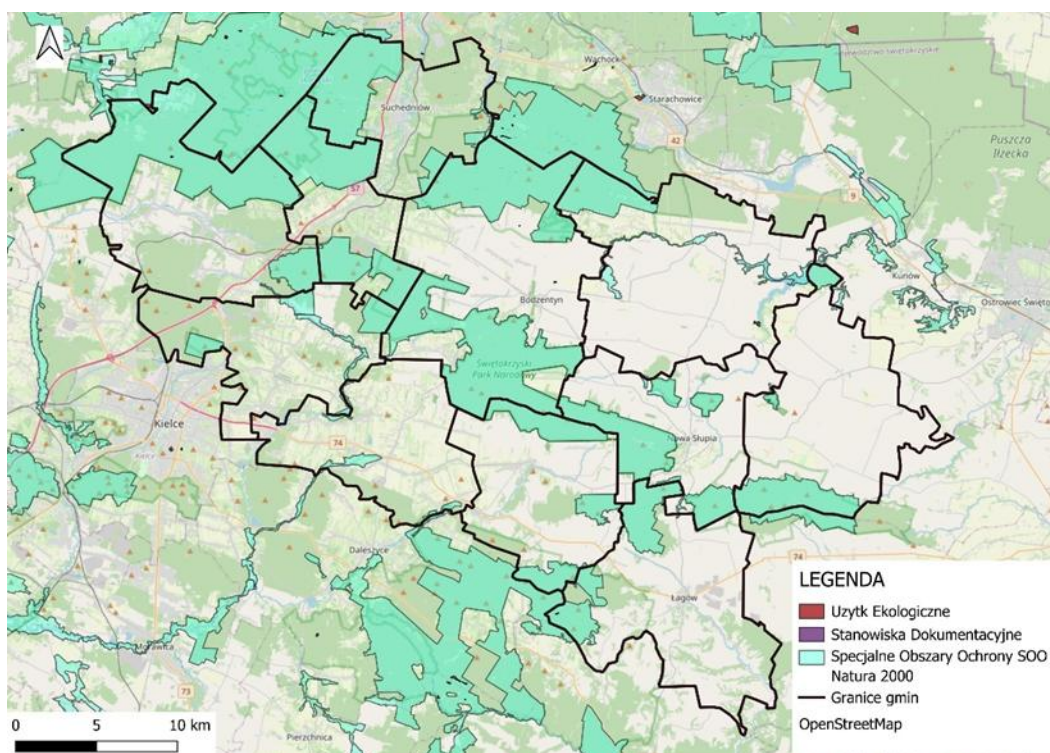
Na terenie OSI Góry Świętokrzyskie możemy wyróżnić następujące formy ochrony przyrody:

- **Parki Narodowe - ŚWIĘTOKRZYSKI PARK NARODOWY** - zajmuje centralną część Gór Świętokrzyskich, zaledwie około 1 proc. tego masywu. Park powstał w 1950 r. Obecnie obejmuje obszar 7 626,4 ha, otulina prawie 20 787 ha. Leży w powiecie kieleckim i skarżyskim, na terenie gmin Nowa Słupia, Łączna, Masłów, Bieliny Bodzentyn, otulina parku - Łągów.
- **Parki Krajobrazowe:**
 - **CISOWSKO – ORŁOWIŃSKI PARK KRAJOBRAZOWY** - Cisowsko – Orłowiński Park Krajobrazowy położony jest w obrębie Wyżyny Kieleckiej i obejmuje wschodni fragment Gór Świętokrzyskich. Leży na terenie gmin ZGGŚ- Łągów, Bieliny, Górno.
 - **SIERADOWICKI PARK KRAJOBRAZOWY** – położony jest na terenie powiatów kieleckiego, na terenie gmin Bodzentyn, Pawłów, Suchedniów. Sieradowicki Park Krajobrazowy położony jest w obrębie Wyżyny Kieleckiej. Obejmuje Płaskowyż Suchedniowski oraz północną część Gór Świętokrzyskich. Leży pomiędzy doliną rzeki Kamiennej na północy i Doliną Bodzentyńską na południu. Od wschodu ograniczają go doliny rzek Świśliny i Pokrzywianki, a od zachodu dolina Kamionki.
 - **SUCHEDNIEWSKO-OBLĘGORSKI PARK KRAJOBRAZOWY** – położony na terenie powiatów kieleckiego, skarżyskiego, koneckiego, na terenie gmin ZGGŚ- Łączna, Zagnańsk. Park został ustanowiony w celu ochrony unikatowych zasobów przyrodniczych oraz kulturowych regionu, stanowiących pozostałości Staropolskiego Zagłębia Przemysłowego. Obszar Parku jest ważnym regionalnym węzłem hydrograficznym i terenem źródłiskowym rzek: Krasnej, Bobrzy i Kamionki. Największym walorem tego parku są występujące na żyznych siedliskach lasy, zajmujące 91% jego powierzchni.
 - **JELENIOWSKI PARK KRAJOBRAZOWY** – leży na terenie powiatów kieleckim, opatowskim, ostrowieckim, na terenie gmin ZGGŚ – Łągów, Nowa Słupia, Waśniów. Jeleniowski Park Krajobrazowy położony jest w obrębie Wyżyny Kieleckiej, we wschodniej części Gór Świętokrzyskich.

- **9 Obszarów chronionego krajobrazu** do których należą:
 - **CISOWSKO-ORŁOWIŃSKI OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU** – leży na terenie powiatu kieleckiego, na terenie gmin ZGGŚ – Bieliny, Górno, Łagów.
 - **ŚWIETOKRZYSKI OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU** położony w powiecie kieleckim, na terenie gminy Bieliny, Bodzentyn, Górno. Chroni cenne ekosystemy przyrodnicze i czystość wód powierzchniowych oraz cenne walory krajobrazowe.
 - **PODKIELECKI OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU** – położony w powiatach kieleckim i skarżyskim, w gminach ZGGŚ – Łączna, Zagnańsk, Górno, Masłów, Suchedniów.
 - **JELENIOWSKI OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU** – położony w powiecie: kieleckim, ostrowieckim, opatowskim, na terenie gmin ZGGŚ – Nowa Słupia, Waśniów, Łagów.
 - **CHMIELNICKO-SZYDŁOWSKI OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU** – leży w powiatach kieleckim, staszowskim, buskim, pińczowskim, na terenie gmin ZGGŚ – Łagów.
 - **SUCHEDNIEWSKO-OBLĘGORSKI OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU** – położony na terenie powiatów Konecki, kielecki, skarżyski, na terenie gmin ZGGŚ – Łączna, Zagnańsk, Suchedniów.
 - **KIELECKI OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU** – położony w powiecie kieleckim, na terenie gminy ZGGŚ – Masłów.
 - **OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU RZEKI KAMIENNEJ** – położony w powiatach ostrowiecki, starachowicki, skarżyski, na terenie gmin ZGGŚ – Pawłów, Waśniów, Suchedniów.
 - **SIERADOWICKI OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU** -leży w powiatach kieleckim, starachowickim, skarżyskim, na terenie gmin ZGGŚ- Bodzentyn, Pawłów, Suchedniów.

KUNOWSKIE PLH260039 – powiaty: ostrowiecki, kielecki, starachowicki; gminy ZGGŚ- Bodzentyn, Pawłów, Waśniów; **OSTOJA SIERADOWICKA PLH260031** – powiaty: kielecki, starachowicki, skarżyski; gminy ZGGŚ – Bodzentyn, Pawłów, Suchedniów; **DOLINA WARKOCZA PLH260021** - - powiat kielecki, gminy ZGGŚ – Górnio; **PRZEŁOM LUBRZANKI PLH260037**- powiat kielecki, gminy ZGGŚ- Masłów, Górnio; **OSTOJA BARCZA PLH260025**- powiat kielecki, skarżyski; gminy ZGGŚ – Łączna, Zagnańsk, Masłów; **OSTOJA WIERZEJSKA PLH260037**- powiat kielecki, gmina ZGGŚ – Masłów; **LASY SUCHEDNIOWSKIE PLH260010** – powiat kielecki, konecki, skarżyski; gminy ZGGŚ – Łączna, Zagnańsk, Suchedniów; **DOLINA KRASNEJ PLH260001**- powiat konecki, kielecki, skarżyski; gminy ZGGŚ – Zagnańsk.

Rysunek 6. Mapa obszary Natura 2000

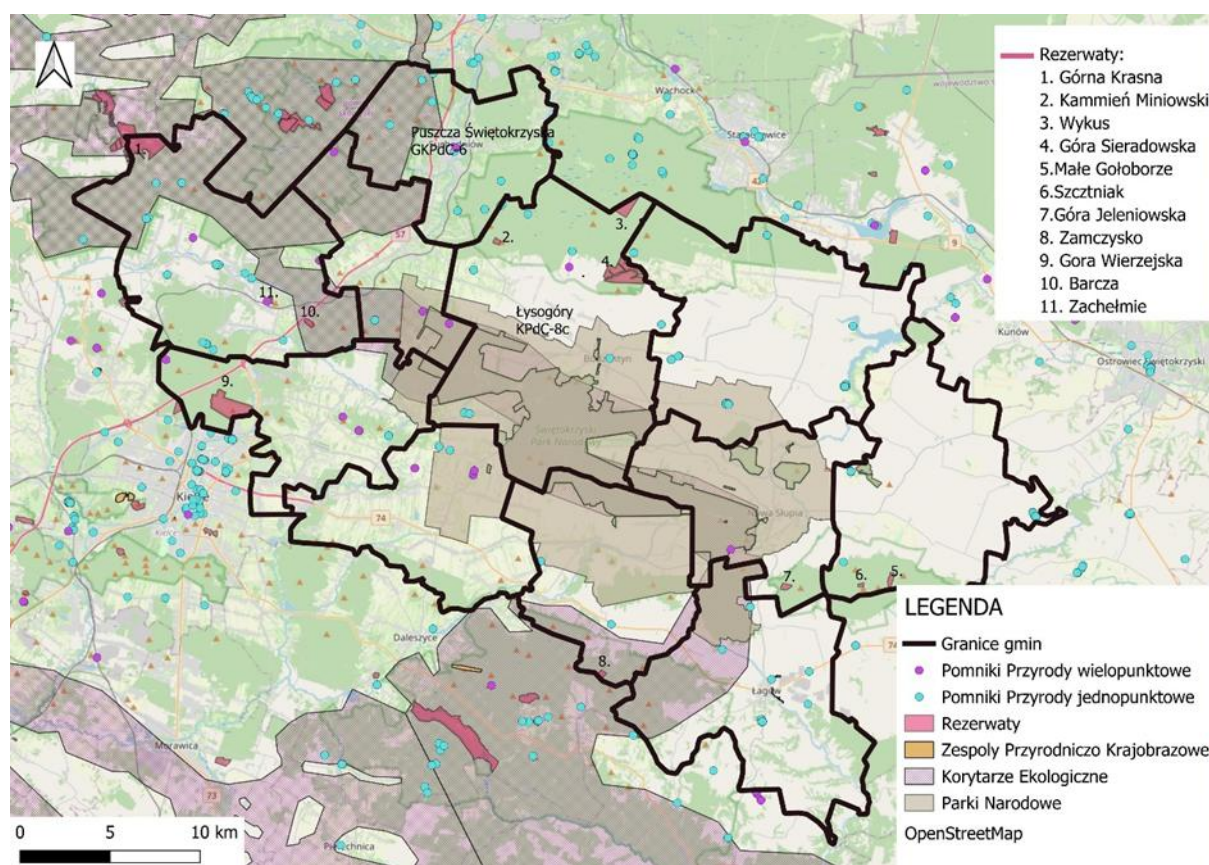

Źródło: opracowanie własne

- **9 rezerwatów** - Rezerwat Przyrody „Zamczysko(Bieliny), Kamień Michniowski, Wykus, Góra Świeradowska (Bodzentyn), Góra Wierzejska (Masłów), Wąwóz w skałach, Góra Jeleniowska (Nowa Słupia), Górna Krasna, Zachętnie, Barcza (Zagnańsk), Małe Gołoborze Szczytniak Wąwóz w Skałach (Waśniów), Bliżynskie Lasy Naturalne (Łączna i Suchedniów).
- **Zespoły przyrodniczo- krajobrazowe** – 2 zespoły w Łagowie, 1 zespół w Bodzentynie;
- **Użytki ekologicznych** – 2 Bodzentyn, 2 Łagów, 1 Zagnańsk, 1 Pawłów;
- **Pomniki przyrody** – 78 pomników przyrody;

- **Korytarze ekologiczne** - przez teren ZGGŚ przebiegają następujące korytarze ekologiczne:
 - Łysogóry KPdC-8c
 - Puszcza Świętokrzyska GKPdC-6
 - Lasy Starachowickie i Siekierzyńskie GKPdC-5B
 - Góry Świętokrzyskie i Dolina Wisły KPdC-3B
 - Częstochowa wschód GKPdC-4

Rysunek 7. Położenie rezerwatów i pozostałych obiektów przyrodniczych

Źródło: opracowanie własne

Zadaniem korytarzy ekologicznych jest umożliwienie przemieszczania się zwierząt, roślin. Są one kluczowe dla zachowania różnorodności biologicznej i prawidłowego funkcjonowania ekosystemów, zwłaszcza w sytuacjach, gdy środowisko naturalne jest fragmentowane przez działalność człowieka. Korytarze ekologiczne możemy podzielić na: naturalne takie jak: ciekі wodne, lasy, tereny podmokłe i sztuczne: przejścia dla zwierząt pod i nadziemne, aleje, zadrzewienia, pasy zieleni.²¹

W Polsce korytarze ekologiczne są wyznaczane i chronione w ramach sieci ECONET-POLSKA, która ma na celu zapewnienie ciągłości ekosystemów i ich funkcjonalnego połączenia. Sieć ECONET-POLSKA obejmuje obszary węzłowe i korytarze ekologiczne, które zapewniają ciągłość więzi przyrodniczych.

Zasady ochrony ww. obszarów i pomników przyrody zapisane są w kilkudziesięciu aktach prawnych. Nadrzednym aktem jest ustawa z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody, w trybie przepisów tej ustawy opracowywane są plany ochrony, plany zadań ochronnych oraz uchwały i rozporządzenia powołujące obszary lub wprowadzające zasady zarządzania ochroną przyrody na tych obszarach. Rozbudowany katalog zakazów i zasad ochrony dopuszcza w wielu przypadkach możliwość zastosowania zwolnień i wyjątków²². Zgodność działań i przedsięwzięć z ww. zakazami i zasadami powinna być przedmiotem analiz na etapie postępowań administracyjnych i rozpatrywania zgłoszeń (budowlanych i wodnoprawnych oraz zgłoszeń instalacji), co wynika wprost z przepisów o ochronie środowiska, gospodarce wodnej i z przepisów budowlanych.

4.13. Dziedzictwo kulturowe i zabytki.^{23,24,25}

BODZENTYN

Gmina i Miasto Bodzentyn posiada cenne walory przyrodnicze i krajobrazowe. Od strony północnej otacza ją Sieradowski Park Krajobrazowy. Na południu rozciąga się Świętokrzyski Park Narodowy z pasmem Łysogór. Ukształtowanie terenu sprzyja rozwojowi turystyki pieszej. Gminę przecinają szlaki turystyczne, wzdłuż których napotkać można pomniki historyczne, zabytkowe kapliczki. Przy jednej z nich nazwanej imieniem Świętego Franciszka bije źródło leczniczej wody. Turystów przyciągają liczne szlaki turystyczne i atrakcje w postaci m.in. ruin zamku biskupów krakowskich z XIV wieku, kościoła parafialnego z XIV w. z zabytkowym wnętrzem, ruiny kościoła pw. św. Ducha z XVIII w., zagroda świętokrzyska z XIX w., czy zespół zabudowań Dyrekcji Świętokrzyskiego Parku Narodowego.

²¹ <https://mapa.korytarze.pl/> dostęp 20.05.2025

²² w tym - dla inwestycji celu publicznego

²³ <https://www.powiat.kielce.pl>

²⁴ <https://www.wasniow.pl>

²⁵ <https://powiatskarzynski.pl>

Świętokrzyski Park Narodowy położony jest w centralnej części Gór Świętokrzyskich i obejmuje najważniejsze ich pasmo - Łysogóry, z najwyższymi szczytami: Łysicą (611 m n.p.m.) i Łysą Górą (593m n.p.m.). Park jest ostoja dla wielu rzadkich gatunków roślin i zwierząt. Żyją one zwłaszcza w rezerwach przyrody: „Łysica”, „Czarny Las”, „Mokry Bór”.

BIELINY

Gmina Bieliny leży w centralnej części Gór Świętokrzyskich. Bieliny leżą nieopodal Świętego Krzyża, ze znajdującym się tam klasztorem pobenedyktynskim. Do najcenniejszych zabytków gminy należą: zbudowany w pierwszej połowie XVII wieku kościół w Bielinach oraz liczne przydrożne kapliczki z XIX i XX wieku. Na uwagę zasługują piękne krajobrazy oraz odsłonięte warstwy skał.

NOWA SŁUPIA

Położona jest w Górach Świętokrzyskich u stóp Łysej Góry (595 m n.p.m.). Południową jej część zajmują dwa pasma: Jeleniowskie i Łysogórskie, w części północnej najwyższym wzniesieniem jest Góra Chełmowa. Znaczna część gminy leży w strefie obszarów chronionych - Świętokrzyskiego Parku Narodowego i Jeleniowskiego Parku Krajobrazowego. Na terenie gminy znajduje się wiele zabytków, największe z nich to: Sanktuarium Drzewa Krzyża Świętego, zabytkowy kościół parafialny św. Wawrzyńca, dwór w Starej Słupi wzniesionego przez opata świętokrzyskiego. W Nowej Słupi znajduje się Muzeum Starożytnego Hutnictwa Świętokrzyskiego im. prof. Mieczysława Radwana, znajdują się stanowiska starożytnych piecowisk dymarskich, odkryte pół wieku temu u stóp Łysej Góry.

ŁAGÓW

To jedna z najstarszych miejscowości w kraju. Jan Długosz podaje w swych kronikach, że w 1086 r. była tu siedziba kasztelana. W końcu XI wieku Łągów nadany został biskupstwu kujawskiemu.

W wielu miejscach gminy można zaobserwować skutki procesów krasowych, czyli działania wody na skały. Najbardziej okazałym tego przykładem jest Jaskinia "Zbójecka" w Łagowie z korytarzami ciągnącymi się na długości 200 metrów, bardzo znany jest Wąwóz Dule. Gmina obejmuje swym zasięgiem tereny Jeleniowskiego i Cisowsko - Orłowskiego Parku Krajobrazowego. Gmina Łągów jest miejscem interesujących, o znaczeniu światowym, odkryć geologicznych. W roku 2006 w Płuckach nieopodal Łagowa odkryto najbardziej kompletny polski okaz czaszki drapieżnej ryby pancernej - artrodira, która żyła 367 mln lat temu. Jest gminą typowo rolniczą. Do najciekawszych zabytków należą późnogotycki kościół parafialny a w nim zabytkowy dzwon z 1444 r., pochodzące z XVII stulecia zabudowania dawnego szpitala i kościoła św. Ducha.

MASŁÓW

Gmina położona jest w centralnej części powiatu kieleckiego, na południowych stokach Pasma Klonowskiego, z góry Klonówki można podziwiać wychodnie skalne zwane Diabelskim Kamieniem. Punkty widokowe gwarantują min. najwspanialszy na Kielecczyźnie przełom rzeki Lubrzanki,

rozdzielający dwie góry w Machocicach Kapitulnych, grzbiety górskie, głęboko wcięte wąwozy, dna dolin, a także wzniesienia, tworzące na swych grzbietach żywe pejzaże. Z Mąchocicami Kapitulnymi i Ciekotami związany jest Stefan Żeromski, gdzie spędził swoje dziecięce lata. Turystów przyciąga zbiornik wodny w Cedzynie, wspaniałe miejsce dla amatorów żeglarstwa i wędkarstwa. Masłów z lotniskiem Aeroklubu Kieleckiego to raj dla miłośników lotów samolotowych i szybowcowych oraz spadochronowych.

GÓRNO

Nazwa wsi Górno jest notowana już w 1400 r. Jest gminą typowo rolniczą, położoną w centralnej części Gór Świętokrzyskich, region oferuje różnego rodzaju atrakcje nie tylko latem.

Do ciekawych zabytków można zaliczyć: zabytkowy kościół p.w. św. Jacka Odrowąża z XVII w Leszczynach.

ZAGNAŃSK

Gmina leży na terenie Gór Świętokrzyskich w dolinie rzeki Bobrzy. Teren charakteryzuje się urokliwymi górami, dolinami, wiekowymi dębami, aleja lip, a także tajemniczymi głazami na Górze Grodowej. Najatrakcyjniejszym obiektem przyrodniczym, uznanym za najstarsze drzewo w Polsce jest Dąb „Bartek” oraz znajdująca się w bezpośrednim sąsiedztwie aleja starego drzewostanu. Bardzo cennym zabytkiem techniki Staropolskiego Zagłębia Przemysłowego są ruiny huty w Samsonowie, zakładu wielopieczowego.

ŁĄCZNA

Gmina Łączna położona jest w południowej części powiatu skarżyskiego, obejmując Pasma Klonowskie Gór Świętokrzyskich. Najważniejszymi bogactwami naturalnymi gminy są piaskowce kwarcytowe i lasy. Charakterystyczne dla tego regionu jest poszatkowany krajobraz malowniczych pól poprzeplatanych miedzami i kępami drzew. Są one ostoją dla chronionych oraz pożytecznych zwierząt, ptaków i owadów. Stwarza także dogodne warunki dla rozwoju rolnictwa biodynamicznego (czystego ekologicznie) i agroturystyki. Do zabytków wartych uwagi można zaliczyć Kościół parafialny pw. św. Szymona i Judy Tadeusza Apostoła z 1912 r.

SUCHEDNIÓW

Losy i rozwój miasteczka wiążą się ze Staropolskim Okręgiem Przemysłowym i osobą Stanisława Staszica, który zaprojektował układ przestrzenny Suchedniowa. Wzorował się na XIX-wiecznych założeniach przemysłowych Europy Zachodniej i dlatego brak w Suchedniowie placu centralnego (ryнку), a ulice przecinają się pod kątem prostym. Do ciekawszych zabytków zaliczyć można Kościół pw. św. Andrzeja Apostoła – wzniesiony w 1758 r, układ urbanistyczny Suchedniowa, stylowy dworek kryty gontem, tzw. „Kałamarzyk” z XIX w, młyn z 1859 r. na rzece Kamionce przy ul. Koszykowej. Przez

miejscowość przebiega Świętokrzyski Szlak Literacki i ścieżka dydaktyczna „Śladami Gustawa Herlinga Grudzińskiego.

PAWŁÓW

Gmina położona jest w północno-wschodniej części województwa świętokrzyskiego, należy do powiatu Starachowice, leży w południowej części Płaskowyżu Suchedniowskiego i północnej części Gór Świętokrzyskich, które wchodzi w skład Wyżyny Kielecko-Sandomierskiej. Do zabytków wartych uwagi można zaliczyć: kościół parafialny z 1867 r., dawny cmentarz parafialny z 1 połowy XIX w., zachowane nagrobki okolicznych rodzin ziemiańskich, do rejestru wpisany jest murowany dwór z II poł. XIX w.

WAŚNIÓW

Gmina położona jest w północno-wschodniej części województwa świętokrzyskiego, w pobliżu miasta Ostrowiec Świętokrzyski. Waśniów należy do najstarszych miejscowości w województwie świętokrzyskim. Miłośnicy zabytków spotkają tu obiekty wzniesione w stylu romańskim, gotyckim i klasycystyczne dworki otoczone zielenią parkowej roślinności. Gmina obfituje w cenne zabytki architektury sakralnej np.: Kościół pod wezwanie św. Jana Chrzciciela w Grzegorzowicach barokowy kościół pod wezwaniem Św. Piotra i Pawła w Waśniowie, łącznie na terenie Gminy Waśniów znajduje się 44 zabytki nieruchome z czego około 20 z nich wpisane jest do Rejestru Zabytków. Doceniając walory estetyczne tej ziemi utworzono na jej części Jeleniowski Park Krajobrazowy. Najbardziej cenne obszary chronione są w 3 rezerwatach przyrody.

4.14. Ryzyko wystąpienia suszy, podtopień i powodzi

Jednym z obszarów problemowych w skali ogólnokrajowej jest ochrona stanu ilościowego wód powierzchniowych i podziemnych. Wśród czynników stanowiących bezpośrednie zagrożenie dla zapewnienia pożądanej ilości wody o odpowiedniej jakości w danym miejscu i czasie jest susza, wynikająca ze zmian klimatu. W Polsce zidentyfikowano występowanie suszy rolniczej oraz ryzyka suszy hydrologicznej i hydrogeologicznej. Susza jest zjawiskiem o charakterze naturalnym, spowodowanym tymczasowym spadkiem dostępności wody związanym m.in. z brakiem opadów. Mówimy o suszy atmosferycznej w przypadku deficytu opadów. Susza rolnicza to deficyt wody dla roślin. Susza hydrologiczna, występuje kiedy mamy niski przepływ wody w rzece, a susza hydrogeologiczna, kiedy spada poziom wód podziemnych.

Szczególnym wymiarem polityk rozwoju lokalnego oraz ponadlokalnego będzie przeciwdziałanie suszy. Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy (PPSS) na lata 2021-2027 – przyjęty został na mocy rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz.U.2021 poz. 1615).

Wg danych Planu przeciwdziałania skutkom suszy, obszar ZGGŚ jest w zróżnicowanym stopniu zagrożony suszą rolniczą i atmosferyczną, suszą hydrologiczną.

Ekstremalnie zagrożone suszą hydrogeologiczną są gminy: część gminy Bodzentyn, Nowa Słupia i Pawłów, silnie zagrożone są Łagów, Bieliny i Bodzentyn. Umiarkowanym stopniu zagrożone są pozostałe gminy.

Suszą hydrologiczną zagrożone są następujące gminy: silnie – prawie cała gmina Suchedniów, Łączna i Łagów i północno-wschodnia część gminy Zagnańsk, słabo zagrożona jest część gminy Bodzentyn pozostałe gminy są zagrożone w umiarkowanym stopniu.

Suszą rolniczą zagrożone są ekstremalnie gminy: Waśniów, Pawłów i Łagów, silnie zagrożona jest prawie na całym terenie gmina Górno, w najlepszej sytuacji są gminy Łączna, Zagnańsk i Suchedniów, gdzie zagrożenie występuje na poziomie umiarkowanym.

Silnie zagrożone suszą atmosferyczną są gminy od Masłowa poprzez Górno, Bieliny, Pawłów, Bodzentyn. Dodatkowo środkowa część gminy Bodzentyn jest zagrożona suszą na poziomie ekstremalnym. Pozostała część gmin jest zagrożona w umiarkowanym stopniu.²⁶

Według aktualnych (2022 r.) map zagrożenia powodziowego, które opracowano dla potrzeb aktualizacji Planów Zarządzania Ryzykiem Powodziowym, na terenie OSI Góry Świętokrzyskie obszary szczególnego zagrożenia powodzią występują tu w niewielkim stopniu, głównie w gminach Pawłów i częściowo w gminie Łagów od rzeki Świśliny i Psarki, w gminie Suchedniów i częściowo na terenie gminy Łączna od rzeki Kamionki, w gminie Bodzentyn i Nowa Słupia od rzeki Pokrzywianki²⁷

Należy dodać, że zasięgi obszarów zagrożonych powodzią i podtopieniami wyznaczono na podstawie badań modelowych wykonanych dla głównych cieków - a zatem aktualnie ustalone zasięgi nie wykluczają możliwości wystąpienia podobnych zjawisk w obrębie mniej istotnych rzek i potoków (choć ich zasięg jest z pewnością mniej istotny). Trzeba też mieć na uwadze ryzyko wystąpienia podtopień ze spływu powierzchniowego, które mogą wystąpić przy intensywnych lub długotrwałych opadach deszczu, zwłaszcza w rejonach o dużym stopniu zasklepienia powierzchni terenu i bez dostatecznie rozbudowanej kanalizacji deszczowej i rozwiązań z zakresu retencji wód. Są to kolejne argumenty przemawiające za zasadnością retencjonowania wód opadowych i roztopowych oraz wskazujące na konieczność podejmowania działań adaptacyjnych stanowiących adekwatną odpowiedź na ryzyko występowania suszy atmosferycznej.

²⁶ Plan przeciwdziałania skutkom suszy.

²⁷ Strategia rozwoju Obszaru Strategicznej Interwencji Góry Świętokrzyskie

4.15. Klimat

Klimat jest charakterystyczny dla terenów wyżynnych i wykazuje cechy klimatu umiarkowanego. W części górzysej regionu klimat jest chłodny, ze średnimi temperaturami rocznymi poniżej 7°C, na południu jest cieplejszy, ze średnimi rocznymi temperaturami około 8°C. Opady wynoszą do 850 mm w Górach Świętokrzyskich, a na południu są znacznie mniejsze, w Niece Nidziańskiej do 550 mm. W 2018 roku średnia roczna temperatura powietrza w rejonie Kielc wynosiła około 9°C, a roczna suma opadów atmosferycznych wynosiła około 500 mm.

Obserwowane jest występowanie fal upałów - okresów z temperaturą wynoszącą powyżej 30°C i utrzymującą się co najmniej 3 dni oraz wzrost wskaźników z nimi związanych. Tendencję wzrostową wykazywały także: liczba dni gorących (z temperaturą maksymalną >25°C), liczba okresów równych lub dłuższych niż 5 dni z temperaturą maksymalną powietrza >25°C. Analiza danych historycznych wskazuje na wzrost temperatur również w okresach zimowych.

Opady w skali roku są zróżnicowane i wynoszą przeciętnie 560 mm. Wskaźniki hydrologiczne wskazują na zwiększające się ryzyko nasilonego spływu powierzchniowego i wystąpienia powodzi oraz podtopień o charakterze miejskim. Zaobserwowano nieznaczny wzrost liczby okresów bezopadowych (o czasie trwania ponad 5 dni) oraz skrócenie się ich czasu trwania.

Zabudowa miejska modyfikuje czynniki meteorologiczne w stosunku do obszarów położonych na otwartych przestrzeniach. Zarówno podwyższenie temperatury jak i obniżenie bezpośredniego promieniowania słonecznego z uwagi na zanieczyszczenie powietrza a także modyfikacja kierunków i siły wiatru poprzez zabudowę wielkogabarytową to czynniki, które należy uwzględnić w planowaniu zabudowy. Lokalizacja zabudowy modyfikująca przepływ powietrza winna uwzględniać zarówno jego możliwy wzrost i tym samym dyskomfort użytkowników przestrzeni jak i zbyt duże zahamowanie przepływu powietrza i pogorszenie warunków przewietrzania terenu.

Spośród wielu zagrożeń wynikających z postępujących zmian klimatu, szczególne znaczenie mają powodzie i podtopienia, niedobory wody i susze, a także krótkoterminowe zjawiska: fale upałów i gwałtowne występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych (zwłaszcza nawalne opady deszczu i związane z tym skutki).

Spośród wielu zagrożeń wynikających z prognozowanych zmian klimatu, szczególne znaczenie mają powodzie, niedobory wody i susze, a także krótkoterminowe zjawiska: fale upałów i gwałtowne występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych (zwłaszcza wichury oraz nawalne opady deszczu i związane z tym skutki). Zmiany klimatu sprowadzać się będą do zmiany sezonowych sum opadów, z jednoczesnym wzrostem sum opadów w zimie i spadkiem – w lecie. Szczególnie niebezpieczne jest prognozowane nasilenie się częstotliwości i gwałtowności występowania zjawisk ekstremalnych

i w konsekwencji ich niekorzystnych skutków. Wyniki analizy scenariuszy klimatycznych wskazują m.in. na następujące

tendencje: wyraźna tendencja wzrostowa średniej temperatury, co już bywa odzwierciedlone w innych wskaźnikach, np. wydłużenie termicznego okresu wegetacyjnego, mniejsza liczba dni z temperaturą minimalną mniejszą od 0°C, wzrost liczby dni z temperaturą maksymalną wyższą od 25°C, krótszy okres zalegania śniegu;

tendencje dot. opadów wskazują na zwiększenie opadów jesiennych, zimowych i wiosennych oraz zmniejszenie sumy opadów letnich, przy czym zmianom wartości średnich będą towarzyszyły zmiany częstości występowania zjawisk ekstremalnych prawdopodobnie o większym natężeniu.²⁸

5. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu

Wśród głównych wyzwań w zakresie ochrony środowiska, które mają znaczenie w rejonie analizowanego obszaru, należy wymienić:

1. Zagrożenie dla stanu ilościowego i jakościowego wód podziemnych w związku z działalnością górniczą i innymi rodzajami antropopresji,
2. Zły stan wód powierzchniowych i zagrożone osiągnięcie ich celów środowiskowych,
3. Podatność wód podziemnych na zanieczyszczenie z powierzchni terenu z uwagi na niedostateczną izolację wód podziemnych przed migracją zanieczyszczeń,
4. Zachowanie potencjału usług ekosystemowych obszarów naturalnych i semi-naturalnych,
5. Konieczność ochrony przyrody i krajobrazu przed postępującym wzrostem zabudowy mieszkaniowej,
6. Postępujące zmiany klimatu wymuszające konieczność wprowadzania przedsięwzięć adaptacyjnych (np. zwiększenie odporności zabudowy na ekstremalne zjawiska pogodowe, dbanie o naturalną retencję w celu zmniejszenia ryzyka wystąpienia suszy oraz złagodzenia jej objawów, zabezpieczenie zabudowy przed podtopieniami oraz zwiększenie stopnia odporności na zjawiska powodziowe, wprowadzanie wszelkich form zieleni na terenach zabudowanych w celu poprawy mikroklimatu na terenach podatnych na wysokie temperatury).

Na obszarze ZGGŚ oczekiwać można zmniejszenia udziału przestrzeni niezabudowanej wskutek ekspansji zabudowy. Najdynamiczniej procesy te zachodzą w bliskiej strefie oddziaływania Kielc (m. in.

²⁸ Program ochrony środowiska dla powiatu kieleckiego na lata 2025-2028 z perspektywą do 2032

gminy Górno i Masłów). Prawdziwym zagrożeniem jest urbanizacja chaotyczna, powodująca nie tylko niepożądane skutki ekologiczne, ale także funkcjonalne. Sterowanie tymi procesami jest ważnym zadaniem gminnej polityki zagospodarowania przestrzennego.

Komponentami szczególnie narażonymi na negatywne zmiany są: wody podziemne, wody powierzchniowe, przyroda ożywiona (flora, fauna), krajobraz, a także gleba i powietrze atmosferyczne. Wymienione komponenty środowiska są szczególnie wrażliwe na degradację, a ich ewentualna regeneracja jest długotrwała. Szczególnie wrażliwe na antropopresję są wody podziemne, które na analizowanym terenie w wielu miejscach występują płytko, są hydraulicznie połączone z głębszymi poziomami wodonośnymi oraz z wodami powierzchniowymi. Przede wszystkim jednak nie są one dostatecznie zabezpieczone przed oddziaływaniami z powierzchni ziemi. Wody te są silnie narażone na przenikanie (wraz z wodami opadowymi) zanieczyszczeń obszarowych takich, jak np. wycieki z pojazdów, nawozy i środki ochrony roślin. Wobec powyższego, wysoce pożądanym jest infrastrukturalne zabezpieczenie przed migracją zanieczyszczeń do środowiska gruntowo – wodnego. W rejonie analizowanego terenu małą odpornością na oddziaływanie antropogeniczne charakteryzują się również obszary w rejonie cieków wodnych oraz tereny zieleni. W dolinach cieków wody gruntowe wraz z wodami powierzchniowymi i istniejącą roślinnością tworzą ściśle powiązany i bardzo wrażliwy na degradację zespół. Zaburzenie funkcjonowania choćby jednego z tych elementów powoduje natychmiastowe niekorzystne zmiany w pozostałych. Z tego względu doliny i obniżenia powinny podlegać szczególnej ochronie. Szkodliwe dla funkcjonowania dolin są przede wszystkim: zasklepienie powierzchni gruntu oraz rolnictwo – stosowanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin. Elementem charakteryzującym się bardzo wysoką zdolnością do regeneracji jest powietrze atmosferyczne. Do likwidacji jego zanieczyszczenia wystarczy likwidacja źródła emisji substancji zanieczyszczających. W tym aspekcie trzeba wskazać na to, że głównym źródłem zanieczyszczeń mających wpływ na jakość życia mieszkańców jest tzw. „niska emisja”, której źródłem są indywidualne źródła energii cieplnej oraz ruch samochodów (okresowo także emisja związana z pracami rolnymi).

6. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu wspólnotowym, krajowym i regionalnym

6.1. Polityka i przepisy Unii Europejskiej

Wspólnotowy Program Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego

Podstawowym dokumentem określającym cele ochrony środowiska na szczeblu Unii Europejskiej jest Wspólnotowy Program Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego. VIII Program został przygotowany przez Komisję Europejską i przyjęty przez Parlament Europejski i Radę w dniu 06.04.2002 r. Ma on na

celu przyspieszenie transformacji ekologicznej w kierunku neutralnej dla klimatu, zrównoważonej, nietoksycznej, zasobooszczędnej, bazującej na energii ze źródeł odnawialnych, odpornej i konkurencyjnej gospodarki o obiegu zamkniętym w sposób sprawiedliwy, równy i sprzyjający włączeniu społecznemu, a także ochronę, odbudowę i poprawę stanu środowiska, między innymi poprzez powstrzymanie i odwrócenie procesu utraty różnorodności biologicznej. Stanowi on podstawę osiągnięcia celów środowiskowych i klimatycznych określonych w Agendzie 2030 ONZ i jej celach zrównoważonego rozwoju, a także celów, do osiągnięcia których dąży się na mocy wielostronnych umów środowiskowych i porozumień klimatycznych.

Określono w nim priorytetowe cele dla UE i państw członkowskich:

- 1) ograniczenie emisji gazów cieplarnianych oraz jednocześnie wzmocnienie ich pochłaniania przez naturalne pochłaniacze w Unii, aby osiągnąć unijny cel redukcji emisji gazów cieplarnianych do 2030 r.;
- 2) stałe postępy we wzmacnianiu i uwzględnianiu zdolności przystosowawczych, w tym na podstawie podejść ekosystemowych, wzmacnianiu odporności i adaptacji oraz ograniczaniu podatności środowiska, społeczeństwa i wszystkich sektorów gospodarki na zmianę klimatu, a jednocześnie skuteczniejsze zapobieganie klęskom żywiołowym związanym z klimatem i pogodą oraz zwiększanie gotowości na nie;
- 3) dążenie do gospodarki dobrobytu, która oddaje planecie więcej niż z niej czerpie, oraz przyspieszenie przejścia na nietoksyczną gospodarkę o obiegu zamkniętym, w której wzrost ma charakter regeneracyjny, zasoby wykorzystuje się w sposób efektywny i zrównoważony oraz stosuje się hierarchię postępowania z odpadami;
- 4) dążenie do osiągnięcia zerowego poziomu emisji zanieczyszczeń, w tym w odniesieniu do szkodliwych substancji chemicznych, aby uzyskać nietoksyczne środowisko, w tym powietrze, wodę, glebę, również w odniesieniu do zanieczyszczenia świetlnego i zanieczyszczenia hałasem, oraz ochrona zdrowia i dobrostanu ludzi, zwierząt i ekosystemów przed zagrożeniami i negatywnymi skutkami związanymi ze środowiskiem;
- 5) ochrona, zachowanie i przywrócenie różnorodności biologicznej w środowisku lądowym i morskim oraz różnorodności biologicznej wód śródlądowych na obszarach chronionych i poza nimi poprzez, między innymi, zatrzymanie i odwrócenie procesu utraty różnorodności biologicznej oraz poprawę stanu ekosystemów i ich funkcji oraz świadczonych przez nie usług, a także poprzez poprawę stanu środowiska, zwłaszcza powietrza, wody i gleby, jak również poprzez zwalczanie pustoszczenia i degradacji gleby;
- 6) promowanie środowiskowych aspektów zrównoważoności i znaczne ograniczenie największych presji środowiskowych i klimatycznych związanych z produkcją i konsumpcją unijną,

w szczególności w obszarze energii, przemysłu, budownictwa i infrastruktury, mobilności, turystyki, handlu międzynarodowego i systemu żywnościowego.

Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności 2030

Europejska Strategia Bioróżnorodności do 2030 r. pod nazwą „Przywracanie przyrody do naszego życia” została opublikowana przez Komisję Europejską w dniu 20 maja 2020 r. Strategia zapowiada odbudowę różnorodności biologicznej Europy z korzyścią dla ludzi, klimatu i planety. Główne cele nowej Strategii to:

1. Ustanowienie obszarów chronionych na co najmniej 30% powierzchni lądowej i 30% powierzchni morskiej Europy
2. Odtworzenie zdegradowanych ekosystemów na lądzie i na morzu poprzez wzrost produkcji w systemie rolnictwa ekologicznego i zwiększenie liczby elementów krajobrazu rolniczego przyjaznych przyrodzie
3. Zatrzymanie i odwrócenie trendu spadkowego populacji zapylaczy
4. Zmniejszenie użycia i ryzyka związanego ze stosowaniem pestycydów o 50% do 2030 r.
5. Odtworzenie (do 2030 r.) co najmniej 25 000 km europejskich rzek poprzez przywrócenie do stanu swobodnego przepływu
6. Zasadzenie 3 miliardów drzew
7. Odblokowanie 20 mld Euro rocznie na różnorodność biologiczną z różnych źródeł, w tym funduszy UE oraz funduszy krajowych i prywatnych. Zagadnienia dotyczące kapitału naturalnego i różnorodności biologicznej zostaną włączone do praktyk biznesowych
8. Osiągnięcie przez Unię Europejską wiodącej pozycji na świecie w walce z globalnym kryzysem różnorodności biologicznej. Komisja zmobilizuje wszystkie narzędzia działań zewnętrznych i partnerstwa międzynarodowe na rzecz ambitnych nowych globalnych ram różnorodności biologicznej ONZ na konferencji stron Konwencji o różnorodności biologicznej w 2021 r.

Strategia UE w zakresie adaptacji do zmian klimatu

W dniu 24.02.2021 r. Komisja Europejska opublikowała nową Strategię w zakresie przystosowania do zmiany klimatu pn. „Budując Europę odporną na zmianę klimatu”. Dokument przedstawia zasadnicze kierunki dla działań dostosowawczych, które powinny być podejmowane przez poszczególne państwa UE. Strategia zwraca uwagę m.in. na konieczność podjęcia działań adaptacyjnych, przede wszystkim w obszarach o szczególnej wrażliwości na zmiany klimatu. Strategia koncentruje się na trzech kluczowych celach:

1. Wspieranie działań państw członkowskich: Komisja zachęca wszystkie państwa członkowskie do przyjęcia kompleksowych strategii adaptacyjnych.

2. Prowadzenie działań polegających na wspieraniu adaptacji w kluczowych sektorach wrażliwych, takich jak rolnictwo, rybołówstwo i polityka spójności oraz zapewnieniu, że europejska infrastruktura stanie się bardziej odporna na zmiany klimatu.
3. Podejmowanie świadomych decyzji na wszystkich szczeblach decyzyjnych poprzez uzupełnienie braków w wiedzy na temat adaptacji.

6.2. Dokumenty krajowe

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do 2020 r. (z perspektywą do 2030 r.)

14 lutego 2017 r. Rada Ministrów przyjęła Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), która stanowi instrument elastycznego zarządzania głównymi procesami rozwojowymi w kraju. Łączy w sobie wymiar strategiczny z operacyjnym: wskazuje niezbędne działania oraz instrumenty realizacyjne - projekty flagowe i strategiczne, zapewniające jej wdrożenie.

Jednym z celów Strategii jest wzrost efektywności środowiskowego potencjału rozwoju, pozwalający na użytkowanie go dla zaspokojenia aktualnych potrzeb rozwojowych i wzrostu jakości życia oraz zachowania zasobów rozwojowych dla przyszłych pokoleń. Oczekiwane rezultaty działań obejmują stopniowe zmniejszenie emisji zanieczyszczeń, zwiększenie ilości retencjonowanej wody do 15–20%, poprawę stanu jednolitych części wód, poprawę jakości zarządzania obszarami Natura 2000, zmniejszenie konfliktogenności ochrony zasobów przyrodniczych oraz wykorzystanie surowcowe odpadów komunalnych. Wśród kierunków interwencji Strategia wymienia m.in.:

- 1) zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wodnych i osiągnięcie wysokiej jakości wód,
- 2) likwidację źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
- 3) zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego (tu jednym z działań jest „Dostosowanie norm systemu planowania i zagospodarowania przestrzeni oraz wprowadzenie zmian w zarządzaniu obszarami poddanymi ochronie w celu zmniejszenia naturalnej konfliktogenności ochrony wartości wysoko cenionych”),
- 4) ochronę gleb przed degradacją.

Polityka Ekologiczna Państwa 2030 - strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej

16 lipca 2019 r. Rada Ministrów przyjęła Politykę Ekologiczną Państwa 2030, która jest jedną z podstaw prowadzenia polityki ochrony środowiska w Polsce, a także jedną z dziewięciu strategii, stanowiących fundament zarządzania rozwojem kraju. W systemie dokumentów strategicznych PEP2030 stanowi doprecyzowanie i operacjonalizację zapisów Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, dlatego też główny cel PEP2030, tj. „Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców”, został przeniesiony wprost ze Strategii. Cele horyzontalne PEP2030 to:

- Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa.
- Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska.

Cele szczegółowe PEP2030 sformułowano następująco:

1. Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.
2. Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska.
3. Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych

Cele szczegółowe będą realizowane poprzez kierunki interwencji:

- Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód,
- Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
- Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb,
- Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej,
- Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu,
- Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej,
- Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym,
- Zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa,
- Wspieranie wdrażania eko-innowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT,
- Przeciwdziałanie zmianom klimatu,
- Adaptacja do zmian klimatu oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych,
- Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji,
- Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania.

Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

Rada Ministrów przyjęła w dniu 29.10.2013 r. „Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA). Dokument ten wskazuje cele i kierunki działań adaptacyjnych, które należy podjąć w najbardziej wrażliwych sektorach i obszarach w okresie do roku 2020. Celem głównym SPA jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju

oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Mają temu służyć następujące cele:

Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska.

Cel 2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich.

Cel 3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu.

Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu.

Cel 5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.

Cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.

6.3. Dokumenty regionalne i wojewódzkie

Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+

Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ jest najważniejszym dokumentem strategicznym w województwie, gdyż wyznacza cele strategiczne, cele operacyjne i kluczowe kierunki działań realizowane na terenie województwa. Dokument ten został przyjęty w dniu 28.09.2020 r. przez Sejmik Województwa Świętokrzyskiego nr XXX/406/21 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 29 marca 2021 r.

Strategia rozwoju województwa jest dokumentem własnym samorządu wojewódzkiego, dzięki czemu organizowanie zadań można uznać za racjonalne. Ważną cechą strategii rozwoju województwa jest jej walor informacyjny. Poprzez dokument strategiczny społeczeństwo, podmioty gospodarcze i instytucje są informowane o celach rozwojowych przyjętych przez samorządowe władze regionu. Podstawą strategii rozwoju województwa jest założenie maksymalnego wykorzystania rozeznaczonych wewnętrznych zasobów oraz potencjału miejscowych podmiotów oraz korzyści usytuowania geograficznego.

W Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego zostały sformułowane obszary tematyczne: gospodarka, środowisko, demografia. Sformułowano 4 cele zasadnicze, a w ich obrębie określono cele operacyjne i kluczowe kierunki działań:

Cel 1. Inteligentna gospodarka i aktywni ludzie

Cel operacyjny 1.1. Zwiększenie konkurencyjności i innowacyjności świętokrzyskiej gospodarki

1.1.1. Budowa Świętokrzyskiego Kampusu Laboratoryjnego Głównego Urzędu Miar i rozwój otoczenia naukowo-badawczego

1.1.2. Zapewnienie kapitału dla rozwoju przedsiębiorstw, w szczególności w oparciu o Świętokrzyski Fundusz Rozwoju

1.1.3. Poprawa warunków dla inwestowania

1.1.4. Rozwój sfery B+R oraz transfer wiedzy i technologii do gospodarki, szczególnie w obszarze regionalnych inteligentnych specjalizacji

1.1.5 Wzrost efektywności działania instytucji otoczenia biznesu

Cel operacyjny 1.2. Kompetentne kadry dla gospodarki region

1.2.1. Wsparcie studentów, absolwentów i młodych pracowników nauki oraz B+R+I

1.2.2. Rozwój i promocja szkolnictwa zawodowego

1.2.3. Budowa kompetencji kluczowych na każdym etapie kształcenia oraz we wszystkich grupach wiekowych

1.2.4. Promocja i wsparcie uczenia się przez całe życie, w tym w celu zwiększania kompetencji cyfrowych

1.2.5. Profilaktyka zdrowotna służąca utrzymaniu aktywności zawodowej pracowników

Cel operacyjny 1.3. Wsparcie procesu transformacji kluczowych branż gospodarki region

1.3.1. Wspieranie kluczowych branż, ze szczególnym uwzględnieniem regionalnych inteligentnych specjalizacji, we wdrażaniu technik informacyjno-komunikacyjnych oraz rozwiązań cyfrowych właściwych dla Przemysłu 4.0

1.3.2. Identyfikacja rozwojowych branż gospodarki regionalnej w oparciu o proces przedsiębiorczego odkrywania

1.3.3. Wzrost potencjału turystycznego regionu w oparciu o walory uzdrowiskowe, dziedzictwo kulturowe i środowisko naturalne sprzyjające rozwojowi turystyki prozdrowotnej

1.3.4. Tworzenie warunków dla nowoczesnego rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego

1.3.5. Wzmocnienie funkcji Targów Kielce jako ośrodka o międzynarodowym znaczeniu

1.3.6. Dążenie do zrównoważonego rozwoju w oparciu o gospodarkę obiegu zamkniętego, w tym biogospodarki

Cel 2. Przyjazny dla środowiska i czysty region

Cel operacyjny 2.1. Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego

2.1.1. Rozwój infrastruktury wodno-ściekowej

2.1.2. Racjonalne gospodarowanie odpadami

2.1.3. Ograniczenie niskiej emisji

2.1.4. Ekologiczna mobilność, w tym transport publiczny i infrastruktura rowerowa

2.1.5. Edukacja ekologiczna

2.1.6. Ochrona bioróżnorodności

2.1.7. Ochrona i kształtowanie krajobrazu

2.1.8. Ochrona gleb

- Cel operacyjny 2.2. Adaptacja do zmian klimatu i zwalczanie skutków zagrożeń naturalnych

2.2.1. Ochrona i racjonalne gospodarowanie zasobami wody

2.2.2. Przeciwdziałanie skutkom zagrożeń naturalnych

2.2.3. Ograniczenie wpływu i skutków oddziaływania człowieka na środowisko (ochrona środowiska przyrodniczego)

2.2.4. Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury w miastach

- Cel operacyjny 2.3. Energetyka odnawialna i efektywność energetyczna

2.3.1. Rozwój infrastruktury energetycznej, w tym usprawnienie systemów ciepłowniczych, gazowych i elektroenergetycznych

2.3.2. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w gospodarce, sferze publicznej i mieszkalnictwie

2.3.3. Zwiększenie efektywności energetycznej i zarządzania energią

Cel 3. Wspólnota i bezpieczna przestrzeń, które łączą ludzi

Cel operacyjny 3.1. Silny kapitał społeczny w regionie

3.1.1. Zwiększenie poczucia tożsamości regionalnej mieszkańców

3.1.2. Upowszechnianie rozwiązań ograniczających migracje i wspieranie działań na rzecz osiedlania się nowych mieszkańców w regionie

3.1.3. Wspieranie działań mających na celu wysoką jakość edukacji

3.1.4. Rozwój instytucji kultury i dziedzictwa kulturowego

3.1.5. Poprawa warunków dla zwiększania aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców

Cel operacyjny 3.2. Powszechnie dostępne wysokiej jakości usługi społeczne i zdrowotne w środowisku lokalnym

3.2.1. Rozwój i upowszechnianie usług społecznych i zdrowotnych realizowanych w środowisku lokalnym (deinstytucjonalizacja usług) w szczególności usług adresowanych dla rodzin oraz osób: z niepełnosprawnościami, osób o ograniczonej samodzielności, seniorów

3.2.2. Upowszechnianie stosowania instrumentów aktywnej integracji społecznej oraz rozwój podmiotów reintegracyjnych w celu ograniczania skali ubóstwa i wykluczenia społecznego

3.2.3. Rozwój ośrodków wsparcia dziennego oraz mieszkalnictwa chronionego (treningowego i wspieranego)

3.2.4. Rozwój sektora ekonomii społecznej i solidarnej

3.2.5. Poprawa jakości infrastruktury i usług ochrony zdrowia oraz pomocy i integracji społecznej, w tym zapewnienie dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjnej dla osób ze szczególnymi potrzebami w tym osób z niepełnosprawnościami i starszych

3.2.6. Zapewnienie wysokiej jakości personelu medycznego

3.2.7. Kształtowanie postaw i zachowań prozdrowotnych

3.2.8. Promowanie sportu, rekreacji i aktywnego trybu życia

Cel operacyjny 3.3. Wzmocnienie spójności przestrzennej i społecznej region

3.3.1. Rozwój infrastruktury drogowej, kolejowej i transportu publicznego

3.3.2. Rozbudowa sieci teleinformatycznych i rozwój technologii informacyjno-komunikacyjnych

3.3.3. Wzmocnienie potencjałów OSI w regionie

3.3.4. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych

3.3.5. Dążenie do poprawy standardów gospodarowania przestrzenią w województwie. Uzyskanie wysokiej jakości przestrzeni

Cel 4. Horyzontalny. Sprawne zarządzanie regionem

Cel operacyjny 4.1. Rozwój systemu zarządzania strategicznego rozwojem

4.1.1. Poprawa standardów programowania, zarządzania i monitorowania polityki rozwoju

4.1.2. Wzrost kompetencji kadr administracji publicznej

4.1.3. Przygotowanie rozwiązań na rzecz zintegrowanego, strategicznego planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego

- Cel operacyjny 4.2. Budowa rozpoznawalnej marki regionu świętokrzyskiego

4.2.1. Promocja regionu jako miejsca atrakcyjnego do życia

4.2.2. Promocja gospodarcza i turystyczna regionu

- Cel operacyjny 4.3. Wzmacnianie partnerstwa i współpracy na rzecz rozwoju województwa

4.3.1. Rozwój współpracy terytorialnej (wewnątrz regionu, międzyregionalnej i międzynarodowej)

4.3.2. Partnerstwo międzysektorowe

4.3.3. Upowszechnienie rozwiązań i procedur e-administracji na całym obszarze województwa, a szczególnie w terenach oddalonych od Kielc i miast powiatowych

Strategia została poddana strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko i wyniki wskazują na zgodność z wymaganiami ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju.

Program ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego

Uchwałą nr LXVIII/859/23 z dnia 28 grudnia 2023 r. Sejmik Województwa Świętokrzyskiego przyjął Program ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego 2030r.

Głównym celem opracowania Programu jest dążenie do poprawy stanu środowiska w województwie oraz ograniczenie negatywnego wpływu źródeł zanieczyszczeń na środowisko, ochronę i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie jego zasobami. Istotne jest także uwzględnienie w dążeniu do poprawy warunków środowiskowych zasady zrównoważonego rozwoju oraz działań adaptacyjnych do zmian klimatu. Jako cel nadrzędny Programu wskazano: zrównoważony rozwój regionu sprzyjający klimatowi z zachowaniem walorów przyrodniczych i racjonalnej gospodarki zasobami.

Opracowanie określa cele, kierunki działań i zadania w ramach prowadzenia polityki środowiskowej w województwie w zakresie: jakości powietrza, zasobów i jakości wód, gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, klimatu akustycznego, pól elektromagnetycznych, zasobów przyrodniczych, zasobów surowców naturalnych, jakości gleb oraz nadzwyczajnych zagrożeń środowiska w odniesieniu do poważnych awarii przemysłowych oraz zjawisk naturalnych takich jak powodzie i podtopienia, susze, wiatry huraganowe, deszcze nawalne i grad oraz inne zagrożenia.

Cele Programu zostały podzielone ze względu na horyzont czasowy oraz ich charakter, na operacyjne (krótkoterminowe) oraz strategiczne (długoterminowe do roku 2030), które sformułowano następująco:

- Ochrona różnorodności biologicznej, krajobrazowej i geologicznej województwa
- Prowadzenie zrównoważonego gospodarowania wodami umożliwiającego osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód
- Poprawa jakości powietrza w województwie świętokrzyskim
- Wzrost wykorzystania energii z odnawialnych źródeł energii
- Poprawa klimatu akustycznego w województwie świętokrzyskim
- Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym
- Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa
- Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi
- Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii
- Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych
- Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu

6.4. Analiza zgodności ocenianego dokumentu z polityką ochrony środowiska

Prognoza oddziaływania na środowisko powinna m.in.

- 1) zawierać informacje o powiązaniach ocenianego dokumentu z innymi dokumentami,
- 2) określać ustanowione cele ochrony środowiska (istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu) oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu.

Ze względu na to, że wskazane w poprzednim rozdziale dokumenty określające politykę ekologiczną zawierają wiele różnorodnych ustaleń w zakresie ochrony poszczególnych komponentów środowiska,

dla potrzeb niniejszej prognozy dokonano syntetycznej konsolidacji strategicznych celów w zakresie ochrony środowiska. W wyniku takiej analizy, sformułowano następujące zagregowane kluczowe cele środowiskowe:

- Powstrzymanie utraty różnorodności biologicznej i degradacji funkcji ekosystemu oraz przywrócenie ich w możliwie największym stopniu.
- Powstrzymanie pogarszania stanu wód oraz osiągnięcie ich dobrego stanu.
- Utrzymanie oraz poprawa komfortu i jakości życia ludzi.
- Przeciwdziałanie degradacji gleb.
- Ograniczanie emisji zanieczyszczeń do atmosfery i poprawa lub utrzymanie poziomów jakości powietrza, niestanowiących zagrożenia dla zdrowia ludzkiego i środowiska naturalnego.
- Przeciwdziałanie zmianom klimatu i ograniczanie negatywnych skutków tych zmian, w tym - adaptacja do zmian klimatycznych.
- Ochrona klimatu akustycznego oraz ograniczanie emisji hałasu.
- Zrównoważone gospodarowanie zasobami naturalnymi, w tym dywersyfikacja źródeł energii i stały dynamiczny rozwój odnawialnych źródeł energii.
- Ochrona i odbudowa wartości krajobrazowych.
- Ochrona i ograniczanie negatywnego wpływu na zabytki i dobra materialne.
- Rozwój gospodarki zasobooszczędnej, niskoemisyjnej i niskoodpadowej.

Analizowany projekt Strategii uwzględnia cele strategiczne dotyczące ochrony środowiska, gospodarki wodnej i adaptacji do zmian klimatycznych. Nie zidentyfikowano kolizji pomiędzy strategicznymi ustaleniami polityk środowiskowych a treścią Strategii, ponieważ projekt ocenianego dokumentu:

- 1) uwzględnia istniejące uwarunkowania środowiskowe,
- 2) uwzględnia strategiczne cele w zakresie ochrony środowiska i adaptacji do zmian klimatu,
- 3) nie zawiera elementów kolidujących z celami polityki środowiskowej.

Przy ocenie Strategii pod kątem zgodności z polityką ochrony środowiska należy pamiętać, że jej ustalenia będą wdrażane równolegle ze stosowaniem innych przepisów dotyczących np. budowy na terenach szczególnego zagrożenia powodziowego oraz warunków technicznych w budownictwie. Aby pozytywna ocena pozostała aktualna na etapie praktycznego wdrażania Strategii, niezbędne jest zadbanie o wysoki poziom dbałości o ochronę środowiska na etapie prowadzonych postępowań administracyjnych.

W ramach prac nad niniejszą prognozą uwzględniono informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych przyjętych dokumentów powiązanych z projektem

dokumentu będącego przedmiotem SOOŚ. Dokonano analizy prognoz dla innych programów i strategii powiązanych z ocenianym dokumentem, m.in.:

1. Prognozy oddziaływania na środowisko dla Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030.
2. Prognozy oddziaływania na środowisko dla projektu aktualizacji planu gospodarowania wodami oraz dla projektu planu zarządzania ryzykiem powodziowym.
3. Prognozy oddziaływania na środowisko projektu dokumentów wojewódzkich: strategii rozwoju województwa, wojewódzkiego programu ochrony środowiska, wojewódzkiego planu zagospodarowania przestrzennego oraz planu zagospodarowania przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego.
4. Prognozy oddziaływania na środowisko dla dokumentów programujących dystrybucję funduszy Unii Europejskiej.

W niniejszej prognozie uwzględniono informacje zawarte w ww. prognozach. Stwierdzono jednak, że nie zawierają one ustaleń merytorycznych mogących mieć przełożenie na treść niniejszej prognozy (w szczególności pod kątem możliwości konkretyzacji ustaleń i wniosków). Oczywiście z wielu prognoz wynikają ustalenia o ogólnym charakterze, tzn. wskazują one, że praktyczna realizacja celów strategicznych zawartych w planach i programach powinna być zgodna z wymaganiami zrównoważonego rozwoju oraz spełniać prawne wymagania ochrony środowiska.

Ponadto stwierdzono, że wykorzystane prognozy nie określają wytycznych dla innych dokumentów strategicznych oraz konkretnych wskazówek co do monitorowania oddziaływania wpływu ustaleń innych dokumentów na środowisko.

7. Analiza i ocena oddziaływań na środowisko, w tym oddziaływań znaczących

7.1. Analiza oddziaływań odnosząca się do celów i kierunków Strategii

Głównym celem sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko jest odniesienie ustaleń ocenianego dokumentu do polityki ochrony środowiska oraz zasad zrównoważonego rozwoju, a także - o ile jest to możliwe - do ryzyka wystąpienia bezpośrednich oddziaływań na środowisko. Prognoza oddziaływania na środowisko może jedynie w zgeneralizowany i uogólniony sposób rozważać korzyści i zagrożenia wynikające z realizacji dokumentu strategicznego bądź odstąpienia od tejże realizacji. Miejscem na szczegółową analizę są generalnie postępowania administracyjne dotyczące poszczególnych przedsięwzięć. W tym kontekście przedstawiono ocenę oddziaływania projektu Strategii w odniesieniu do poszczególnych komponentów środowiska (mających znaczenie dla

ocenianego dokumentu, tj. objętych potencjalnym oddziaływaniem skutków wejścia w życie ocenianego dokumentu). Należy pamiętać, że poziom szczegółowości prognozy oddziaływania na środowisko jest adekwatny do poziomu szczegółowości ocenianego dokumentu.

Charakter prawny Strategii powoduje, że co do zasady skutki jej realizacji będą miały charakter długoterminowy. Oddziaływania te będą się kumulowały z oddziaływaniami będącymi skutkiem wdrażania innych dokumentów strategicznych, np. planu gospodarowania wodami, polityki ekologicznej państwa, programów ochrony środowiska, programów ochrony powietrza, programów ochrony środowiska przed hałasem, planów zadań ochronnych obszaru Natura 2000, a także innych planów, programów i przepisów mających znaczenie dla ochrony środowiska. Oznacza to, że brak uwzględnienia jakiegoś aspektu w Strategii nie oznacza, że jest on całkowicie pomijany w uwarunkowaniach zarządzania ochroną środowiska na danym terenie.

Przedstawiona w dalszej części rozdziału analiza w zakresie oddziaływania na środowisko bazuje na założeniu, że stosowanie zapisów Strategii będzie się odbywać równolegle do wdrażania ustaleń ww. dokumentów strategicznych i aktów prawnych. Ich powiązanie oraz równoległe i równorzędne stosowanie pozwoli na zachowanie wysokiego poziomu ochrony środowiska i gospodarki wodnej. W tym kontekście w sposób szczególny trzeba uwzględnić gminne i powiatowe programy ochrony środowiska, dokumenty z zakresu planowania przestrzennego, PGW, programy ochrony powietrza, Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych oraz plany zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000.

Próbując dokonać analizy oddziaływania na środowisko postanowień strategicznych ocenianego dokumentu przeanalizowano jego zapisy w odniesieniu do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. 2023 poz. 1724 ze zm.).

W pierwszym kroku podzielono planowane kierunki działań na te, które mogą powodować negatywne oddziaływania na środowisko (nawet niewielkie) oraz te, które nie wykazują oddziaływania na środowisko (główne działania o charakterze nieinwestycyjnym, edukacyjnym, szkoleniowym, promocyjnym, etc.). Do dalszych, pogłębionych analiz wybrano te, które wykazują się wpływem na środowisko (korzystnym lub niekorzystnym) i w kolejnym kroku oceniono ich wpływ na środowisko w kontekście usytuowania/ lokalizacji działania oraz rodzaju i skali przedsięwzięć.

Tabela 3. Ocena wpływu na środowisko kierunków działań Strategii Zintegrowanego rozwoju Obszaru Strategicznej Interwencji Góry Świętokrzyskie.

Działanie	Lokalizacja	Wpływ na środowisko	Możliwe negatywne oddziaływania na środowisko	Możliwe pozytywne oddziaływania na środowisko
Cel 1. Rozwój usług publicznych i przestrzeni publicznych na rzecz spójności i aktywności społecznej.				
1.1. Rozwój infrastruktury oraz oferty pomocy społecznej oraz usług społecznych	Tereny zurbanizowane	Tak	tak	-
1.2. Rozwój infrastruktury szkolno-przedszkolnej oraz wspierającej rozwój kompleksowej oferty edukacyjnej	Teren zurbanizowany	Tak	Tak	-
1.3. Rozwój infrastruktury oraz opieki żłobkowej sprzyjającej aktywności zawodowej rodziców	Teren zurbanizowany	tak	Tak	-
1.4. Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej sprzyjającej aktywności zawodowej i integracji społecznej	Tereny zurbanizowane	tak	Tak	-
1.5. Rozwój infrastruktury edukacyjno-rekreacyjnej sprzyjającej poprawie dostępności do dziedzictwa przyrodniczego, historycznego i kulturowego	Tereny zurbanizowane	Tak	Tak	Tak
1.6. Poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznych	Tereny zurbanizowane	Tak	Tak	Tak
1.7. Poprawa bezpieczeństwa publicznego	Cały obszar OSI	Tak	Tak	Tak
1.8. Rozwój e-usług	Cały obszar OSI	Nie	-	-
1.9. Kształtowanie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenie i szkolenie	Cały obszar OSI	Nie	-	-
1.10. Rozwój oferty edukacyjnej oraz zasobów kadrowych wzmacniających potencjał kształcenia i szans na rynku pracy	Cały obszar OSI	Nie	-	
Cel 2. Ochrona zasobów przyrodniczych, kulturowych i poprawa stanu środowiska.				

Działanie	Lokalizacja	Wpływ na środowisko	Możliwe negatywne oddziaływania na środowisko	Możliwe pozytywne oddziaływania na środowisko
2.1. Czynna i bierna ochrona przyrody i zachowanie bioróżnorodności	Cały obszar OSI	Tak	-	Tak
2.2. Ochrona i zachowanie zasobów dziedzictwa kulturowego	Cały obszar OSI	Tak	-	Tak
2.3. Rozwój niebiesko – zielonej infrastruktury sprzyjającej zachowaniu bioróżnorodności	Cały obszar OSI	Tak	Tak	Tak
2.4. Porządkowanie gospodarki wodno-ściekowej	Cały obszar OSI	Tak	Tak	Tak
2.5. Gospodarka odpadami wychodząca naprzeciw wymogom ochrony środowiska	Cały obszar OSI	Tak	Tak	Tak
2.6. Poprawa stanu powietrza atmosferycznego	Cały obszar OSI	tak	Tak	Tak
Cel 3. Wzmocnienie i rozwinięcie partnerskiej współpracy.				
3.1. Wspieranie wspólnej polityki inwestycyjnej samorządów gminnych OSI Góry Świętokrzyskie	Cały obszar OSI	Tak	-	-
3.2. Poprawa dostępności komunikacyjnej uwzględniającej rozwój turystyki na terenie OSI Góry Świętokrzyskie	Cały obszar OSI	Tak	Tak	Tak
3.3. Wzmocnienie partnerskiego, w ujęciu OSI Góry Świętokrzyskie, planowania przestrzennego	Cały obszar OSI	Tak	-	Tak
3.4. Rozwój współpracy międzysektorowej sprzyjającej realizacji celów rozwoju	Cały obszar OSI	Tak	-	-
3.5. Wzmocnienie zaangażowania mieszkańców w działania turystyczne, kulturalne i edukacyjne	Cały obszar OSI	Nie	-	-
Cel 4. Rozwój infrastruktury turystycznej.				
4.1. Rozwój turystyki bazującej na lokalnym i ponadlokalnym potencjale przyrodniczym i dziedzictwie kulturowym, w tym turystyki rowerowej, pieszej, wypoczynkowej	Cały obszar OSI	Tak	Tak	Tak
4.2. Powiązanie atrakcji turystycznych OSI Góry Świętokrzyskie w ujęciu funkcjonalnym, w tym na bazie współpracy ponadlokalnej, przy wykorzystaniu interaktywnych narzędzi	Cały obszar OSI	Tak	Tak	Tak
4.3. Stworzenie zintegrowanego szlaku turystyczno-edukacyjnego na obszarze Związku Gmin Gór Świętokrzyskich, promującego tożsamość i dziedzictwo regionu, w układzie	Cały obszar OSI	Tak	Tak	Tak

Działanie	Lokalizacja	Wpływ na środowisko	Możliwe negatywne oddziaływania na środowisko	Możliwe pozytywne oddziaływania na środowisko
chronologicznym, przyrodniczym i kulturowym, aktywizującego społeczności i wspierającego ochronę zasobów obszaru				
4.4. Rozwój infrastruktury wspierającej dostępność do miejsc i przestrzeni atrakcyjnych turystycznie	Cały obszar OSI	Tak	Tak	Tak
4.5. Wspieranie rozwoju usług związanych z turystyką	Cały obszar OSI	Tak	Tak	-
Cel 5. Zwiększenie rozpoznawalności turystycznej.				
5.1. Promowanie oferty turystycznej, przedsiębiorców, produktów i usług, w tym produktów lokalnych, regionalnych, tradycyjnych	Cały obszar OSI	Nie	-	-
5.2. Promowanie zrównoważonej turystyki opartej na wartościach lokalnych i walorach środowiskowych	Cały obszar OSI	Tak	-	Tak
5.3. Organizowanie i udział w targach misjach handlowych, konferencjach lokalnych, regionalnych, krajowych i międzynarodowych)	Cały obszar OSI	-	-	-

Analiza kierunków działań w odniesieniu do usytuowania, rodzaju i skali wykazała, że:

- Wybrane działania charakteryzować się będą różnym rodzajem oddziaływań oraz różną skalą oddziaływań. W Strategii OSI Góry Świętokrzyskie ujęte są działania, które mogą potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Dotyczą infrastruktury komunikacyjnej, w tym modernizacji i budowy ścieżek rowerowych, tworzenia i zagospodarowanie terenów pod infrastrukturę sportową, rekreacyjną czy społeczną, a także edukacyjno-turystyczną, zwiększenia zdolności retencyjnych, rozwijania infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, porządkowanie gospodarki odpadami. Są to przedsięwzięcia, które przy spełnieniu wybranych okoliczności mogą zostać zakwalifikowane do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco lub zawsze znacząco oddziaływać na środowisko.
- W odniesieniu do inwestycji drogowych można założyć, iż w okresie do 2030 roku zrealizowanych zostanie szereg prac modernizacyjnych, polegających na rozbudowie, przebudowie i modernizacji nawierzchni istniejących już dróg, ścieżek rowerowych, które poprawią bezpieczeństwo mieszkańców i turystów. Inwestycje takie charakteryzować się będą umiarkowaną skalą i nie powinny naruszać lokalnego układu środowiskowego i przyrodniczego. Realizowane będą w ciągu istniejących korytarzy komunikacyjnych. Należy bowiem mieć na uwadze, iż Strategia OSI Góry Świętokrzyskie dotyczy kompetencji, czyli ram realizacyjnych, które przypisane są partnerom OSI, czyli samorządom gminnym.
- Na terenie obszaru OSI Góry Świętokrzyskie przewiduje się powstanie nowych szlaków i ciągów komunikacyjno-turystycznych. Potencjalne negatywne oddziaływanie na środowisko i krajobraz można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji oraz odpowiedni dobór rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych, ponieważ skala wywoływanych przez nie oddziaływań środowiskowych zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań i zastosowanych rozwiązań ograniczających negatywny wpływ na środowisko.
- Inwestycje związane z lokowaniem nowych przedsiębiorstw pod funkcje turystyczne związane będą z już istniejącymi terenami inwestycyjnymi, będącymi w posiadaniu gmin. Jednocześnie należy zaznaczyć, iż struktura przestrzenna na terenie gmin jest już ukształtowana i nie prognozuje się zasadniczych i dużych zmian w tym zakresie. Tereny inwestycyjne zlokalizowane są w przestrzeni zurbanizowanej, poza obszarami Natura 2000 oraz rezerwatami.
- W Strategii przewidziano działania związane z poprawą stanu powietrza, nie wskazano konkretnych działań, można przyjąć że będą to działania związane z rozwojem OZE (np. pompy ciepła, panele fotowoltaiczne), a także systematyczną wymianą pieców na niskoemisyjne. Nie

wskazano przy tym lokalizacji takich obiektów oraz skali inwestycji, co ma kluczowe dla oceny oddziaływania na środowisko.

- W Strategii OSI Góry Świętokrzyskie przewidziano realizację działań związanych z infrastrukturą wodno-kanalizacyjną, jak też dotyczące zwiększania potencjału retencyjnego. Prowadzenie takich działań może również powodować negatywne skutki dla środowiska. Nie wskazano lokalizacji ani konkretnych działań. Można założyć iż inwestycje realizowane będą na obszarach, które wykazują się deficytami w zakresie infrastruktury sieciowej lub wymagają jej rozwoju w związku z dużą dynamiką inwestycji, zarówno mieszkaniowych, jak też gospodarczych.
- Strategia przyjmuje kierunki działań w temacie czynnej i biernej ochrony przyrody i zachowaniu bioróżnorodności, a także rozwoju niebiesko - zielonej infrastruktury. Strategia OSI nie wskazuje szczegółów realizacji, w tym kategorii realizowanych przedsięwzięć. Błękitno-zielona infrastruktura to nic innego jak system rozproszonych rozwiązań o różnej skali, które służą zagospodarowaniu wód opadowych. są to różne formy wody i zieleni, które wykorzystują siły przyrody. Do przykładów zaliczyć możemy parki deszczowe, rowy bioretencyjne, łąki kwietne, zadrzewienia przydrożne, śródpolne. Należy założyć, iż tego typu działania będą mieć pozytywne oddziaływanie na środowisko, ponieważ poprawią np. problem małej retencji, poprawia jakość powietrza czy obniżą temperaturę. Należy przy tym mieć na uwadze, że Strategia jest dokumentem, który wytycza ścieżkę działań dla samorządów gminnych tworzących Strategię OSI Góry Świętokrzyskie. W przypadku przedsięwzięć realizowanych przez inne podmioty, w tym np. samorząd województwa, czy instytucje państwowe, Strategia wskazuje na konieczność wspierania takich rozwiązań przez partnerów OSI.
- W Strategii ujęte są również działania, których oddziaływanie może mieć charakter pozytywny jak również negatywny na środowisko. Bezpośredni negatywny charakter oddziaływań związany jest głównie z procesem inwestycji (np. rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej). Pośredni charakter oddziaływań dotyczyć będzie skutków zrealizowanych przedsięwzięć. Negatywny wpływ może być związany z nowymi działalnościami gospodarczymi i zwiększoną aktywnością turystyczną na terenie OSI, jak też funkcjonowaniem nowych ciągów komunikacyjnych, czy wzmożonego ruchu turystycznego. Skutkować to może nie tylko zajęciem terenu (który faktycznie jest przeznaczony docelowo pod funkcje usługowe), ale zwiększoną presją na środowisko.
- Duża część działań będzie mieć pośrednio pozytywny charakter oddziaływań dla środowiska. Dotyczyć on będzie aspektów związanych z komunikacją (zmodernizowane, bezpieczniejsze

drogi), ochroną powietrza i klimatu (rozwój odnawialnych źródeł energii, modernizację systemów grzewczych), zachowaniem zasobów wodnych (zwiększenie retencyjności).

- Analizując działania przewidziane do realizacji w Strategii w odniesieniu do skali i lokalizacji należy zwrócić uwagę, że działania, które mogą wpływać na środowisko realizowane będą zasadniczo w przestrzeni zurbanizowanej. Nie można jednocześnie wykluczyć wpływu tych inwestycji na system przyrodniczy. Wybrane działania mogą wpływać na wybrane komponenty środowiska przyrodniczego, w tym na bioróżnorodność. Związane są z inwestycjami, które prowadzone są obrębnie występowania obszarów chronionego krajobrazu, wybranych gatunków roślin i zwierząt, np. dotyczą termomodernizacji, zajęcia powierzchni gruntu, generowania hałasu, przedostawania się zanieczyszczeń do wód powierzchniowych, czy też pośrednio zwiększonego ruchu turystycznego.
- W Strategii ujęto przy tym szereg działań o charakterze inwestycyjnym, które charakteryzują się mniejszą skalą oddziaływania na środowisko. Przedsięwzięcia np. budowy nowej infrastruktury społecznej, czy też termomodernizacji, będą generować wybrane oddziaływania na środowisko, w tym również na ludzi, np. poprzez hałas, generowanie zanieczyszczeń powietrza, wód powierzchniowych. Skala tych oddziaływań będzie jednak nieduża, co nie oznacza, że nie należy zachować ostrożności przy ich realizacji, np. dbając o zabezpieczenie gniazd ptaków w procesie termomodernizacji.
- W Strategii OSI ujęte są działania, które będą wpływać na rozwój funkcji turystycznej. W tym przypadku zakłada się realizację działań o charakterze inwestycyjnym również na obszarach cennych przyrodniczo, w tym w sąsiedztwie rezerwatów i obszarów Natura 2000. Należy przy tym zauważyć, iż będą to inwestycje o niedużej skali, dotyczące małej infrastruktury obsługującej ruch turystyczny lub niedużej skali infrastruktury społecznej. Należy zwrócić uwagę na możliwość zwiększenia atrakcyjności turystycznej wybranych miejsc na terenie OSI, w tym również tych, które są objęte ochroną. Stanowiąc to może potencjalne zagrożenie dla celów ochrony przyrody.
- Część przedsięwzięć na charakter działań miękkich, które nie będą generować oddziaływań na środowisko. Dotyczy to np. oferty pomocy społecznej, aktywności społecznej, oferty kultury, promocji etc.
- Warto również zauważyć, iż realizacja poszczególnych działań musi przejść stosowne procedury środowiskowe. W przypadku realizacji inwestycji dróg ekspresowych lub zbiorników retencyjnych (choć żadne z tych inwestycji nie wynikają z ocenianej Strategii) stosowne

procedury realizowane będą poza zakresem kompetencji partnerów ZGGŚ, np. przez Generalną Dyрекję Dróg Krajowych i Autostrad.

Poniżej przedstawiono analizę oddziaływań na środowisko działań ujętych w Strategii ze względu na lokalizację, rodzaj oddziaływania oraz skalę, w tym w odniesieniu do przedsięwzięć mogących potencjalnie lub zawsze znacząco oddziaływać na środowisko.

7.2. Analiza oddziaływań odnosząca się do projektu zintegrowanego „Na ścieżkach czasu i przestrzeni”

Strategia OSI Góry Świętokrzyskie w części kierunkowej co do zasady jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Rozwinięciem Strategii jest tzw. IIT - Inny Instrument Terytorialny, który jest ukierunkowany na rozwiązywanie wspólnych problemów rozwojowych, co oznacza że będzie miał wpływ na więcej niż jedną gminę. Znajdują się w nim inwestycje poszczególnych partnerów ZGGŚ, które charakteryzują się, w porównaniu do części kierunkowej, zdecydowanie większym poziomem szczegółowości. Dotyczy on przede wszystkim projektów przypisanych do wymiaru turystyczno-kulturowego, i są spójne z celami i kierunkami rozwoju OSI Góry Świętokrzyskie. Projekt „Na ścieżkach czasu i przestrzeni” zakłada stworzenie wyjątkowego szlaku narracyjnego, który poprowadzi turystę i mieszkańca przez różnorodne epoki, zjawiska przyrodnicze i formy dziedzictwa obecnego w Górach Świętokrzyskich.

Poziom szczegółowości określa między innymi wstępny zakres inwestycji, jak też w miarę dokładna lokalizacja. Treść ta pozwoliła na dokonanie oceny wpływu tych przedsięwzięć na środowisko, w tym na cele ochrony przyrody ustanowione dla obszarów chronionych. Należy bowiem dodać, iż większość tych projektów realizowana będzie z myślą o wykorzystaniu potencjału dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego OSI Góry Świętokrzyskie.

Analiza zakresu projektu zintegrowanego, wykazała, iż ich realizacja nie będzie znacząco oddziaływać na środowisko oraz nie będzie kolidować z celami ochrony przyrody. Dotyczy to następujących inwestycji wchodzących w skład projektu zintegrowanego „Na ścieżkach czasu i przestrzeni”:

1. Centralny szlak turystyczny Gór Świętokrzyskich

- I Gmina Bodzentyn – historia i władza
- II Gmina Bieliny – tradycja i folklor
- III Gmina Nowa Słupia – legenda i duchowość
- IV Gmina Łagów – smaki i zmysły

2. Zachodni szlak turystyczny Gór Świętokrzyskich

- V Gmina Masłów – przestrzeń i lotnisko
- VI Gmina Górnio- woda i zdrowie

3. Północny szlak turystyczny Gór Świętokrzyskich

- VII Gmina Zagnańsk – przemysł i drzewa (przyroda)
- VIII Gmina Łączna – rzemiosło i zabawki
- IX Gmina Suchedniów – przyroda i cisza

4. Wschodni szlak turystyczny Gór Świętokrzyskich

- X Gmina Pawłów – odpoczynek i natura
- XI Gmina Waśniów – wspólnota i kultura

5. Wspólny pakiet promujący Góry Świętokrzyskie

- XII Kod Gór Świętokrzyskich – interaktywny szlak zmysłów, tradycji i przyszłości

Powyższe projekty dotyczą przedsięwzięć infrastrukturalnych o mniejszej skali, w dużej części dotyczą miejsc i obiektów istniejącego już zagospodarowania turystycznego. Część przedsięwzięć pozwoli uporządkować ruch turystyczny i zabezpieczyć zasoby dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego.

W przypadku inwestycji w których zakłada się budowę ścieżek rowerowych czy edukacyjnych, jak również nowych budynków czy parkingów nie można wykluczyć wystąpienia negatywnych oddziaływań na środowisko.

7.2.1. Oddziaływania na obszary chronione

Oddziaływanie na pomniki przyrody – Dla pomników przyrody obowiązują ogólnie przyjęte ustawowe zakazy zapisane w art. 45 Ustawy o ochronie przyrody, do których należą m.in. następujące zakazy: niszczenie, uszkodzanie lub przekształcanie obiektu; wykonywanie prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem uszkodzania i zanieczyszczania gleby, dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej; umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt; niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką; zbioru, niszczenia, uszkodzania roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych; umieszczania tablic reklamowych.

W przypadku gdyby była konieczność zbliżenia prac inwestycyjnych do istniejących pomników przyrody, negatywne oddziaływania mogą wystąpić m.in. w postaci:

- niekontrolowanego uszkodzenia systemu korzeniowego, pnia i korony drzewa (działaniem minimalizującym powinno być odpowiednie zabezpieczenie pojedynczych najbliższych drzew poprzez system wygradzeń, siatek i odeskowania drzew),

- niekontrolowanego wycieku substancji ropopochodnych z pracujących maszyn i zanieczyszczeniu środowiska gruntowo-wodnego,
- zmiany stosunków gruntowo-wodnych na skutek nieodpowiedniej melioracji terenu i budowie rowów odwadniających ze zmianą parametrów zwierciadła wody gruntowej (obniżenie zwierciadła).

Poniżej przedstawiono zakres i położenie projektowanych inwestycji w ramach projektu zintegrowanego względem obszarów chronionych, na których będą realizowane planowane inwestycje w osobnym punkcie przedstawiono plany zadań ochronnych.

I- Gmina Bodzentyn – Pakiet projektowy 1. Centralny szlak turystyczny Gór Świętokrzyskich.

Projekt: Odbudowa, zabezpieczenie i wyposażenie pałacu biskupów krakowskich wraz z zagospodarowaniem wzgórza zamkowego oraz utworzenie szlaku historycznych murów miejskich w Bodzentynie.

Zakres projektu: Projekt przewiduje dokończenie robót budowlanych przy odbudowie i zabezpieczeniu, pochodzącego z II poł. XIV w., południowo-zachodniego skrzydła pałacu Biskupów Krakowskich w Bodzentynie, wpisanego do rejestru zabytków nieruchomych.

W celu udostępnienia pałacu dla mieszkańców i turystów i utworzenia centrum wystawienniczo-edukacyjnego, konieczna jest kontynuacja prac wykończeniowych obiektu, wyposażenie go w okna, drzwi, windy, instalacje, meble, urządzenia oraz infrastrukturę komunikacyjną i techniczną. Na ostatniej kondygnacji odbudowanego skrzydła, przewidziany jest tras widokowy z przeznaczeniem dla zwiedzających. Pozostałe skrzydła ruin tj. północne i północno-wschodnie wymaga zabezpieczenia korony murów przed destrukcją, uzupełnienie wyrw, ubytków i spoin w murze, naprawy rys a w szczególności pęknięć konstrukcyjnych, usunięcie samosiejek roślin z lica i korony murów.

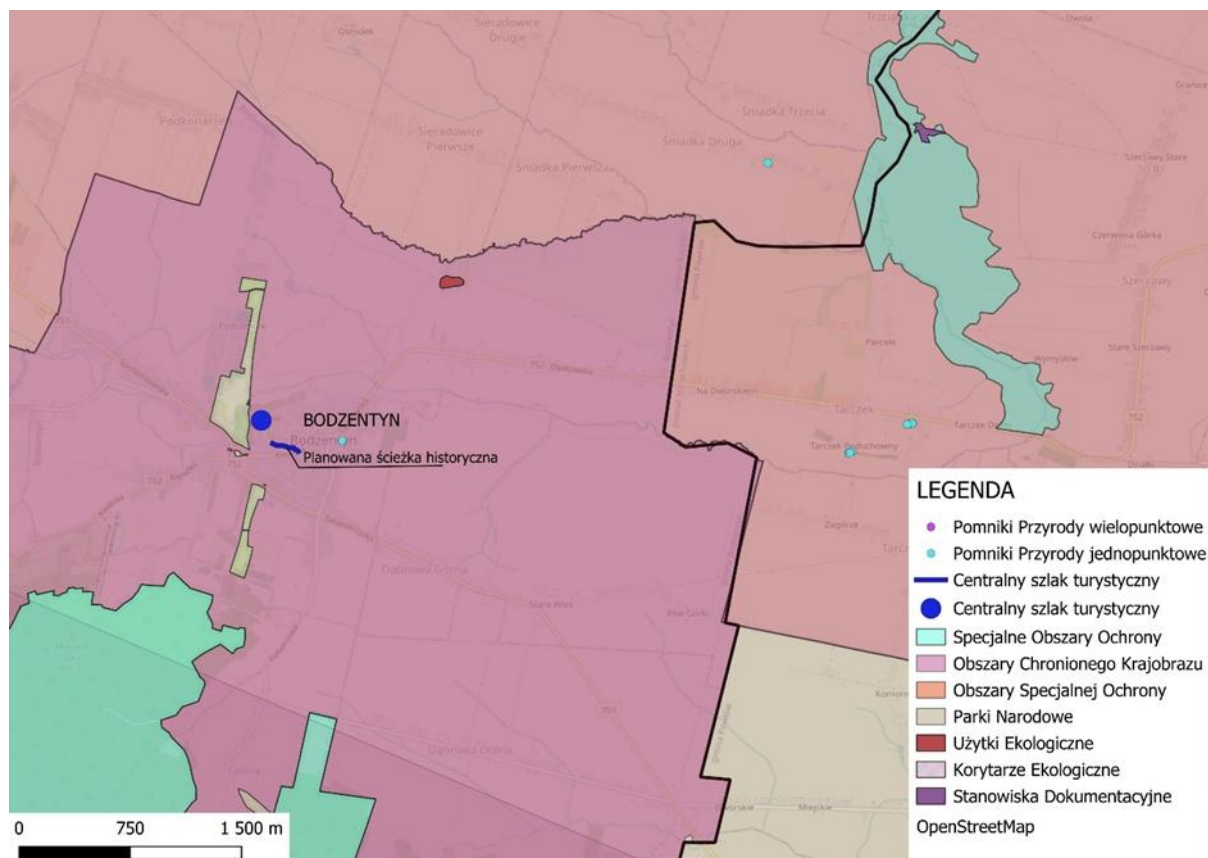
Przewiduje się tu również budowę ciągu komunikacyjnego ul. Wąskiej i Podmurze w Bodzentynie, przebiegającego przy murze okalającym pałac i średniowieczne miasto Bodzentyn. Ciąg będzie podświetlony i wyposażony w barierki, o długości 280m.

Lokalizacja względem obszarów chronionych: Projekt nr I znajduje się przy granicy Świętokrzyskiego Parku Narodowego i w sąsiedztwie Świętokrzyskiego Parku Narodowego, na terenie Świętokrzyskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Oddziaływanie: Charakter oddziaływań inwestycji związany będzie z infrastrukturą liniową oraz punktową (budowa ścieżki i infrastruktura turystyczna). Zaplanowane działania nie kolidują z celami ochrony Świętokrzyskiego OCHK. Nie przewiduje się zatem realizacji działań m.in. na obszarach o znaczeniu dla bioróżnorodności, w tym cieków wodnych, terenów podmokłych czy torfowisk. Możliwe oddziaływania dotyczą powierzchni ziemi oraz lokalnie w wyniku zajęcia powierzchni ziemi bioróżnorodności. Budowa szlaku historycznego może oddziaływać na etapie budowy, należy

uwzględnić przed rozpoczęciem prac fakt, że lokalizacja wskazuje zabytkową część Bodzentyna, a także że trasa przebiega w bliskim sąsiedztwie zabudowy mieszkalnej, co może powodować krótkotrwałe oddziaływanie na odczucia mieszkańców. Na obecnym etapie nie jest możliwa ocena wpływu inwestycji na chronione gatunki roślin, zwierząt, grzybów. Konieczna może być stosowna inwentaryzacja przyrodnicza przed inwestycją.

Rysunek 8 Mapa położenia planowanych inwestycji względem obszarów chronionych gmina Bodzentyn

Źródło opracowania własne

II/1 Gmina Bieliny – Pakiet projektowy: Centralny szlak turystyczny Gór Świętokrzyskich.

Projekt Świętokrzyska Zagroda Kultury – zakup wyposażenia i rozbudowy wystawy.

Zakres projektu - w ramach projektu budynek Świętokrzyska Zagroda Kultury, zostanie wyposażony w niezbędne urządzenia i materiały dla lepszego funkcjonowania.

Lokalizacja względem obszarów chronionych Projekt będzie zlokalizowany w istniejącym budynku, na terenie gminy Bieliny, w Hucie Szkła. Obiekt ten znajduje się na terenie Świętokrzyskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, w sąsiedztwie obszaru Natura 2000 Łysogóry, w otulinie Świętokrzyskiego Parku Narodowego, niedaleko przebiegają korytarze ekologiczne.

Oddziaływanie – nie dotyczy, działania związane są z wyposażeniem budynku i nie będą miały wpływu na otoczenie.

II/2 Gmina Bieliny – Pakiet projektowy 1. Centralny szlak turystyczny Gór Świętokrzyskich.

Projekt: Prace modernizacyjne i zagospodarowanie przestrzeni wokół pomnika trzech krzyży w Hucie Szklanej.

Zakres działania: Zakres prac obejmie prace remontowe i rewitalizacyjne Pomnika Trzech Krzyży, zagospodarowanie terenu wokół pomnika – utworzenie terenów zielonych, zadrzewionych wraz z ławeczkami, oświetleniem, bezpiecznym miejscem do organizacji uroczystości patriotycznych i obchodów o charakterze wojewódzkim; utworzenie ścieżki historyczno-edukacyjnej nawiązującej do wydarzeń z czasów II wojny światowej, elementy małej architektury, infrastruktury, nasadzenia.

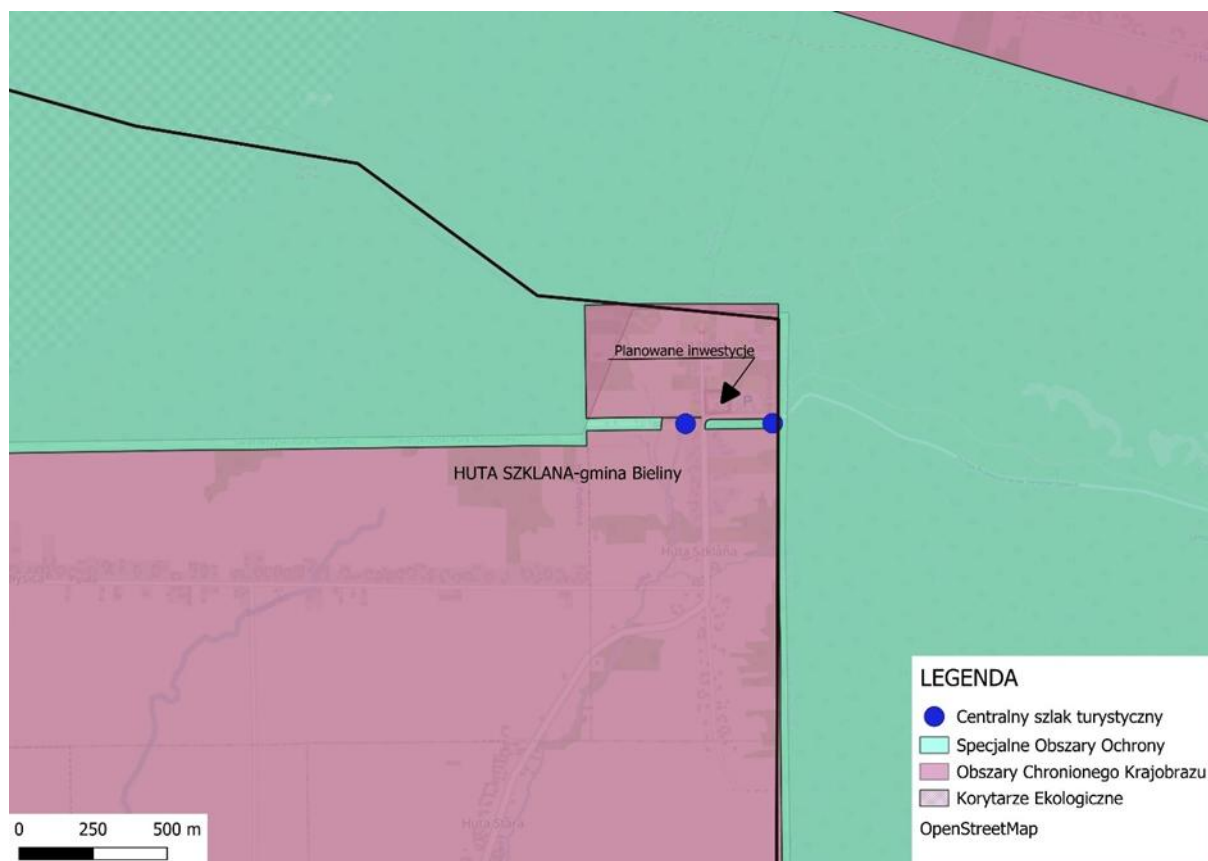
Lokalizacja względem obszarów chronionych: Projekt będzie zlokalizowany na terenie gminy Bieliny, w Hucie Szklanej. Obiekt ten znajduje się na terenie Świętokrzyskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, na obszarze Natura 2000 Łysogóry, w otulinie Świętokrzyskiego Parku Narodowego, niedaleko przebiegają korytarze ekologiczne.

Oddziaływanie: Charakter oddziaływań etapu inwestycji związany będzie z infrastrukturą liniową (ścieżka edukacyjno-historyczna) oraz punktową (mała infrastruktura turystyczna, mała architektura, nowymi nasadzeniami, oświetleniem). Na chwilę obecną nie jest znany przebieg ścieżki edukacyjno-historycznej, ale należy uwzględnić sąsiedztwo obszaru Natura 2000 Łysogóry i Świętokrzyskiego OCHK. Skala tej inwestycji nie spowoduje znacznego zajęcia powierzchni terenu i ingerencji w lokalny układ przyrodniczy. Zaplanowane inwestycje nie kolidują z celami ochrony Świętokrzyskiego OCHK i Natura 2000 Łysogóry. Nie przewiduje się realizacji działań na obszarach o istotnym znaczeniu dla bioróżnorodności. Możliwe oddziaływania dotyczą powierzchni ziemi oraz lokalnie w wyniku zajęcia powierzchni ziemi bioróżnorodności.

Przedsięwzięcie może wpływać bezpośrednio na środowisko poprzez prowadzone prace związane z rozwojem i modernizacją przestrzeni wokół pomnika, przede wszystkim wpływ na powierzchnię ziemi oraz emisja hałasu. Może pośrednio wpływać na środowisko poprzez generowanie ruchu turystycznego.

Nie wyznacza ram, gdyż przedsięwzięcie nie jest ujęte na liście przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco lub zawsze znacząco oddziaływać na środowisko.

Rysunek 9 Mapa położenia planowanych inwestycji względem obszarów chronionych gmina Bieliny

Źródło opracowania własne

III. Gmina Nowa Słupia. Pakiet projektowy 1. Centralny szlak turystyczny Gór Świętokrzyskich.

Projekt: podniesienie atrakcyjności turystycznej gminy poprzez modernizację przestrzeni publicznej miejscowości Nowa Słupia wraz z budową infrastruktury okołoturystycznej.

Zakres działania Projekt zakłada:

- 1) Renowację obiektów na terenie starożytnej osady Centrum-Kulturowo-Archeologicznego w Nowej Słupi, odnowienie ciągów pieszych na terenie centrum wraz z budową małej infrastruktury edukacyjno-wystawienniczej ;
- 2) Utworzenie skryptorium Domu Opata;
- 3)Monitoring wizyjny terenów osady Centrum Kulturowo-Archeologicznego, Muzeum Starożytnego Hutnictwa, Parku Legend oraz ul. Benedyktyńskiej i Świętokrzyskiej w Nowej Słupi.
- 4) Budowę widowni z przystosowaniem do amfiteatru przy Parku Legend;
- 5) Zakup rowerów elektrycznych oraz montaż stacji ładowania na terenie Parku Legend;
- 6) Budowa stacji OZE wraz z montażem magazynu energii do zasilania Parku Legend;
- 7) Wykonanie Elektronicznego Systemu Informacji Turystycznej;

8) Budowę ścieżki dla pieszych poprawiająca dostępność terenów turystycznych w Nowej Słupi. Ścieżka będzie łączyć drogę wojewódzką nr 756 (ul. Kielecka) z ul. Szkolną, przez którą przebiega szlak turystyczny im. Krzysztofa Wilczyńskiego.

Długość realizowanego odcinka wyniesie 95m, szerokość 3m, w tym kładka na cieku wodnym o długości 9m.

Lokalizacja względem obszarów chronionych: Obiekty objęte projektem znajdują się u podnóża najstarszego sanktuarium w Polsce – Klasztoru na Świętym Krzyżu, w otulinie Świętokrzyskiego Parku Narodowego, w sąsiedztwie obszaru Natura 2000 Łysogóry i na terenie Świętokrzyskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

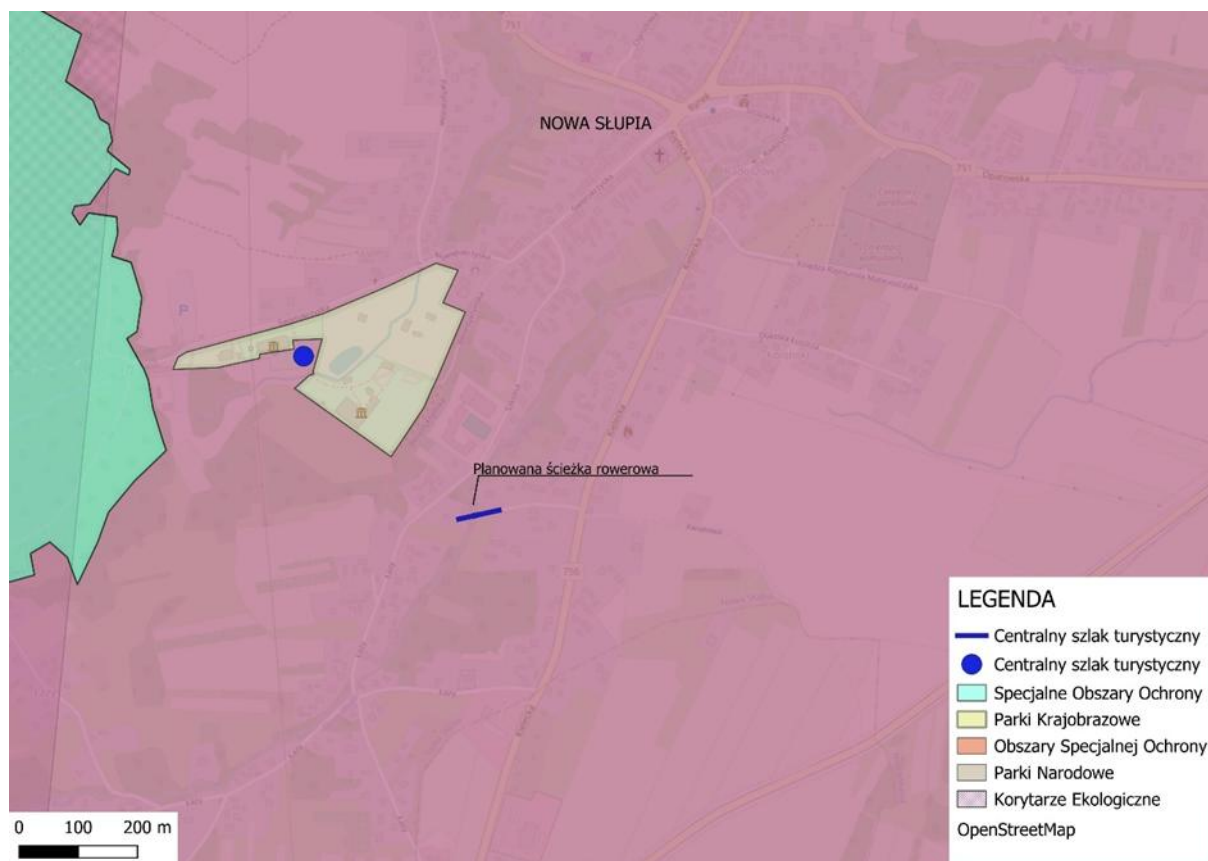
Oddziaływanie: Charakter oddziaływań etapu inwestycji związany będzie z infrastrukturą punktową (mała infrastruktura turystyczna służąca obsłudze ruchu turystycznego).

Oddziaływanie może powstać w czasie budowy i modernizacji ciągów pieszych, przy budowie kładki nad ciekiem wodnym należy zwrócić uwagę na tereny przybrzeżne i siedliska zwierząt, płazów, gadów. Ścieżki rowerowe, choć stanowią ważny element zrównoważonego transportu, mogą mieć zarówno pozytywny, jak i negatywny wpływ na środowisko. Ważne jest, aby planowanie i budowa ścieżek rowerowych odbywała się w sposób zrównoważony, z uwzględnieniem ochrony przyrody i minimalizacji negatywnego oddziaływania na środowisko. Należy unikać wycinki drzew i krzewów, dbać o zachowanie terenów zielonych, a także minimalizować hałas i zanieczyszczenie wód.

Budowa widowni będzie miała wpływ w czasie trwania inwestycji. Będzie ona zlokalizowana w strefie krajobrazowej C, charakteryzującej się najniższym rygiem ochronnym. Nie przewiduje się realizacji działań na obszarach o istotnym znaczeniu dla bioróżnorodności. Na obecnym etapie nie jest możliwa ocena wpływu inwestycji na chronione gatunki roślin, zwierząt i grzybów. Konieczna może być stosowna inwentaryzacja przyrodnicza przed inwestycją. Możliwe oddziaływania dotyczą powierzchni ziemi oraz lokalnie w wyniku zajęcia powierzchni ziemi bioróżnorodności.

Pośrednio przedsięwzięcie może pozytywnie wpływać na środowisko. Nie wyznacza ram, gdyż przedsięwzięcia nie są ujęte na liście przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco lub zawsze znacząco oddziaływać na środowisko. Nie przewiduje się znaczących oddziaływań na środowisko, mając na uwadze skalę określoną dla przedsięwzięć, mogących zawsze znacząco i potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

Rysunek 10 Mapa położenia planowanych inwestycji względem obszarów chronionych gmina Nowa Słupia

Źródło opracowania własne

IV Gmina Łagów. Pakiet projektowy 1. Centralny szlak turystyczny Gór Świętokrzyskich.

Projekt: Wykorzystanie potencjału endogenicznego miasta i gminy Łagów jako czynnika rozwoju społeczno-gospodarczego OSI Góry Świętokrzyskie.

Zakres działania: W ramach projektu zakłada się następujące działania:

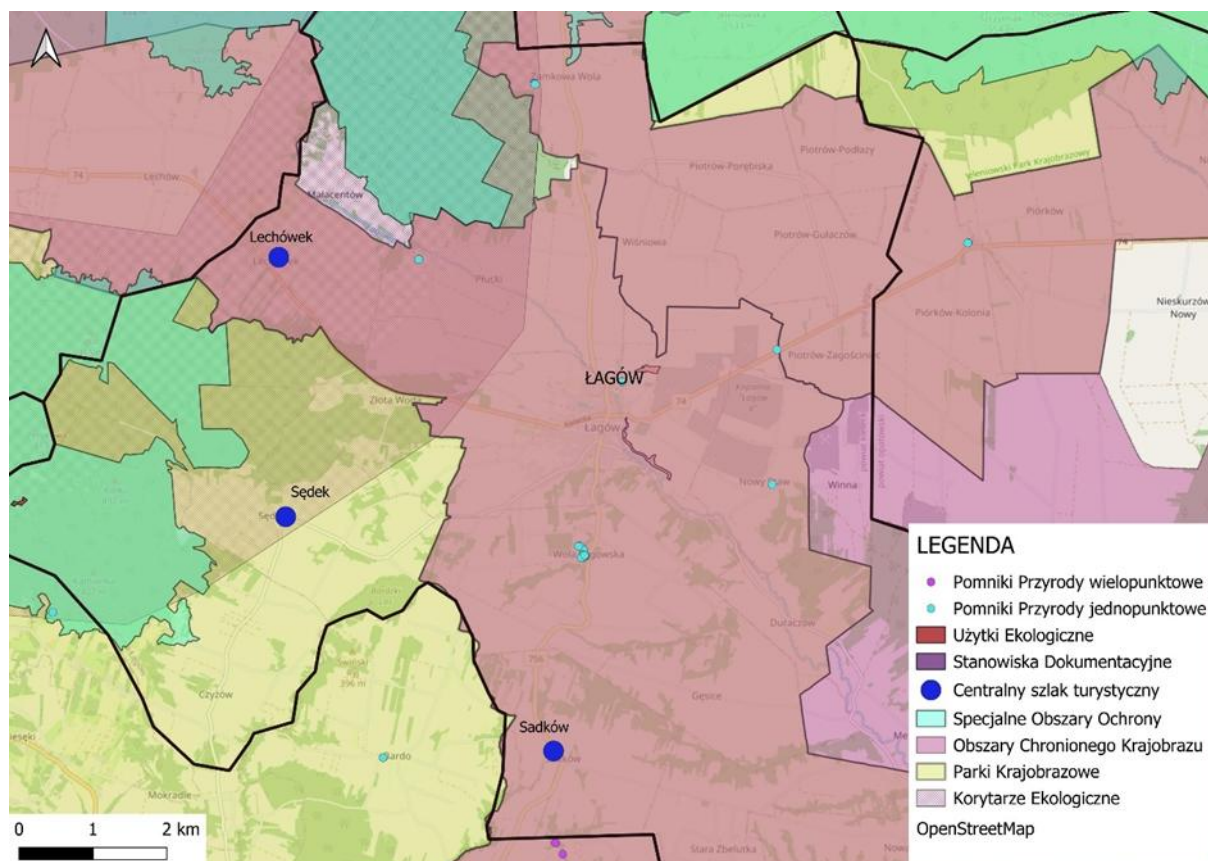
- 1) Budowa centrum edukacji Dom Pszczelarza wraz z wyposażeniem i salami dydaktycznymi, z niezbędną infrastrukturą. Projekt będzie obejmował również stworzenie ścieżki edukacyjnej pn. Kwiaty Polskie (projektowana lokalizacja: działka 628 obręb 0012 Sadków, gmina Łagów lub inna działka alternatywna).
- 2) Budowa centrum edukacji Dom Tańca z niezbędną infrastrukturą, wyposażeniem, salami dydaktycznymi oraz ścieżkami edukacyjnymi. Projektowana lokalizacja działka nr 53/1 i 56/2 obręb 0013 Sędek, gmina Łagów lub inna działka alternatywna na terenie gminy Łagów.
- 3) Budowa centrum edukacji Kuchnia Ludowa wraz z niezbędną infrastrukturą, salami dydaktycznymi, wyposażeniem oraz ścieżkami edukacyjnymi.

Projektowana lokalizacja działka nr 41/4 obręb 0004 Lechówek, gmina Łagów lub inna działka alternatywna na terenie gminy Łagów.

Lokalizacja względem obszarów chronionych: Sędek - Inwestycja zlokalizowana będzie na terenie Cisowsko-Orłowski Parku Krajobrazowego, w sąsiedztwie obszaru Natura 2000 Lasy Orłowskie. Lechówek i Sadków – inwestycja zlokalizowana będzie na terenie Cisowsko-Orłowskiego OCHK i w otulinie Cisowsko-Orłowskiego Parku Krajobrazowego.

Oddziaływanie: Charakter oddziaływań etapu inwestycji związany będzie budową obiektów centrum edukacji i trwałym zajęciem powierzchni, a także z oddziaływaniem liniowym budową ścieżki edukacyjnej. Zaplanowane działania nie kolidują z celami ochrony Cisowsko-Orłowskim OCHK, realizacji działań na obszarach o istotnym znaczeniu dla bioróżnorodności. Możliwe oddziaływania dotyczą powierzchni ziemi oraz lokalnie w wyniku zajęcia powierzchni ziemi na etapie budowy. Na obecnym etapie nie jest możliwa ocena wpływu inwestycji na chronione gatunki roślin, zwierząt i grzybów. Konieczna może być stosowna inwentaryzacja przyrodnicza przed inwestycją. Należy dodać, iż projekt zakłada wzmocnienie funkcji turystycznej poprzez utworzenie centrów edukacji i stworzenie ścieżek edukacyjnych. Należy przy tym zaznaczyć, iż nie przewiduje się realizacji inwestycji na obszarach Natura 2000. Przewiduje się, iż wytyczona ścieżka będzie przebiegać na działkach gminnych w terenie zurbanizowanym. Ścieżki edukacyjne mogą mieć pozytywne oddziaływanie na środowisko poprzez edukację, zarazem zwiększony ruch turystyczny może przyczynić się do zakłócania siedlisk, zwiększonego hałasu czy niszczenia przyrody.

Rysunek 11. Mapa położenia planowanych inwestycji względem obszarów chronionych gmina Łągow

Źródło opracowania własne

V Gmina Masłów- Pakiet projektowy: 2. Zachodni szlak turystyczny.

Projekt: rozwój centrum historii lotnictwa w Masłowie Pierwszym oraz infrastruktury wspierającej ruch turystyczny,

Zakres działania: Projekt zakłada utworzenie Centrum Historii Lotnictwa, stworzenie wielofunkcyjnego centrum, które stanie się kluczową atrakcją turystyczną ZGGŚ. Realizacja zakłada:

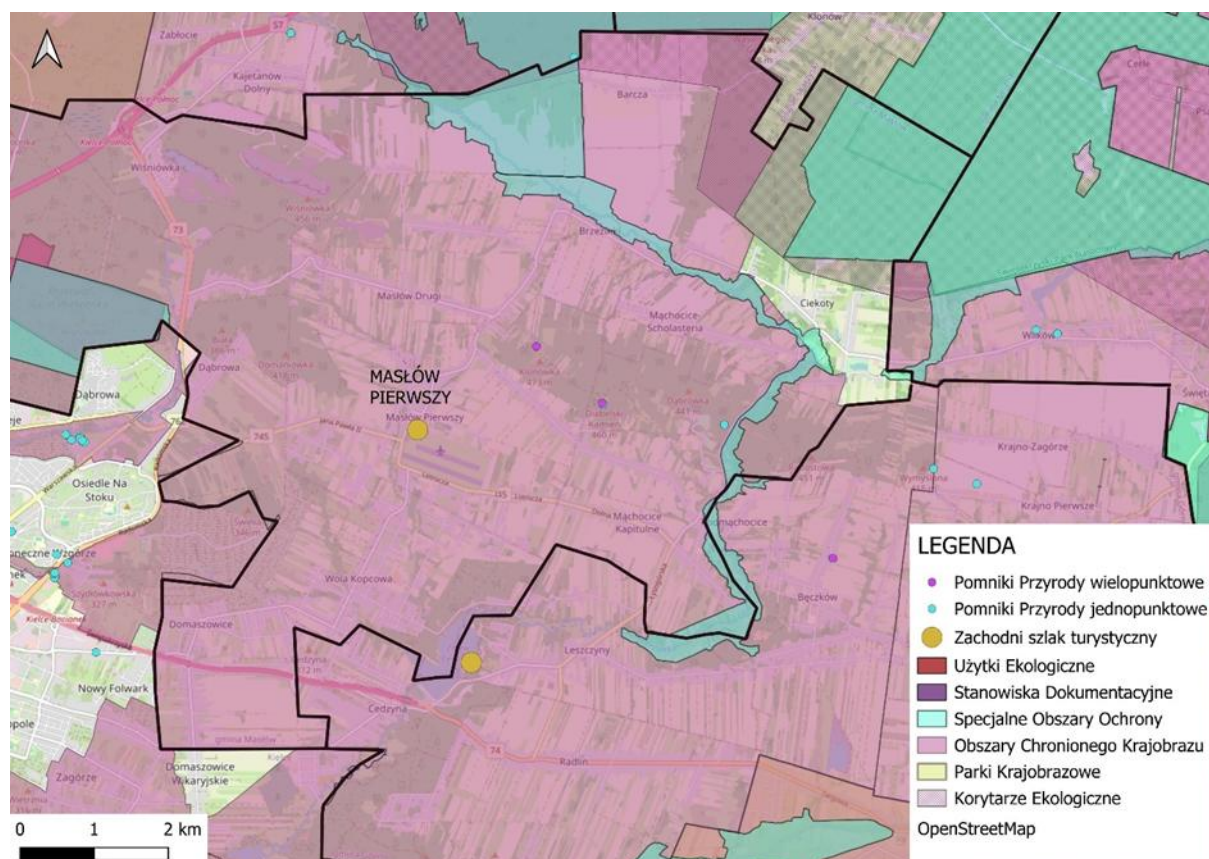
- 1) Wyposażenie Centrum Historii Lotnictwa – sale wystawiennicze, przestrzenie wielofunkcyjne, biblioteka z czytelnią i filmoteką, modelarnia, punkt widokowy na dachu budynku, punkt informacji turystycznej, zaplecze sanitarne, pomieszczenie porządkowe;
- 2) Zagospodarowanie terenu wokół budynku Centrum Historii Lotnictwa: budowa amfiteatru z zadaszoną sceną jako miejsce obsługi turystów i centrum wydarzeń, Małą architekturą dla obsługi turystów, elementy zagospodarowania terenu (lampy oświetleniowe, logo gminy, kosze na śmieci, wiata śmietnikowa);
- 3) Parking przy budynku oraz ciągi piesze.

Lokalizacja względem obszarów chronionych: Inwestycje projektowane są na obszarze Podkieleckiego OCHK.

Oddziaływanie: Charakter oddziaływań etapu inwestycji związany będzie z infrastrukturą liniową (szlak pieszo-rowerowy) oraz punktową (platforma i wieża widokowa na istniejącym budynku). Inwestycja realizowana będzie na obszarze Podkieleckiego OCHK. Zakłada się że inwestycja będzie zlokalizowana w okolicach lotniska w Masłowie. Tym samym inwestycja nie wpłynie na funkcjonalność przestrzeni i nie spowodują istotnego wpływu na środowisko przyrodnicze. Możliwe oddziaływania dotyczą powierzchni ziemi oraz lokalnie w wyniku zajęcia powierzchni ziemi bioróżnorodności. Przedsięwzięcie może wpływać bezpośrednio na środowisko poprzez prowadzone prace związane z budową, rozbudową infrastruktury zagospodarowania terenu (przede wszystkim wpływ na powierzchnię ziemi, wody, powietrze oraz emisję hałasu). Na obecnym etapie nie jest możliwa ocena wpływu inwestycji na chronione gatunki roślin, zwierząt i grzybów. Konieczna może być stosowna inwentaryzacja przyrodnicza przed inwestycją.

Budowę parkingu należy uznać za potencjalnie znacząco oddziaływującą na środowisko, w przypadku inwestycji o powierzchni użytkowej nie mniejszej niż 0,5 ha na obszarach objętych formą ochrony przyrody.

Rysunek 12. Mapa położenia planowanych inwestycji względem obszarów chronionych gmina Masłów

Źródło opracowania własne

VI Gmina Górno. Pakiet projektowy 2. Zachodni szlak turystyczny Gór Świętokrzyskich.

Projekt: rozbudowa infrastruktury wokół zalewu w Cedzynie

Zakres działania: Zakres projektu obejmuje zagospodarowanie działek nad zalewem w Cedzynie, Gmina Górno:

- 1) 1)budowie strefy integracyjnej – dz. Nr 802/56
- 2) 2)budowie stref odpoczynku na dz. Nr 802/65
- 3) 3)budowie parku talentów z amfiteatrem – sceną dz.nr 802/65
- 4) budowie tężni, uwzględniającej trasę rowerową - dz.nr. 802/68
- 5) 5)zagospodarowanie terenu pod przystań dla kajaków, rowerów wodnych dz.nr -800/4
- 6) montażu tablicy interaktywnej informującej o atrakcjach turystycznych na terenie gminy.

Lokalizacja względem obszarów chronionych: Inwestycje projektuje się na obszarze Podkieleckiego OCHK w strefie krajobrazowej C, w bliskim sąsiedztwie obszaru Natura2000 Przełom Lubrzanki.

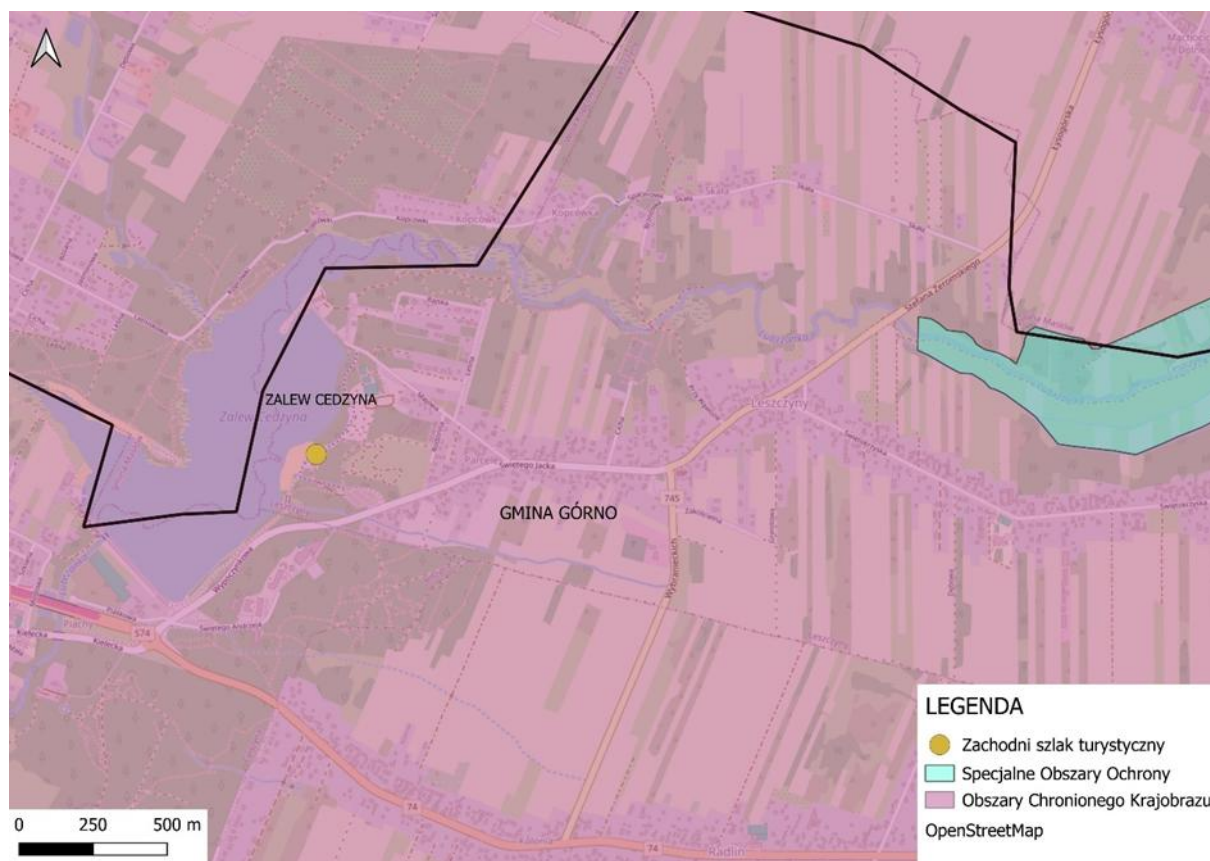
Oddziaływanie: Charakter oddziaływań etapu inwestycji związany będzie z infrastrukturą punktową (zagospodarowana przestrzeń na zalewem Cedzyna poprzez uzupełnienie jej w małą infrastrukturę obsługi ruchu turystycznego).Ze względu na lokalizację inwestycji na terenie już zagospodarowanym turystycznie, w przestrzeni zurbanizowanej nie przewiduje się znaczących oddziaływań na środowisko. Nie prognozuje się negatywnego oddziaływania na środowisko, poza chwilowym wpływem generowanym w trakcie prowadzenia prac inwestycyjnych, np. hałasu, spalin.

Inwestycje realizowane będą w miejscu i na terenie gdzie już funkcjonują obiekty związane z turystyką wodną.

Nie przewiduje się znaczących oddziaływań na środowisko, mając na uwadze skalę określoną dla przedsięwzięć mogących zawsze znacząco i potencjalnie znacząco oddziaływujących na środowisko.

Żadna z planowanych inwestycji nie znajduje się na liście działań o charakterze znacznego oddziaływania na środowisko.

Rysunek 13. Mapa położenia planowanych inwestycji względem obszarów chronionych gmina Górnó

Źródło opracowania własne

VII Gmina Zagnańsk. Pakiet projektowy 3. Północny szlak turystyczny Gór Świętokrzyskich.

Projekt: rozbudowa infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej w gminie Zagnańsk.

Zakres projektu: W ramach projektu przewidziano zadania związane z rozbudową infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej w gminie Zagnańsk:

- 1) Budowa infrastruktury turystycznej (budowa altany, wymiana nawierzchni, wymiana ogrodzenia, montaż tyrolki oraz utwardzenie terenu wraz z instalacją monitoringu i instalacją elektryczną oraz grilla wolnostojącego wraz z przynależnym utwardzeniem nawierzchni na terenie istniejącego skateparku). Wymianę ogrodzenia wokół skateparku wraz z wymianą nawierzchni. Lokalizacja przy ścieżce rowerowej prowadzącej do pomnika przyrody Dąb Bartek.
- 2) Budowa ścieżki rowerowej zlokalizowanej na drodze powiatowej przecinającej się z przejazdem kolejowym PKP. Długość ścieżki- ok. 100m. Dodatkowo przewidziano element infrastrukturalny w postaci szlabanu zapewniającego bezpieczeństwo użytkowników ścieżki oraz maty kolejowe pozwalające przeprawić się przez tory kolejowe. Zadanie dotyczy budowy brakującego elementu istniejącej ścieżki rowerowej, biegnącej od pomnika przyrody Dąb Bartek od strony Kielc.

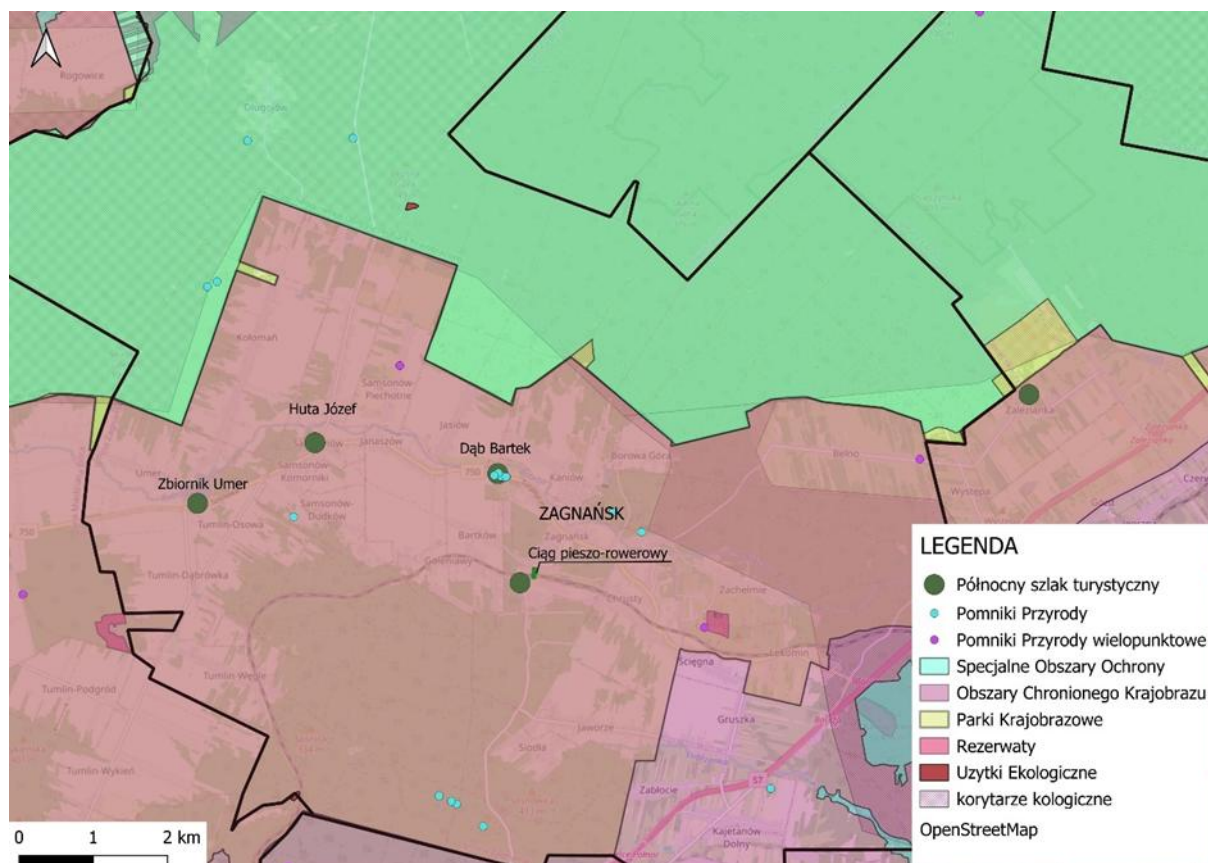
- 3) Budowa ciągu pieszo-rowerowo-turystycznego przy zbiorniku wodnym w miejscowości Umer. O długości około 110m, łączący ścieżkę rowerową przy drodze powiatowej z parkingiem przy zbiorniku wodnym.
- 4) Aleja Królów Polskich przy pomniku Dąb Bartek- zagospodarowany teren zostanie wzbogacony o pomniki królów polskich z opisami historycznymi.
- 5) Teren wokół ruin Huty „Józef” zostanie zagospodarowany poprzez budowę alejek pieszych okalających teren ruin, w celu skanalizowania ruchu turystycznego oraz zapewnienia bezpiecznego dostępu dla turystów zwiedzających teren ruin huty.

Lokalizacja względem obszarów chronionych: Inwestycja zlokalizowana będzie w sąsiedztwie pomnika przyrody Dąb Bartek, na terenie Suchedniowsko-Oblęgorskiego OCHK, w otulinie Suchedniowsko-Oblęgorskiego PK

Oddziaływanie: Charakter oddziaływań etapu inwestycji związany będzie z infrastrukturą liniową (budowa ciągu pieszo-rowerowego) oraz punktową zagospodarowanie terenu wokół Dębu Bartek i budowa infrastruktury turystycznej na terenie istniejącego skateparku. Ze względu na lokalizację inwestycji na terenach już zagospodarowanych turystycznie, w przestrzeni zurbanizowanej, nie przewiduje się oddziaływania znacznego oddziaływania na środowisko. Ścieżki rowerowe, choć stanowią ważny element zrównoważonego transportu, mogą mieć zarówno pozytywny, jak i negatywny wpływ na środowisko. Ważne jest, aby planowanie i budowa ścieżek rowerowych odbywała się w sposób zrównoważony, z uwzględnieniem ochrony przyrody i minimalizacji negatywnego oddziaływania na środowisko. Należy unikać wycinki drzew i krzewów, dbać o zachowanie terenów zielonych, a także minimalizować hałas i zanieczyszczenie wód.

Zaplanowane działania nie kolidują z celami ochrony obszaru chronionego. Nie przewiduje się realizacji na obszarach o istotnym znaczeniu dla bioróżnorodności. Możliwe oddziaływania dotyczą powierzchni ziemi oraz lokalnie w wyniku zajęcia powierzchni bioróżnorodności. Należy również zwrócić uwagę w przypadku prac w sąsiedztwie Huty Józef, na miejsce zimowania nietoperzy *Myotis myotis* i *Myotis bechsteini*. Oba gatunki podlegają ochronie ścisłej. Prace inwestycyjne należy prowadzić poza okresem hibernacji nietoperzy, stosowanie rozwiązań, które nie spowodują odstraszenia żerujących nietoperzy.

Rysunek 14. Mapa położenia planowanych inwestycji względem obszarów chronionych gmina Zagnańsk

Zakres opracowania własne

VIII Gmina Łączna. Pakiet projektowy 3. Północny szlak turystyczny Gór świętokrzyskich.

Projekt: przebudowa, modernizacja i dostosowanie budynku do pełnienia funkcji „centrum dziedzictwa i edukacji kreatywnej w Zaleziance.”

Zakres projektu: W ramach projektu przewiduje się przebudowę i modernizację istniejącego budynku w celu dostosowania go do nowej funkcji. Budynek po Szkole w Zaleziance zostanie przekształcony w Centrum Dziedzictwa i Edukacji kreatywnej w Zaleziance, Gmina Łączna. Zakres projektu obejmuje: stworzenie części ekspozycyjno-edukacyjnej.

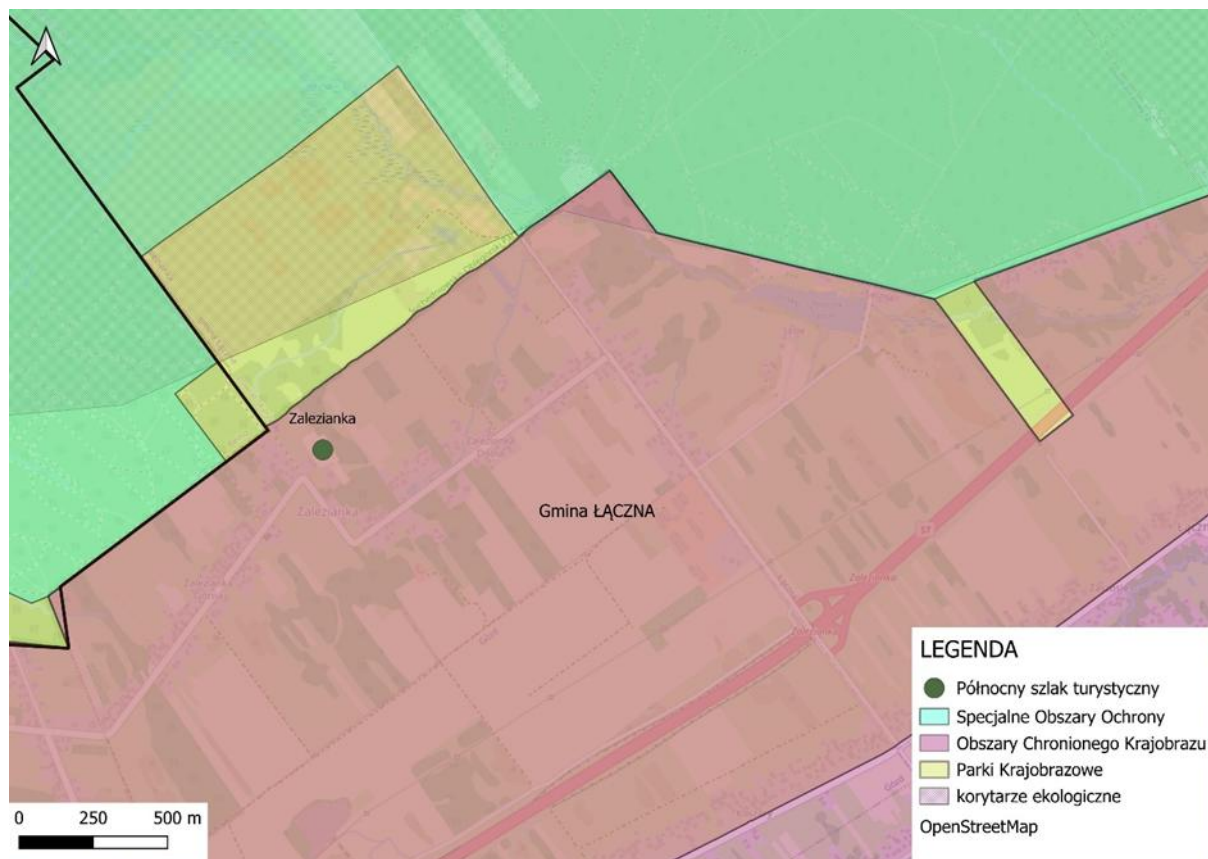
Lokalizacja względem obszarów chronionych: Budynek znajduje się w otulinie Suchedniowsko-obłęgorskiego PK, w sąsiedztwie Suchedniowsko-Oblęgorskiego PK i obszaru Natura 2000 Lasy Suchedniowskie.

Oddziaływanie: Charakter oddziaływań etapu inwestycji związany będzie z infrastrukturą punktową. W ramach projektu planuje się przebudowę i prace modernizacyjne istniejącego budynku.

Możliwe oddziaływania dotyczą etapu inwestycji i związane mogą być z wpływem na komponenty środowiska związane z budynkiem. Konieczna może być inwentaryzacja pod kątem występowania ptaków i nietoperzy oraz dostosowanie terminu prac do biologii wybranych gatunków zwierząt.

Zaplanowane działania nie kolidują z celami ochrony Suchedniowsko-Oblęgorskim PK

Rysunek 15. Mapa położenia planowanych inwestycji względem obszarów chronionych gmina łączna

Zakres opracowania własne

IX Gmina Suchedniów Pakiet projektowy: 3. Północny szlak turystyczny Gór Świętokrzyskich.

Projekt: zagospodarowanie terenów przyległych do zbiornika wodnego na rzece kamionce w Suchedniowie.

Zakres projektu: Przedmiotem projektu jest zagospodarowanie terenów przyległych do zbiornika wodnego na rzece Kamionka w Suchedniowie, zakres projektu obejmuje:

- 1) Budowę ciągu pieszo-rowerowego z bezpiecznej trwałej nawierzchni, dobrej do spacerowania i przystosowanej dla osób niepełnosprawnych(ścieżka zostanie zlokalizowana w taki sposób aby można było wejść na nią od strony Parku Miejskiego w Suchedniowie oraz kładki przy ul. Pasternik),
- 2) Budowę stref odpoczynku – wyposażone w ławeczki, altany, kosze i inną infrastrukturę towarzyszącą,
- 3) Budowa ścieżki edukacyjnej (wzdłuż ścieżki zlokalizowane zostaną obiekty edukacyjne i elementy tematyczne towarzyszące,
- 4) Wykonanie nasadzeń rodzimych gatunków roślin i krzewów miododajnych przyjaznych zapylaczom,
- 5) Lokalizacja miejsc piknikowych,

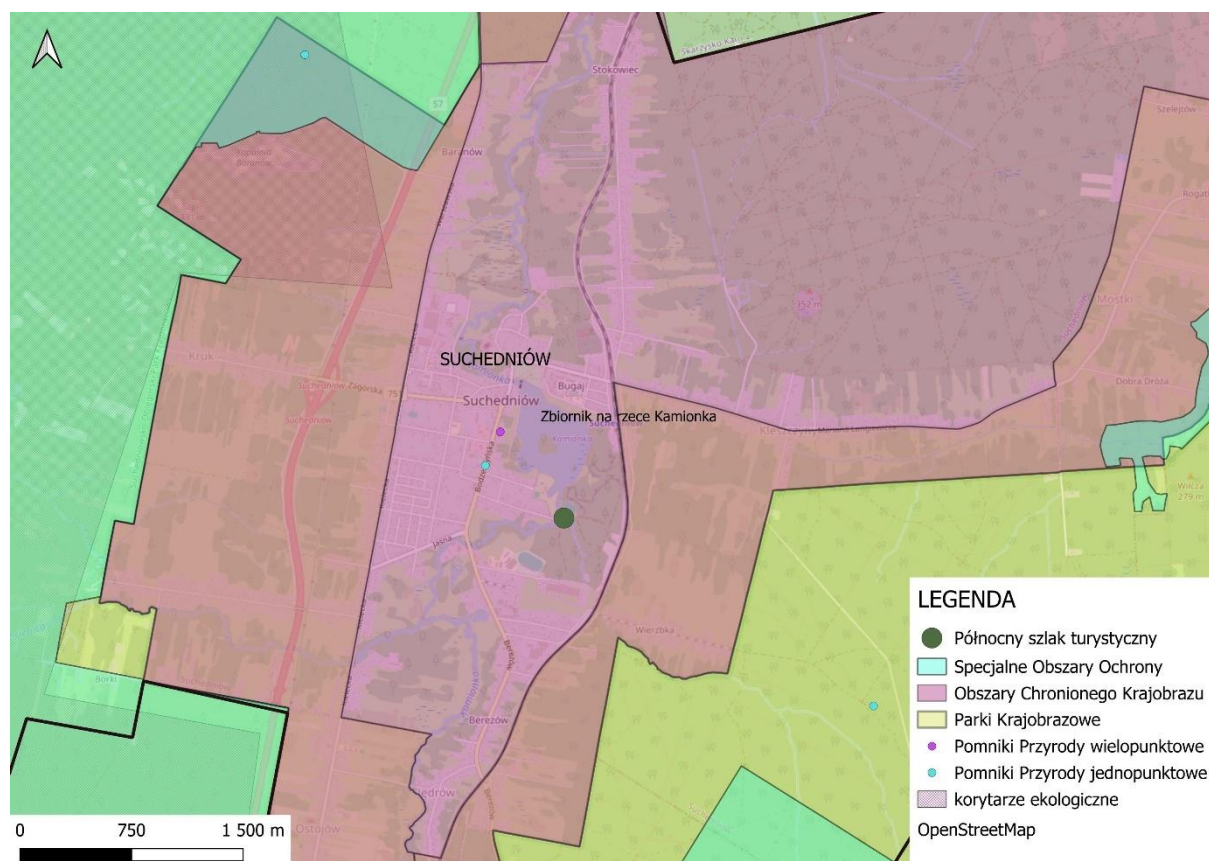
- 6) Wykonanie oświetlenia ścieżki,
- 7) Przygotowanie na ścieżce łagodnych najazdów i zjazdów dla osób niepełnosprawnych na początku i końcu ścieżki.

Lokalizacja względem obszarów chronionych: Budynek znajduje się w otulinie Suchedniowsko-Oblęgorskiego PK, w sąsiedztwie Suchedniowsko-Oblęgorskiego PK i obszaru Natura 2000 Lasy Suchedniowskie.

Oddziaływanie: Charakter oddziaływań inwestycji związany będzie głównie z infrastrukturą liniową (ścieżki i ciągi pieszo-rowerowe, edukacyjne). Inwestycja realizowana będzie wokół zbiornika wodnego na rzece Kamionce, w otulinie Suchedniowsko-Oblęgorskiego Parku Krajobrazowego.

Zaplanowane działania nie kolidują z sąsiadującymi Parkiem Krajobrazowym i obszarem Natura 2000 Lasy Suchedniowskie, ponieważ są w dość znacznej odległości. Możliwe oddziaływania dotyczą powierzchni ziemi oraz lokalnie w wyniku zajęcia terenu na bioróżnorodność. Na obecnym etapie nie jest możliwa ocena wpływu inwestycji na chronione gatunki roślin, zwierząt, grzybów. Konieczna może być stosowna inwentaryzacja przyrodnicza przed inwestycją.

Rysunek 16. Mapa położenia planowanych inwestycji względem obszarów chronionych gmina Suchedniów

Źródło opracowania własne

X Gmina Pawłów. Pakiet projektowy 4. Wschodni szlak turystyczny Gór Świętokrzyskich.

Projekt wykonanie ścieżki rowerowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą.

Zakres projektu: Projekt zakłada wykonanie ścieżki rowerowej prowadzącej wzdłuż linii brzegowej Zalewu Wióry w Gminie Pawłów. W ramach projektu wykonane zostaną również miejsca odpoczynku, ławeczki, altany oraz miejsca na grilla. Dodatkowo zostanie wykonane kąpielisko w miejscowości Szeligi.

Lokalizacja względem obszarów chronionych: Inwestycje zlokalizowane będą na terenie Sieradowickiego OCHK, w sąsiedztwie otuliny Sieradowickiego PK i obszaru Natura2000- Wzgórza Kunowskie

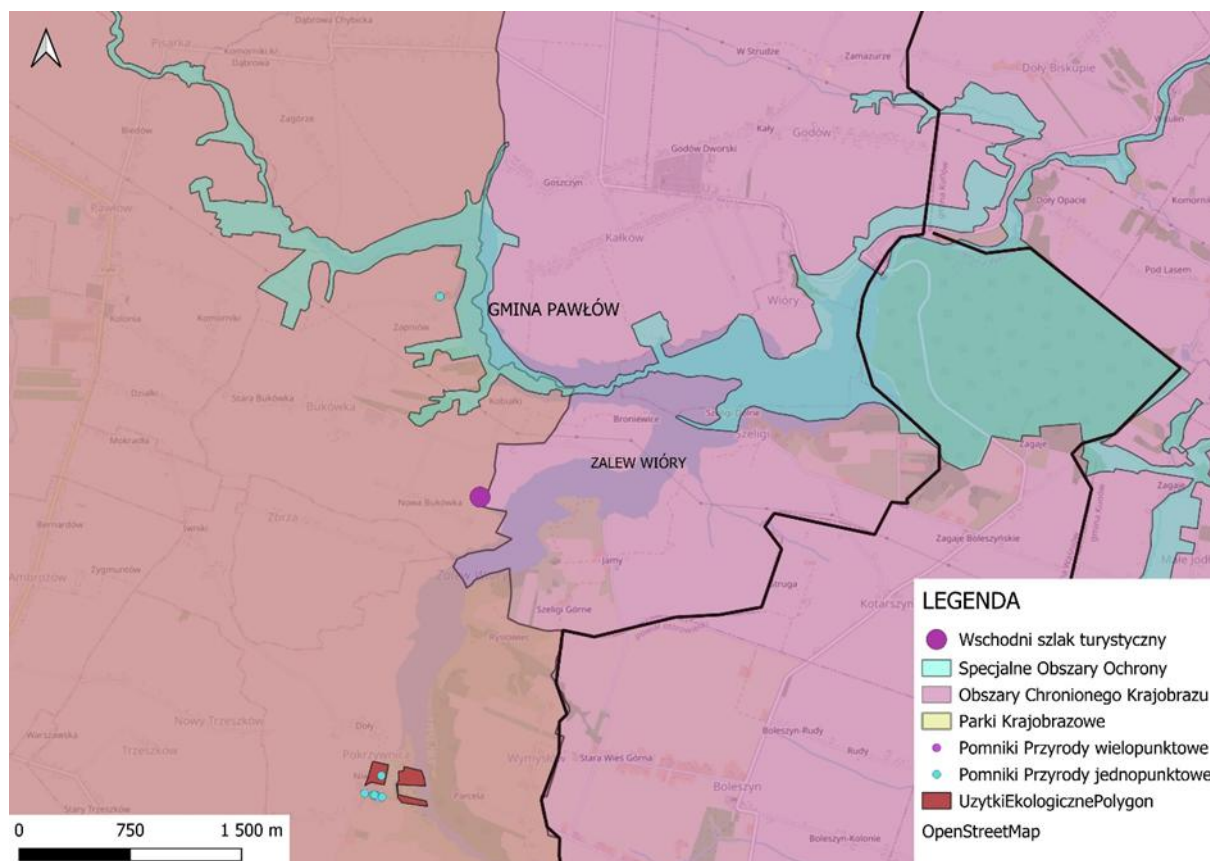
Oddziaływanie: Charakter oddziaływań inwestycji związany będzie głównie z infrastrukturą liniową (ścieżka rowerowa wzdłuż Zalewu Wióry) i małą infrastrukturą turystyczną, a także w miejscowości Szeligi wykonane będzie kąpielisko. Inwestycja realizowana będzie wzdłuż zbiornika wodnego, na terenie poza Obszarem Natura 2000 Wzgórza Kunowskie, na terenie Sieradowickiego OCHK.

Ponieważ w Strategii nie wskazano dokładnego przebiegu trasy ścieżki rowerowej i lokalizacji kąpieliska, nie można dokładnie określić skali i rodzaju oddziaływania na środowisko.

W przypadku kąpieliska w miejscowości Szeligi, należy uwzględnić późniejsze oddziaływanie na środowisko wodne, w postaci zwiększonego ruchu turystycznego, a co za tym idzie zanieczyszczenie otoczenia, wody, obecność dużej liczby osób może zakłócać procesy ekologiczne.

Możliwe oddziaływania dotyczą powierzchni ziemi oraz lokalnie w wyniku zajęcia terenu, na bioróżnorodność. Na obecnym etapie nie jest możliwa ocena wpływu inwestycji na chronione gatunki roślin, zwierząt, grzybów. Konieczna może być stosowna inwentaryzacja przyrodnicza przed inwestycją.

Rysunek 17. Mapa położenia planowanych inwestycji względem obszarów chronionych gmina Pawłów

Źródło opracowania własne

XI Gmina Waśniów . Pakiet projektowy 4. Wschodni szlak turystyczny Gór Świętokrzyskich.

Projekt: **BUDOWA CENTRUM KULTURY I TURYSTYKI W MIEJSCOWOŚCI WAŚNIÓW.**

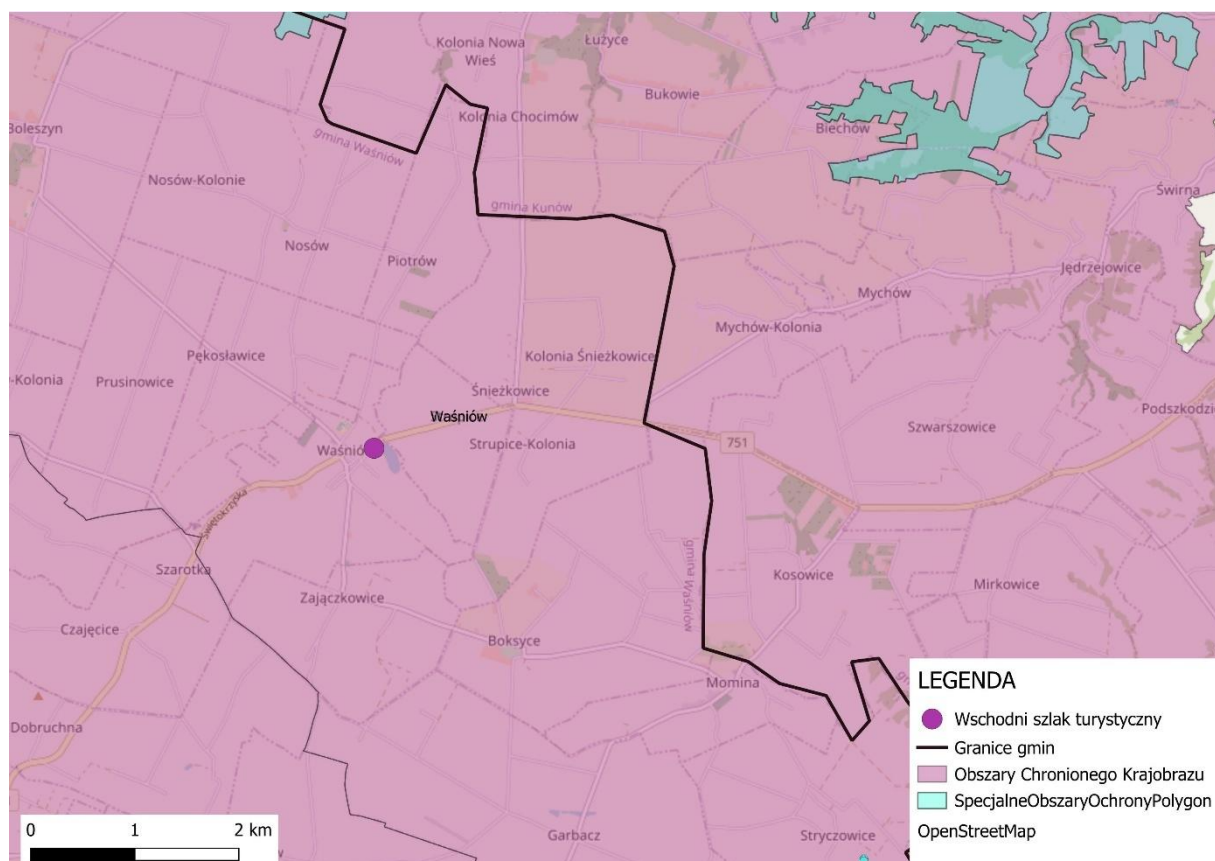
Zakres projektu: Projekt zakłada budowę nowego budynku wraz z zagospodarowaniem otoczenia. Budynek będzie stanowił siedzibę instytucji kultury oraz głównego punktu informacji turystycznej na terenie gminy. Teren wokół budynku zostanie zagospodarowany poprzez wykonanie parkingu dla mieszkańców i turystów odwiedzających placówkę.

Lokalizacja względem obszarów chronionych: Inwestycje realizowana będzie na obszarze OCHK Doliny Kamiennej.

Oddziaływanie: Charakter oddziaływania inwestycji związany będzie z infrastrukturą punktową, planuje się budowę nowego budynku wraz z zagospodarowaniem terenu i budową parkingu. Nie są znane parametry dotyczące wielkości terenu przeznaczonego pod tę inwestycję, dlatego nie można dokładnie określić skali oddziaływania na środowisko.

Budowę parkingu należy uznać za potencjalnie znacząco oddziaływującą na środowisko, w przypadku inwestycji o powierzchni użytkowej nie mniejszej niż 0,5 ha na obszarach objętych formą ochrony przyrody. Możliwe oddziaływania na komponenty środowiska dotyczą etapu budowy budynku co może wiązać się z trwałym zajęciem powierzchni ziemi i zmianą otoczenia.

Rysunek 18. Mapa położenia planowanych inwestycji względem obszarów chronionych gmina Waśniów

Źródło opracowania własne

XII Związek Gmin Gór Świętokrzyskich. Pakiet projektowy: 5. Wspólny pakiet promujący Góry Świętokrzyskie.

Projekt: Kod Gór Świętokrzyskich – interaktywny szlak zmysłów i przyszłości.

Zakres projektu: Projekt zakłada interaktywne, za pomocą dostępnych technologii spacer szlakiem zmysłów.

Lokalizacja względem obszarów chronionych:

Oddziaływanie: Projekt będzie miał charakter przede wszystkim interaktywny, wirtualny, jego stworzenie nie będzie miało wpływu bezpośrednio na środowisko, zainteresowanie szlakiem może przełożyć się na zwiększenie ruchu turystycznego.

7.2.2. Plany zadań ochronnych dla wybranych obszarów prawnie chronionych.

- 1) ŚWIĘTOKRZYSKI PARK NARODOWY otulina
- 2) ŚWIĘTOKRZYSKI OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU-Na terenie Obszaru wydziela się następujące strefy krajobrazowe:

A. obejmuje obszary o wysokich walorach przyrodniczych, krajobrazowych, siedliska chronione koncentrujące rzadkie i chronione gatunki fauny i flory oraz tereny wrażliwe na zmiany dokonywane w

środowisku; obszary, gdzie znajdują się doliny rzeczne i ciek, które pełnią funkcje korytarzy ekologicznych oraz torfowiska i inne tereny podmokłe, w tym lasy łęgowe, a także zalesione jary lessowe z obecnymi na ich dnie ciekami wraz z terenami przyległymi; strefa ta posiada najwyższy rygor ochronny;

B. obszary cenne z przyrodniczego punktu widzenia, często siedliska chronione, skupiające rzadkie i chronione gatunki roślin i zwierząt; obejmujące tereny zwartych kompleksów leśnych, nie uwzględniając lasów łęgowych i olsów zaliczonych do strefy A, a także murawy kserotermiczne i napiaskowe; są to siedliska niezależne od poziomu wód gruntowych; strefa posiada wysoki rygor ochronny;

C. obszary poza strefami A i B; tereny zabudowy, użytkowane rolniczo, przekształcone przez człowieka; strefa odznacza się najniższymi rygorami ochronnymi, spośród wyznaczonych stref.

Na terenie **strefy krajobrazowej A** ustala się następujące cele i działania w zakresie czynnej ochrony ekosystemów:

- a) zachowanie cennych ekosystemów; - utrzymanie lub przywrócenie tradycyjnego użytkowania półnaturalnych zbiorowisk roślinnych (łąki, murawy) m.in. poprzez promowanie i wdrażanie programów rolno-środowiskowych, - prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej; dążenie do zachowania właściwych parametrów siedlisk leśnych; zachowanie powierzchni starodrzewi poprzez wyłączenie z użytkowania, - likwidacja nielegalnych wysypisk śmieci
- b) ochrona stanowisk chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów; - edukacja ekologiczna, - ochrona poprzez zapewnienie właściwego stanu siedlisk, - likwidacja nielegalnych wysypisk śmieci;
- c) zachowanie dolin rzek i cieków w stanie zbliżonym do naturalnego, poprzez utrzymywanie w niezmienionym stanie terenów zalewowych oraz odtworzenie naturalnych polderów,
- d) utrzymanie ciągłości korytarzy ekologicznych, poprzez uwzględnienie połączeń ekologicznych w planowaniu przestrzennym,
- e) utrzymanie właściwego poziomu i jakości wód; - likwidacja części rowów melioracyjnych, poprzez odstąpienie od ich konserwacji, - rozbudowa zbiorczych systemów zaopatrzenia w wodę, - uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej, - tworzenie stref buforowych wzdłuż brzegów cieków, poprzez odstąpienie od ich użytkowania i wprowadzenie pasów ochronnych roślinności, - ograniczenie zużycia nawozów sztucznych i środków ochrony roślin, - likwidacja nielegalnych wysypisk śmieci,
- f) ochrona powierzchni ziemi przed procesami erozyjnymi, poprzez zalesianie lub utrzymywanie roślinności łąkowej i murawowej na terenach najbardziej narażonych na erozję.

Na terenie strefy **krajobrazowej B** ustala się następujące cele i działania w zakresie czynnej ochrony ekosystemów:

- a) zachowanie cennych ekosystemów; - utrzymanie lub przywrócenie tradycyjnego użytkowania półnaturalnych zbiorowisk roślinnych (łąki, murawy) m.in. poprzez promowanie i wdrażanie programów rolno-środowiskowych, - prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej; stosowanie rębni gniazdowej w cennych płatach siedlisk; zachowanie powierzchni starodrzewi poprzez wyłączenie z użytkowania, - likwidacja nielegalnych wysypisk śmieci;
- b) ochrona stanowisk chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów; - edukacja ekologiczna, - ochrona poprzez zapewnienie właściwego stanu siedlisk, - likwidacja nielegalnych wysypisk śmieci;
- c) ochrona dużych kompleksów leśnych i stref ekotonowych; - odnawianie drzewostanów zgodnych z typem siedliska, - zapobieganie fragmentacji obszarów leśnych przy realizacji inwestycji, - zachowanie i zwiększanie powierzchni zalesionych, - zalesianie poza powierzchniami cennych przyrodniczo siedlisk, - likwidacja nielegalnych wysypisk śmieci;
- d) utrzymanie ciągłości korytarzy ekologicznych, poprzez uwzględnienie połączeń ekologicznych w planowaniu przestrzennym,
- e) zachowanie istniejącej mozaiki krajobrazu; - promowanie ekstensywnych systemów gospodarowania, - utrzymanie trwałego użytkowania gruntów rolnych,
- f) ochrona powierzchni ziemi przed procesami erozyjnymi; - zalesianie lub utrzymywanie roślinności łąkowej i murawowej na terenach najbardziej narażonych na erozję, - stosowanie orki w poprzek stoku na terenach użytkowanych rolniczo,
- g) ochrona atrakcyjnych panoram i wnętrza widokowych; - powstrzymywanie procesów naturalnej i wtórnej sukcesji, - uwzględnianie w planowaniu przestrzennym zachowania stref dalekiego widoku,
- h) zachowanie wartości kulturowych obszaru; - promowanie w budownictwie i zagospodarowaniu przestrzennym tradycyjnego stylu architektonicznego budownictwa, - rewitalizacja obiektów zabytkowych, - poszerzanie katalogu obiektów zabytkowych, - promowanie zieleni przydomowej, w tym szczególnej wartości wielokwiatowych ogrodów przydomowych, - edukacja ekologiczna.

Na terenie **strefy krajobrazowej C** ustala się następujące cele i działania związane z ochroną krajobrazową i kulturową:

- a) ochrona stanowisk chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów; - edukacja ekologiczna, - ochrona poprzez zapewnienie właściwego stanu siedlisk, - likwidacja nielegalnych wysypisk śmieci;
- b) utrzymanie ciągłości korytarzy ekologicznych, poprzez uwzględnienie połączeń ekologicznych w planowaniu przestrzennym,
- c) zachowanie istniejącej mozaiki krajobrazu; - promowanie ekstensywnych systemów gospodarowania, - utrzymanie trwałego użytkowania gruntów rolnych,

d) ochrona powierzchni ziemi przed procesami erozyjnymi; - zalesianie lub utrzymywanie roślinności łąkowej i murawowej na terenach najbardziej narażonych na erozję, - stosowanie orki w poprzek stoku na terenach użytkowanych rolniczo,

e) ochrona atrakcyjnych panoram i wnętrz widokowych; - powstrzymywanie procesów naturalnej i wtórnej sukcesji, - uwzględnianie w planowaniu przestrzennym zachowania stref dalekiego widoku

f) zachowanie wartości kulturowych obszaru; - promowanie w budownictwie i zagospodarowaniu przestrzennym tradycyjnego stylu architektonicznego budownictwa, - rewitalizacja obiektów zabytkowych, - poszerzanie katalogu obiektów zabytkowych, - promowanie zieleni przydomowej, w tym szczególnej wartości wielokwiatowych ogrodów przydomowych, - edukacja.

3) CISOWSKO-ORŁOWIŃSKO PARK KRAJBRAZOWY

- zachowanie cennych biocenoz z chronionymi i rzadkimi gatunkami flory i fauny;
- zachowanie różnorodności geologicznej, w tym obszarów występowania rzeźby lessowej;
- racjonalne wykorzystanie zasobów złóż kopalin;
- zachowanie naturalnych fragmentów ekosystemów wodnych (rozlewisk i starorzeczy);
- zachowanie populacji roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową;
- zachowanie siedlisk zagrożonych wyginięciem, rzadkich i chronionych gatunków roślin; zwierząt i
- grzybów, w tym w szczególności torfowisk;
- zachowanie układów i obiektów zabytkowych, a także licznych miejsc pamięci narodowej;
- preferowanie zabudowy nawiązującej do regionalnej tradycji i otaczającego krajobrazu;
- zachowanie wartości historycznych, kulturowych i etnograficznych;
- zachowanie istniejących punktów i ciągów widokowych;
- ograniczanie negatywnego wpływu działalności gospodarczej na krajobraz.

4) CISOWSKO-ORŁOWIŃSKI OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU-

- Zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych.
- Zachowanie dolin rzek i cieków w stanie zbliżonym do naturalnego, utrzymywanie w niezmienionym stanie terenów zalewowych oraz odtworzenie polderów.
- Utrzymanie właściwego poziomu i jakości wód poprzez likwidację części rowów melioracyjnych, odstąpienie od ich konserwacji; rozbudowę zbiorczych systemów zaopatrzenia w wodę; uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej;
- tworzenie stref buforowych wzdłuż brzegów cieków poprzez odstąpienie od ich użytkowania i wprowadzenie pasów ochronnych roślinności;

- ograniczenie zużycia nawozów sztucznych i środków ochrony roślin; likwidację nielegalnych wysypisk śmieci.

W obszarze Cisowsko Orłowski OCHK wydzielono strefy krajobrazowe. Zalicza się do nich strefy A, B, C. Dla każdej ze stref określono cele działań ochronnych oraz zaproponowano działania ochronne dla ich realizacji. Cele i odpowiednie do nich działania ustalono w oparciu o zasoby i wartości przyrodnicze, m.in. obecność i stan zachowania siedlisk i gatunków, potencjał środowiska, krajobrazowe - walory widokowe, Kulturowe - obecność i stan zachowania obiektów zabytkowych oraz zidentyfikowane w terenie zagrożenia.

A – tereny dolin rzecznych i cieków pełniące funkcje korytarzy ekologicznych oraz torfowiska i inne tereny podmokłe, w tym lasy łęgowe, a także zalesione jary lessowe z obecnymi na ich dnie ciekami wraz z terenami przyległymi; są to obszary o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych, często siedliska chronione, skupiające rzadkie i chronione gatunki roślin i zwierząt, a jednocześnie tereny bardzo wrażliwe na zmiany dokonywane w środowisku; strefa ta posiada najwyższy rygor ochronny;

B – tereny kompleksów leśnych (z wyłączeniem lasów łęgowych i olsów, które zostały zaliczone do strefy A), murawy kserotermiczne i napiaskowe; są to siedliska niezależne od poziomu wód gruntowych; obejmują tereny cenne przyrodniczo, często siedliska chronione, skupiające rzadkie i chronione gatunki roślin i zwierząt; strefa posiada wysoki rygor ochronny;

C – obszary poza strefami A i B; tereny zabudowy, użytkowane rolniczo, przekształcone przez człowieka; strefa odznacza się najniższym rygiem ochronnym.

5) PODKIELECKI OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU -

Na terenie ustala się strefy krajobrazowe:

A - murawy kserotermiczne i napiaskowe; są to siedliska niezależne od poziomu wód gruntowych; obejmują tereny cenne przyrodniczo, często siedliska chronione, skupiające rzadkie i chronione gatunki roślin i zwierząt; strefa posiada wysoki rygor ochronny

B – tereny kompleksów leśnych (z wyłączeniem lasów łęgowych i olsów, które zostały zaliczone do strefy);

C – obszary poza strefami A i B; tereny zabudowy, użytkowane rolniczo, przekształcone przez człowieka; strefa odznacza się najniższymi rygorami ochronnymi, spośród wyznaczonych stref.

Na terenie **strefy krajobrazowej A** ustala się następujące cele i działania w zakresie czynnej ochrony ekosystemów:

a) zachowanie cennych ekosystemów; - utrzymanie lub przywrócenie tradycyjnego użytkowania półnaturalnych zbiorowisk roślinnych (łąki, murawy) m.in. poprzez promowanie i wdrażanie programów rolno-środowiskowych, - prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej; dążenie do

zachowania właściwych parametrów siedlisk leśnych; zachowanie powierzchni starodrzewi poprzez wyłączenie z użytkowania, - likwidacja nielegalnych wysypisk śmieci;

b) ochrona stanowisk chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów edukacja ekologiczna, - ochrona poprzez zapewnienie właściwego stanu siedlisk, - likwidacja nielegalnych wysypisk śmieci;

c) zachowanie dolin rzek i cieków w stanie zbliżonym do naturalnego, poprzez utrzymywanie w niezmienionym stanie terenów zalewowych oraz odtworzenie naturalnych polderów,

d) utrzymanie ciągłości korytarzy ekologicznych, poprzez uwzględnienie połączeń ekologicznych w planowaniu przestrzennym,

e) utrzymanie właściwego poziomu i jakości wód; - likwidacja części rowów melioracyjnych, poprzez odstąpienie od ich konserwacji, - rozbudowa zbiorczych systemów zaopatrzenia w wodę, - uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej, - tworzenie stref buforowych wzdłuż brzegów cieków poprzez odstąpienie od ich użytkowania i wprowadzenie pasów ochronnych roślinności, - ograniczenie zużycia nawozów sztucznych i środków ochrony roślin, - likwidacja nielegalnych wysypisk śmieci,

f) ochrona powierzchni ziemi przed procesami erozyjnymi, poprzez zalesianie lub utrzymywanie roślinności łąkowej i murawowej na terenach najbardziej narażonych na erozję,

g) ochrona atrakcyjnych panoram i wnętrz widokowych; - powstrzymywanie procesów naturalnej i wtórnej sukcesji, - uwzględnianie w planowaniu przestrzennym zachowania stref dalekiego widoku

Na terenie **strefy krajobrazowej B** ustala się następujące cele i działania w zakresie czynnej ochrony ekosystemów:

a) zachowanie cennych ekosystemów; - utrzymanie lub przywrócenie tradycyjnego użytkowania półnaturalnych zbiorowisk roślinnych (łąki, murawy) m.in. poprzez promowanie i wdrażanie programów rolno-środowiskowych, - prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej; stosowanie rębni gniazdowej w cennych płatach siedlisk; zachowanie powierzchni starodrzewi poprzez wyłączenie z użytkowania, - likwidacja nielegalnych wysypisk śmieci;

b) ochrona stanowisk chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów; - edukacja ekologiczna, - ochrona poprzez zapewnienie właściwego stanu siedlisk, - likwidacja nielegalnych wysypisk śmieci;

c) ochrona dużych kompleksów leśnych i stref ekotonowych; - odnawianie drzewostanów zgodnych z typem siedliska, - zapobieganie fragmentacji obszarów leśnych przy realizacji inwestycji, - zachowanie i zwiększanie powierzchni zalesionych, - zalesianie poza powierzchniami cennych przyrodniczo siedlisk, - likwidacja nielegalnych wysypisk śmieci;

d) utrzymanie ciągłości korytarzy ekologicznych, poprzez uwzględnienie połączeń ekologicznych w planowaniu przestrzennym,

e) zachowanie istniejącej mozaiki krajobrazu; promowanie ekstensywnych systemów gospodarowania, - utrzymanie trwałego użytkowania gruntów rolnych,

f) ochrona powierzchni ziemi przed procesami erozyjnymi; - zalesianie lub utrzymywanie roślinności łąkowej i murawowej na terenach najbardziej narażonych na erozję, - stosowanie orki w poprzek stoku na terenach użytkowanych rolniczo,

g) ochrona atrakcyjnych panoram i wnętrz widokowych; - powstrzymywanie procesów naturalnej i wtórnej sukcesji, - uwzględnianie w planowaniu przestrzennym zachowania stref dalekiego widoku,

h) zachowanie wartości kulturowych obszaru; - promowanie w budownictwie i zagospodarowaniu przestrzennym tradycyjnego stylu architektonicznego budownictwa, - rewitalizacja obiektów zabytkowych, - poszerzanie katalogu obiektów zabytkowych, - promowanie zieleni przydomowej, w tym szczególnej wartości wielokwiatowych ogrodów przydomowych, - edukacja

Na terenie **strefy krajobrazowej C** ustala się następujące cele i działania związane z ochroną krajobrazową i kulturą:

a) ochrona stanowisk chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów;

- edukacja ekologiczna,

- ochrona poprzez zapewnienie właściwego stanu siedlisk, - likwidacja nielegalnych wysypisk śmieci;

b) utrzymanie ciągłości korytarzy ekologicznych, poprzez uwzględnienie połączeń ekologicznych w planowaniu przestrzennym,

c) zachowanie istniejącej mozaiki krajobrazu;

- promowanie ekstensywnych systemów gospodarowania, - utrzymanie trwałego użytkowania gruntów rolnych,

d) ochrona powierzchni ziemi przed procesami erozyjnymi;

- zalesianie lub utrzymywanie roślinności łąkowej i murawowej na terenach najbardziej narażonych na erozję,

- stosowanie orki w poprzek stoku na terenach użytkowanych rolniczo,

e) ochrona atrakcyjnych panoram i wnętrz widokowych;

- powstrzymywanie procesów naturalnej i wtórnej sukcesji,

- uwzględnianie w planowaniu przestrzennym zachowania stref dalekiego widoku,

f) zachowanie wartości kulturowych obszaru;

- promowanie w budownictwie i zagospodarowaniu przestrzennym tradycyjnego stylu architektonicznego budownictwa,

-rewitalizacja obiektów zabytkowych,

- poszerzanie katalogu obiektów zabytkowych,

- promowanie zieleni przydomowej, w tym szczególnej wartości wielokwiatowych ogrodów przydomowych,

- edukacja.

ZAKAZY:

W strefie krajobrazowej A zakazuje się:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
- 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 4) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- 5) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
- 6) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

2. Zakazy, o których mowa w ust. 1 nie dotyczą:

- 1) zadrzewień śródpolnych określonych w pkt. 3, występujących na gruntach oznaczonych w ewidencji gruntów inaczej niż: grunty zadrzewione i zakrzewione lub grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych;
- 2) zakazu określonego w pkt. 3, w przypadku zadrzewień przydrożnych nie dotyczy konieczności zapewnienia dostępu (zjazdu) z nieruchomości do drogi publicznej;
- 3) zakazów określonych w pkt. 2 i 4, w przypadku realizacji inwestycji w zakresie budowy urządzeń elektrowni wodnych poza głównym nurtem rzeki;
- 4) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko określonych w pkt. 2, dla których procedura dotycząca oceny oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody obszaru chronionego krajobrazu;
- 5) terenów objętych ustaleniami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dla których przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody obszaru chronionego krajobrazu.

W strefie **krajobrazowej B** zakazuje się:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
- 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 4) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych.

4. Zakazy, o których mowa w ust. 3 nie dotyczą

- 1) zadrzewień śródpolnych określonych w pkt. 3, występujących na gruntach oznaczonych w ewidencji gruntów inaczej niż: grunty zadrzewione i zakrzewione lub grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych;
- 2) zakazu określonego w pkt. 3, w przypadku zadrzewień przydrożnych kolidujących z zapewnieniem dostępu (zjazdu) z nieruchomości do drogi publicznej;
- 3) realizacji inwestycji w zakresie budowy urządzeń elektrowni wodnych poza głównym nurtem rzeki, określonych zakazem w pkt. 2;
- 4) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których procedura dotycząca oceny oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody obszaru chronionego krajobrazu, określonych zakazem w pkt. 2;
- 5) terenów objętych ustaleniami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dla których przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody obszaru chronionego krajobrazu.

Dla **strefy krajobrazowej C** nie ustala się zakazów.

6) SUCHEDNIEWSKO-OBLĘGORSKI PARK KRAJOBRAZOWY – otulina- Otulina to strefa ochronna granicząca z parkiem krajobrazowym, wyznaczona w celu zabezpieczenia go przed zagrożeniami zewnętrznymi. Ma na celu ochronę parku przed szkodliwymi działaniami, takimi jak nadmierna zabudowa, zanieczyszczenie środowiska, czy nadmierna eksploatacja zasobów naturalnych. Otulina nie jest objęta planem ochrony parku, który dotyczy bezpośrednio terenu parku.

7) SUCHEDNIEWSKO-OBLĘGORSKI OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU -

- ochrona dużych kompleksów leśnych dla zachowania różnorodności biologicznej lasu;

- zapewnienie bioróżnorodności ekosystemów, a w szczególności najcenniejszych zbiorowisk łąk;
- zachowanie naturalnych fragmentów obszarów wodnych;
- zachowanie tworów i składników przyrody nieożywionej.

Na terenie Obszaru zakazuje się:

- zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych.

8) *OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU DOLINY KAMIENNEJ* - Tereny Obszaru rozciągają się wzdłuż doliny rzeki Kamiennej i jednego z jej prawobrzeżnych dopływów-Kamionki.

Ze względu na występujące rudy żelaza i urodzajne gleby brunatne rozwinięte

na lessach opatowskich, dolina Kamiennej i położone wzdłuż niej tereny zostały już bardzo dawno zasiedlone i intensywnie zagospodarowane rolniczo, a następnie przemysłowo. Pomimo to zachowało się tutaj bardzo wiele wartości przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych.

Szczególnie atrakcyjna jest tutaj szata roślinna, zróżnicowana i bogata ze względu na bardzo urozmaicone siedliska uwarunkowane zmiennym podłożem, rzeźbą terenu, stosunkami wodnymi, a także silnym wpływem działalności człowieka.

Do najbardziej wartościowych osobliwości florystycznych należą murawy i zarośla kserotermiczne.

Ustala się następujące działania na terenie Obszaru w zakresie czynnej ochrony ekosystemów:

- zachowanie i ochrona zbiorników wód powierzchniowych naturalnych i sztucznych, utrzymanie meandrów na wybranych odcinkach cieków;
- zachowanie śródpolnych i śródleśnych torfowisk, terenów podmokłych, oczek wodnych, polan, wrzosowisk, muraw, niedopuszczenie do ich uproduktywnienia lub też sukcesji;
- utrzymanie ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych;
- zachowanie i ewentualne odtwarzanie lokalnych i regionalnych korytarzy ekologicznych;

- ochrona stanowisk chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów;
- szczególna ochrona ekosystemów i krajobrazów wyjątkowo cennych, poprzez uznawanie ich za rezerваты przyrody, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe i użytki ekologiczne;
- zachowanie wyróżniających się tworów przyrody nieożywionej.

Na Obszarze zakazuje się:

- zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;

Zakazy, o których mowa w ust. 1 nie dotyczą:

- 1) terenów objętych ustaleniami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dla których przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody obszaru chronionego krajobrazu;
- 2) terenów objętych ustaleniami projektów planów zagospodarowania przestrzennego lub projektów studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, dla których przeprowadzona strategiczna ocena oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody obszaru chronionego krajobrazu;
- 3) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których procedura dotycząca oceny oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody obszaru chronionego krajobrazu;
- 4) ustaleń warunków zabudowy dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zabudowy zagrodowej oraz obiektów i urządzeń budowlanych niezbędnych do jej użytkowania, pod warunkiem zapewnienia minimum 30% powierzchni biologicznie czynnej na danym terenie.

9) **SIERADOWICKI PARK KRAJOBRAZOWY** - Poszczególne cele ochrony:

- zachowanie cennych biocenoz z chronionymi i rzadkimi gatunkami flory, fauny i grzybów;

- zachowanie różnorodności geologicznej, w tym obszarów występowania rzeźby lessowej;
- racjonalne wykorzystanie zasobów złóż kopalin;
- zachowanie naturalnych fragmentów ekosystemów wodnych (rozlewisk i starorzeczy);
- zachowanie populacji roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową;
- zachowanie siedlisk zagrożonych wyginięciem, rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów;
- zachowanie układów i obiektów zabytkowych, w tym pozostałości Staropolskiego Okręgu Przemysłowego, a także licznych miejsc pamięci narodowej;
- preferowanie zabudowy nawiązującej do regionalnej tradycji i otaczającego krajobrazu;
- zachowanie wartości historycznych, kulturowych i etnograficznych;
- zachowanie istniejących punktów i ciągów widokowych;
- ograniczanie negatywnego wpływu działalności gospodarczej na krajobraz.

zakazuje się:

- realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.);
- umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej;
- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno – błotnych;
- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych;
- prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową.

2. Zakazy, o których mowa w ust. 1 nie dotyczą:

1) terenów objętych ustaleniami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dla których

przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody parku krajobrazowego;

2) terenów objętych ustaleniami projektów planów zagospodarowania przestrzennego lub projektów studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, dla których przeprowadzona strategiczna ocena oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody parku krajobrazowego;

3) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których procedura dotycząca oceny oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody parku krajobrazowego.

10) *SIERADOWICKI OCHK* - na terenie Obszaru ustala się następujące działania w zakresie czynnej ochrony ekosystemów:

- ochrona dużych kompleksów leśnych dla zachowania różnorodności biologicznej lasu;
- zapewnienie bioróżnorodności ekosystemów, a w szczególności najcenniejszych zbiorowisk łąk;
- zachowanie naturalnych stanowisk roślinności kserotermicznej
- zachowanie naturalnych fragmentów obszarów wodnych;
- zachowanie tworów i składników przyrody nieożywionej

zakazuje się:

- zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarłisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych.

Zakazy, o których mowa w ust. 1 nie dotyczą:

1) terenów objętych ustaleniami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dla których przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody obszaru chronionego krajobrazu;

2) terenów objętych ustaleniami projektów planów zagospodarowania przestrzennego lub projektów studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, dla których przeprowadzona strategiczna ocena oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody obszaru chronionego krajobrazu;

3) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których procedura dotycząca oceny oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody obszaru chronionego krajobrazu;

4) ustaleń warunków zabudowy dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zabudowy zagrodowej oraz obiektów i urządzeń budowlanych niezbędnych do jej użytkowania, pod warunkiem zapewnienia minimum 30% powierzchni biologicznie czynnej na danym terenie.

11) NATURA 2000- WZRZGÓRZA KUNOWSKIE- Przedmiotem ochrony są: Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi (*Corynephorus*, *Agrostis*), Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*, *Nizinne* i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (*Ranunculion fluitantis*), Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea* i ciepłolubne murawy z *Asplenion septentrionalis* *Festucion pallentis*), Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*), Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*), Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*), Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*), Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe, Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*

Gatunki zwierząt inne niż ptaki: brzanka *Barbus meridionalis*, czerwńczyk fioletek *Lycaena helle*, czerwńczyk nieparek *Lycaena dispar*, minóg strumieniowy *Lampetra planeri*, minóg ukraiński *Eudontomyzon mariae*, modraszek telejus *Maculinea (Phengaris) teleius*, trzepla zielona *Ophiogomphus cecilia*

12) NATURA 2000 – LASY SUCHEDNIEWSKIE - w obszarze zidentyfikowano 6 rodzajów siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej i 6 gatunków z załącznika II tej Dyrektywy. Szczególnie bogata jest fauna bezkręgowców. Dobrze zachowany starodrzew o naturalnym charakterze (14,5% drzewostanów w wieku powyżej 80 lat i 5,4% powyżej 100 lat). Główna ostoja modrzewia polskiego *Larix polonica* w kraju (drzewa do ok. 40 m wys., w wieku ok. 300 lat, i jodły ok. 40 m wys., w wieku ok. 200 lat); Bogata flora roślin naczyniowych, w tym 16 gatunków z rodziny storczykowatych, oraz wiele innych rzadkich lub zagrożonych gatunków, w tym także prawnie chronione.

Zagrożenia to zanieczyszczenia powietrza, presja turystyczna, polowania, kłusownictwo

7.2.2. Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne

Ustalenia Strategii są zdecydowanie korzystne dla ochrony wód powierzchniowych i podziemnych ze względu na kierunki działań i priorytety rozwoju przypisane do celu strategicznego nr 2 („Ochrona zasobów przyrodniczych i poprawa stanu środowiska”). Są to zarówno oddziaływania bezpośrednie, jak i pośrednie i wtórne – będące skutkiem ograniczenia emisji do powietrza atmosferycznego wskutek zmniejszenia zapotrzebowania na energię ze źródeł konwencjonalnych. Zmniejszenie zapotrzebowania na energię ze źródeł konwencjonalnych będzie pośrednio sprzyjało ograniczeniu emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego i związanej z tym depozycji zanieczyszczeń na powierzchnię gruntu. Innym rodzajem korzystnego oddziaływania pośredniego i wtórnego będzie zachowanie dbałości o środowisko kulturowe i o edukację – bowiem może się to przyczynić do zwiększenia stopnia uwrażliwienia społeczeństwa na kwestie związane z dbałością o środowisko naturalne.

Żaden z zapisów Strategii projektu zintegrowanego nie zawiera ustaleń mogących znacząco negatywnie oddziaływać na wody powierzchniowe i podziemne (w tym – na ekosystemy pozostające w dynamicznej relacji ze środowiskiem wodnym). Nie oznacza to przy tym, iż realizacji działań ujętych w części kierunkowej Strategii nie będzie wykazywać się oddziaływaniami na środowisko. W części kierunkowej Strategii zaplanowano bowiem realizację przedsięwzięć, które mogą pozytywnie wpływać na stan wód powierzchniowych i podziemnych. Są to między innymi przedsięwzięcia związane z rozbudową lub modernizacją sieci kanalizacyjnej. W części kierunkowej Strategii można zdiagnozować przy tym typy przedsięwzięć, które mogą mieć negatywny wpływ na wody powierzchniowe. Związane są one głównie z inwestycjami i etapem ich prowadzenia. Niemniej należy wyraźnie podkreślić, iż realizacja Strategii nie spowoduje zagrożenia dla nieosiągnięcia celów środowiskowych ustanowionych dla JCWP i JCWPd celów środowiskowych. Wynika to bowiem z charakteru realizowanych inwestycji. Strategia OSI zakłada realizację inwestycji prowadzonych przez partnerów gminnych, czyli o mniejszej skali. Nie obejmuje m. in. budowy dużej infrastruktury komunikacyjnej, czy też działań związanych z rozwojem górnictwa. Co więcej, należy założyć, iż brak realizacji Strategii mógłby zwiększyć ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych, m. in. ze względu na deficyt rozwiązań z zakresu gospodarki wodno-ściekowej. Oceniany dokument nie zawiera ustaleń kolidujących z prawnie ustanowionymi zasadami ochrony zbiorników wód śródlądowych i ujęć wód powierzchniowych i podziemnych.

Projekt Strategii nie zawiera również ustaleń, które mogłyby wpłynąć na zwiększenie ryzyka występowania powodzi lub podtopień oraz na zwiększenie dotkliwości takich zjawisk.

Mając na uwadze powyższe, uprawnione jest postawienie wniosku, że przyjęcie analizowanego dokumentu nie będzie generować negatywnego oddziaływania na środowisko wodne oraz nie będzie kolidować z polityką ochrony wód. Nie stwierdzono ryzyka kolizji ocenianego dokumentu z celami

środowiskowymi wynikającymi z dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (tzw. Ramowej Dyrektywy Wodnej) – co oznacza również brak kolizji z ustaleniami Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły. Oceniany projekt Strategii nie zawiera ustaleń mogących zagrozić realizacji tych celów.

Przedstawione w niniejszym podrozdziale tezy oparte są na założeniu, że na etapie planowania, projektowania, realizowania i funkcjonowania konkretnych przedsięwzięć zostanie zapewniony prawnie obowiązujący sposób dbałości o wymagania ochrony środowiska. Może to być zweryfikowane przede wszystkim na etapie postępowań administracyjnych (w tym w szczególności w ramach tych postępowań, którym towarzyszy przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko) powiązanych z merytoryczną środowiskową oceną konkretnego działania lub przedsięwzięcia. Natomiast ustalenia analizowanego Strategii z pewnością sprzyjają zachowaniu odpowiedniego poziomu ochrony wód powierzchniowych i podziemnych.

7.2.3. Oddziaływanie na klimat i adaptacja do skutków zmian klimatycznych

Oceniany projekt Strategii nie zawiera ustaleń generujących negatywne oddziaływanie na klimat. Korzystne dla klimatu są ustalenia wynikające z ustaleń skutkujących zmniejszeniem energochłonności (i związanej z tym emisji gazów cieplarnianych) oraz wsparciem rozwoju systemu wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Ustalenia Strategii będą sprzyjać wyzwaniom wynikającym z konieczności adaptacji do zmian klimatycznych, bowiem jej uwzględniają m.in. poprawę stanu infrastruktury narażonej na skutki zmian klimatu. Bardzo istotne są również ustalenia ukierunkowane na poprawę warunków życia ludzi, ze szczególnym uwzględnieniem osób w wieku senioralnym i osób z niepełnosprawnością – te grupy społeczne są najbardziej narażone na skutki zmian klimatu (np. fale upałów). Ponadto, projekt Strategii nie wyklucza wsparcia dla rozwiązań umożliwiających retencjonowanie wód opadowych i roztopowych oraz możliwości realizacji różnorodnych form zieleni (mającej korzystne znaczenie w zakresie wpływu na mikroklimat oraz w kontekście adaptacji środowiska do dynamicznych warunków pogodowych wyrażających się w krótkotrwałych nawalnych opadach atmosferycznych oraz długich okresach bezopadowych).

Warto zaznaczyć, że aspekty związane z adaptacją do zmian klimatycznych należy brać pod uwagę nie tylko na szczeblu strategicznym; przede wszystkim należy nadać im dużą wagę przy projektowaniu konkretnych działań inwestycyjnych. Chodzi tu m.in. o konieczność ochrony i zwiększania retencji naturalnej (która jest ograniczana np. w wyniku nowej zabudowy związanej z zasklepieniem powierzchni terenu) oraz praktyczne zastosowanie działań infrastrukturalnych związanych z zagospodarowaniem przestrzeni (stawy retencyjne, powierzchnie biologicznie czynne, skrzynki

rozsączające, ukształtowanie terenu w sposób spowalniający odpływ wód opadowych, itd.). Przede wszystkim należy zapewnić ochronę istniejących elementów środowiska sprzyjających zachowaniu naturalnej retencji wodnej w środowisku. Ponadto, możliwe jest zastosowanie specjalnych rozwiązań technicznych i nietechnicznych ograniczających nadmierny i sztucznie przyspieszony odpływ wód opadowych.

W kontekście zmian klimatycznych warto też podkreślić ustalenia dokumentów strategicznych, które mówią o konieczności tworzenia warunków technicznych i ekonomicznych powodujących zmianę nośników energii na mniej uciążliwe dla środowiska. W Strategii uwzględniono rozwój zaopatrzenia w energię ze źródeł odnawialnych.

7.2.4. Oddziaływanie na bioróżnorodność i środowisko przyrodnicze

Omawiając oddziaływanie Strategii na środowisko przyrodnicze należy podkreślić, że projektu tego dokumentu i wykonanej dla niego prognozy OOS nie można analizować w oderwaniu od obowiązujących przepisów o ochronie przyrody i o lasach. Należy też uwzględnić wynikające z przepisów przypisanie poszczególnych kompetencji do różnych organów administracji; w przypadku ochrony przyrody, kompetencje te przypisane są m.in. regionalnym dyrektorom ochrony środowiska, starostom, dyrektorom regionalnych dyrekcji lasów państwowych, radom miast i gmin oraz wójtom, burmistrzom i prezydentom.

Analizując zakres kierunków Strategii OSI nie można wykluczyć powstania negatywnych oddziaływań na bioróżnorodność i środowisko przyrodnicze. W przypadku części kierunkowej Strategii trudno prognozować jaka to będzie skala oddziaływań. Wydaje się, iż największą negatywną skalą oddziaływań charakteryzować się będą przedsięwzięcia, które powodują zajęcie powierzchni ziemi, np. infrastruktura edukacyjno- rekreacyjno-sportowa czy obiekty turystyczne. Drugą kategorią oddziaływań będą projekty, które tworzą bariery w przemieszczaniu się zwierząt. Mogą to być między innymi przedsięwzięcia komunikacyjne. Mając jednak na uwadze, że Strategia OSI przenosi kompetencje gminne, można przyjąć, iż skala oddziaływań nie będzie znacząca, ograniczająca się do miejsc realizacji inwestycji.

W niniejszej prognozie zestawiono projekty zintegrowane (zawarte w ocenianej Strategii) w odniesieniu do zasad ochrony obszarowych form ochrony przyrody, na terenie których (lub w pobliżu których) te projekty miałyby być realizowane. Analiza wskazała na brak sprzeczności z celami ochrony ustanowionymi dla obszarów chronionych. Warto podkreślić, iż część zamierzeń inwestycyjnych ujętych w Projekcie zintegrowanym będzie realizowana na obszarach chronionych. Jednocześnie charakter i skala tych inwestycji wyklucza negatywny wpływ na przedmiot ochrony ustanowiony dla obszarów chronionych.

Co do zasady w Strategii nie zawarto zapisów kolidujących z wymaganiami ochrony przyrody oraz z zakazami i zasadami ustanowionymi w odniesieniu do obszarowych form ochrony przyrody. Podkreśla się, że dla przyrodniczych obszarów chronionych stosowne zakazy i zasady zostały omówione w aktach prawnych dotyczących zarządzania ochroną w poszczególnych obszarach. Na podstawie ustaleń wynikających z treści ocenianej Strategii nie da się przyjąć racjonalnie uzasadnionego stanowiska, że jej ustalenia mogą intencjonalnie kolidować z tymi przepisami. Z całą pewnością treść projektu Strategii nie ma takich zapisów, z których można byłoby odpowiedzialnie wyprowadzić uzasadniony wniosek o ryzyku naruszenia obowiązujących zakazów i zasad ochrony.

Podsumowując, treść ocenianego projektu Strategii nie zawiera takich ustaleń, na podstawie których można byłoby stwierdzić (w sposób racjonalny, uzasadniony i odpowiedzialny) ryzyko występowania znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary ochrony przyrody oraz ryzyko kolizji z zasadami zarządzania ochroną przyrody w tych obszarach. Ustalenia Strategii nie pozwalają na wyprowadzenie merytorycznych i uzasadnionych wniosków wskazujących na ryzyko negatywnego wpływu na realizację ustaleń wynikających z planów ochrony, planów zadań ochronnych czy też innych dokumentów dotyczących obszarów objętych prawnymi formami ochrony przyrody- choć oczywiście niektóre zadania będą się wiązały z ryzykiem wpływu na siedliska przyrodnicze czy siedliska gatunków chronionych. Oczywistym jest bowiem, że ww. plany i dokumenty nie zawierają precyzyjnych ustaleń dla każdego fragmentu wszystkich siedlisk – lecz tylko dla tych, które zostały zinwentaryzowane i które zostały uznane za przedmiot ochrony (w przypadku obszarów Natura 2000). Oczywistym jest również, że chronione siedliska przyrodnicze i siedliska chronionych gatunków mogą występować nie tylko w obszarach chronionych, ale i poza nimi. Dlatego tak ważne jest restrykcyjne przestrzeganie przepisów o ochronie przyrody, które należy uznać za oczywisty warunek przyjęcia i realizacji Strategii. Ustalenia wynikające z treści Strategii nie powinny zakłócić funkcjonalność korytarzy ekologicznych dla dużych ssaków lądowych będących przedmiotem ochrony w obszarach Natura 2000 (w tym: Południowo-Centralnego Korytarza Ekologicznego).

Potencjalne ryzyko negatywnego oddziaływania na bioróżnorodność i środowisko przyrodnicze wiąże się wyłącznie z projektami polegającymi na budowie, rozbudowie i przebudowie obiektów budowlanych oraz budowie infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej. W ocenianym dokumencie zawarto zapisy dotyczące m.in. budowy ścieżek rowerowych i obiektów małej infrastruktury, modernizacji/rewitalizacji istniejących obiektów, przedsięwzięć z zakresu turystyki/rekreacji/kultury oraz realizacji przedsięwzięć obejmujących instalacje fotowoltaiczne – i inne inwestycje budowlane. Przedsięwzięcia tego typu mogą np.:

- a) ingerować w tereny dotychczas nie poddane bezpośredniej presji antropogenicznej (np. tereny quasi-naturalne, tereny leśne), co może zakłócać możliwość korzystania (w tym: migracji, spoczynku, żerowania i in.) gatunków zwierząt z tych terenów;
- b) kolidować z miejscem występowania chronionych siedlisk przyrodniczych lub siedlisk chronionych gatunków;
- c) wpływać na zachowania gatunków zwierząt (np. postrzeganie przez ptaki obiektów typu okna, szyby samochodowe lub panele fotowoltaiczne jako miejsca umożliwiające przelot);
- oraz powodować inne pomniejsze oddziaływania (które przedstawiono w zał. II i III do niniejszej prognozy – w sposób odpowiadający charakterowi i stopniowi szczegółowości ocenianej Strategii).

Mając na uwadze powyższe, niezbędnym działaniem poprzedzającym realizację ww. projektów jest rozpoznanie walorów przyrodniczych (i zasad ich ochrony) oraz realizacja tych projektów w poszanowaniu dla zidentyfikowanych ekosystemów (w tym: z zachowaniem zasady DNSH, o której mowa w rozdziale II.1).

Jeżeli zostaną zachowane przepisy dot. ochrony wód i przyrody, to tego typu przedsięwzięcia będą zaprojektowane w sposób uwzględniający wymagania dot. chronionych siedlisk przyrodniczych i siedlisk chronionych gatunków. Obowiązujące przepisy dają gwarancję na to, że te warunki zostaną zachowane.

Analizując ww. zagadnienia, trzeba zwrócić uwagę na następujące aspekty:

1. Strategia w części kierunkowej nie wskazuje dokładnej lokalizacji ani zakresu (opisu, charakterystyki) projektów (jedynie w pojedynczych przypadkach przybliżono miejsce ich realizacji). Nie wiadomo także, które z nich (i w jakim zakresie) mogą ingerować w środowisko przyrodnicze.
2. W przypadku przedsięwzięć ujętych w projekcie zintegrowanym, dla których wskazano lokalizację, nie zdiagnozowano ryzyka wystąpienia negatywnego wpływu na cele ochrony przyrody ustanowione dla obszarów chronionych.
3. Przedsięwzięcia infrastrukturalne będą musiały spełniać aktualne wymagania ochrony środowiska (w tym – wymagania wynikające z przepisów o ochronie gatunków i z przepisów dotyczących obszarowych i punktowych form ochrony przyrody) – oznacza to, że co do zasady zostanie podwyższony poziom ochrony środowiska. Będzie to pozytywnym skutkiem zastosowania obowiązujących przepisów dotyczących:
 - 1) oczyszczania wód opadowych (obowiązek ujęcia i oczyszczenia),
 - 2) ochrony akustycznej (obowiązek uwzględnienia terenów podlegających ochronie akustycznej i zastosowanie rozwiązań ukierunkowanych na zachowanie tej ochrony),

- 3) ochrony gatunkowej zwierząt (np. poprzez rozwiązania ograniczające lub uniemożliwiające wejście zwierząt na drogę, np. przepusty i ogrodzenia),
- 4) celów ochrony w obszarowych formach ochrony przyrody oraz zasad i zakazów obowiązujących w odniesieniu do tych obszarów chronionych.

Mając na uwadze powyższe, należy zauważyć, iż ustalenia kierunkowe Strategii, co do zasady o dużym stopniu ogólności – mogą wywoływać negatywne i pozytywne oddziaływania na środowisko. Realizacja Strategii przyniesie zdecydowanie więcej korzyści pozytywnych. W przypadku przedsięwzięć ujętych w Projekcie zintegrowanym, dla których znana jest lokalizacja nie przewiduje się wystąpienia negatywnych oddziaływań o znaczącej skali.

Wykluczone jest ryzyko negatywnego oddziaływania na cele ochrony obszarów chronionych. Oczywiście możliwe są niewielkie oddziaływania na etapie realizacji przedsięwzięć (np. konieczność zajęcia terenu w celu utworzenia obiektu), niemniej takie aspekty powinny być przeanalizowane na etapie wydawania zgody na realizację przedsięwzięć – a na poziomie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko takie zagadnienia są niemożliwe do przeanalizowania w sposób który byłby racjonalny i mógłby prowadzić do udoskonalenia treści (lub zasad wdrażania) ocenianego dokumentu. Nie ma też uprawnionej (i racjonalnej) podstawy do przyjęcia, że możliwe jest wystąpienie negatywnych oddziaływań o charakterze znaczącym.

W projekcie Strategii nie zawarto zapisów kolidujących z prawnie określonymi wymaganiami ochrony przyrody (w tym – z zasadami ochrony w obszarach objętych ochroną). Ustalenia ocenianego dokumentu nie generują znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary ochrony przyrody, nie wpływają też na realizację ustaleń wynikających z planów ochrony, planów zadań ochronnych czy też innych dokumentów dotyczących obszarów objętych prawnymi formami ochrony przyrody. Żaden z projektów Strategii nie będzie wpływał na funkcjonalność korytarzy ekologicznych ważnych dla dużych ssaków lądowych będących przedmiotem ochrony w obszarach Natura 2000.

W odniesieniu do ochrony gatunkowej zwierząt, roślin i grzybów stwierdza się, że ustalenia Strategii (w tym – opisy i założenia projektów zintegrowanych) z całą pewnością nie dają podstawy do stwierdzenia ryzyka naruszenia zasad ww. ochrony. Nie miałyby uzasadnienia teza, że Strategia zawiera ustalenia zakładające naruszenie tych zasad. Oczywiście w praktyce może być tak, że na etapie przygotowania lub realizacji projektów zostanie zidentyfikowane takie ryzyko – wówczas konieczne będzie ustalenie alternatywnego sposobu realizacji projektu, a w przypadku braku takiego wariantu (niekolidującego z zasadami ochrony gatunkowej) – konieczne będzie uzyskanie zezwolenia Generalnego lub Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w trybie art. 56 ustawy o ochronie przyrody.

Podsumowując: mając na uwadze treść ocenianej Strategii oraz charakter i stopień szczegółowości ocenianego dokumentu – stwierdza się brak prawnej, merytorycznej i systemowej podstawy do przyjęcia, że ustalenia Strategii mogłyby:

- 1) zakładać intencjonalne naruszenie przepisów o ochronie przyrody,
- 2) pogorszyć stan chronionych siedlisk przyrodniczych i siedlisk chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, w tym stan gatunków, dla których ochrony zostały wyznaczone obszary Natura 2000,
- 3) pogorszyć spójność sieci Natura 2000, integralność obszarów Natura 2000 i łączność ekologiczną pomiędzy prawnie ustanowionymi formami obszarowej ochrony przyrody,
- 4) kolidować z zapisami planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000,
- 5) powodować znaczące negatywne oddziaływanie na obszary Natura 2000,
- 6) prowadzić do naruszenia zakazów obowiązujących w rezerwatach przyrody, parkach narodowych, parkach krajobrazowych, obszarach chronionego krajobrazu oraz warunków ochrony użytków ekologicznych, stanowisk dokumentacyjnych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych oraz pomników przyrody.

Wobec powyższego uznaje się, że proponowane zapisy Strategii wpisują się w regionalne i ogólnopolskie dokumenty określające zasady polityki ochrony środowiska przyrodniczego (i z całą pewnością z nimi nie kolidują).

7.2.5. Oddziaływanie na jakość życia i zdrowie ludzi

W Strategii rozwoju OSI Góry Świętokrzyskie zdiagnozowano prawdopodobieństwa występowania ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia dla środowiska, określonych jako umiarkowane w odniesieniu do oddziaływania na powierzchnię ziemi, na wody powierzchniowe i podziemne, powietrze, bioróżnorodność oraz w przypadku hałasu. Oddziaływania te związane są z prowadzeniem inwestycji, w szczególności inwestycji wielkopowierzchniowych, wymagających użycia ciężkich maszyn i sprzętu, np. w przypadku inwestycji drogowych, terenów inwestycyjnych. Prace takie stwarzają bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia ludzi, w szczególności biorąc pod uwagę kwestie bezpieczeństwa i higieny pracy. Inwestycje wymagają użycia ciężkiego sprzętu, które generuje hałas, emitują spaliny i pyły. Prace budowlane wywierają szczególnie negatywny wpływ na środowisko glebowe, docelowo także środowisko wodne.

7.2.6. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi

Realizacja niektórych ustaleń wynikających z projektu Strategii – związanych z wykonywaniem prac budowlanych – może doprowadzić do czasowego lub trwałego zajęcia powierzchni ziemi, w szczególności w związku z realizacją przedsięwzięć inwestycyjnych, co spowoduje w pierwszej

kolejności pogorszenie warunków glebowych w miejscu realizacji inwestycji. Żaden z projektów zintegrowanych nie zakłada naruszenia zasad ochrony powierzchni ziemi, w tym gleb i rzeźby terenu. Nie ma podstaw do przyjęcia, że oddziaływania te mogą mieć charakter znaczący (tzn. Strategia nie zawiera ustaleń wskazujących na to, że ewentualne negatywne oddziaływania będą miały charakter znaczący). Odpowiednie rozwiązania w zakresie wyeliminowania, ograniczania i kompensowania potencjalnych negatywnych oddziaływań można zastosować na etapie rozstrzygnięć administracyjnych oraz formułowania warunków realizacji przedsięwzięcia (ramy tych rozwiązań zostały przedstawione w rozdziale IX).

Przyjęcie analizowanego dokumentu nie będzie generować znaczących niekorzystnych oddziaływań na powierzchnię ziemi, ponieważ projekt Strategii nie zawiera ustaleń kolidujących z wymaganiami ochrony powierzchni ziemi.

7.2.7. Oddziaływanie na krajobraz i dobra kultury

Analizowany projekt Strategii uwzględnia walory kulturowe i turystyczne, a w ślad za tym formułuje ustalenia ukierunkowane na ochronę (i promocję) tych walorów. Negatywny wpływ na krajobraz związany może być z realizacją znacznej skali inwestycji, zakładających powstanie nowej zabudowy, np. przemysłowej, mieszkaniowej. Należy przy tym zaznaczyć, iż działania te realizowane będą w terenach zurbanizowanych, na obszarach przeznaczonych pod te funkcje, ujęte w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Istnieje zatem ryzyko, że niektóre obiekty mogą być subiektywnie odczuwane jako zaburzenie estetyki krajobrazu. Kluczowe jest przy tym odpowiednie planowanie przestrzenne, które powinno uwzględniać potrzeby zachowania i ochrony krajobrazu.

Zakłada się, że ochrona krajobrazu i dóbr kultury będzie zapewniona dzięki stosownym aktom prawnym z zakresu zagospodarowania przestrzennego (plany zagospodarowania przestrzennego, audyt krajobrazowy²⁹, uchwała krajobrazowa³⁰) oraz ochrony przyrody (w szczególności akty prawne dot. obszaru chronionego krajobrazu i parków krajobrazowych). Oceniany projekt Strategii (i wynikające z niego projekty zintegrowane) nie zawierają ustaleń zakładających intencjonalne i obiektywne naruszenie przepisów polegające na pogorszeniu prawnie ustalonych warunków ochrony krajobrazu i dóbr kultury.

7.2.8. Oddziaływanie na powietrze i klimat akustyczny

Odpowiednią ochronę akustyczną powinny zapewnić przede wszystkim przepisy o ochronie przed hałasem (i ich stosowanie), które dają szeroki katalog narzędzi możliwych do zastosowaniu w celu

²⁹ <https://www.gov.pl/web/kultura/audyt-krajobrazowy>

³⁰ <https://www.gov.pl/web/kultura/uchwala-krajobrazowa>

zapewnienia odpowiedniego stanu środowiska. Ponadto, należy pamiętać o obowiązywaniu przepisów mówiących o konieczności zachowania (za wyjątkiem włączeń wskazanych w ustawie) standardów jakości środowiska poza granicami terenu, do której podmiot emitujący zanieczyszczenia (i/lub hałas) posiada tytuł prawny oraz nakaz stosowania rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych zapewniających zachowanie standardów jakości środowiska.

Analizowany projekt Strategii nie zawiera ustaleń, które mogłyby pogarszać stan powietrza atmosferycznego oraz klimatu akustycznego. Są w nim za to zawarte cele, kierunki i projekty ukierunkowane na poprawę warunków ochrony tych komponentów środowiska:

ustalenia związane z transportem publicznym oraz rowerowym przyczynią się do ograniczenia postępującego wzrostu ruchu samochodowego będącego źródłem emisji zanieczyszczeń gazowo-pyłowych i hałasu;

ustalenia związane z termomodernizacją i wzrostem wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych (oraz działania z zakresu edukacji ekologicznej) przyczynią się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń gazowo-pyłowych będących skutkiem spalania paliw kopalnych;

modernizacja infrastruktury drogowej będzie uwzględniała aktualne przepisy o ochronie akustycznej, co powinno poprawić warunki życia ludzi na terenach podlegających tej ochronie.

7.2.9. Oddziaływania skumulowane z innymi dokumentami strategicznymi

Oddziaływań środowiskowych związanych z wdrażaniem Strategii nie można rozpatrywać w oderwaniu od całościowej polityki ochrony środowiska. Ustalenia ocenianego dokumentu będą wdrażane równolegle z działaniami prośrodowiskowymi wynikającymi w szczególności z:

- Polityki Ekologicznej Państwa 2030 oraz programów ochrony środowiska,
- gminnych, powiatowych i wojewódzkich strategii rozwoju,
- gminnych dokumentów określających zasady planowania przestrzennego,
- planu gospodarowania wodami i planu zarządzania ryzykiem powodziowym,
- Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych,
- Planu przeciwdziałania skutkom suszy i Programu przeciwdziałania niedoborowi wody,
- Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu;
- prawnych zasad ochrony przyrody w obszarach chronionych.

Większość z tych dokumentów poddano SOOŚ i każdy z nich zawiera ustalenia ukierunkowane na politykę zrównoważonego rozwoju, przy czym wymienione powyżej polityki, plany i programy największy ciężar kładą właśnie na kwestie związane z szeroko rozumianą ochroną środowiska, zagospodarowaniem przestrzennym i gospodarką wodną.

Obecnie nie ma w Polsce kompleksowego systemu monitorowania wszystkich presji pod kątem ich wpływu na środowisko i skutków w środowisku. PMŚ (oraz systemy pozyskiwania wiedzy o stanie przyrody w obszarach chronionych) uwzględnia wyłącznie dane o stanie środowiska, jednak zazwyczaj nie jest to powiązane z danymi o presjach wpływających na ten stan. Najlepiej rozwinięte pod tym względem są systemy zarządzania hałasem (w największych miastach oraz przy drogach i liniach kolejowych o największym natężeniu ruchu) oraz emisją zanieczyszczeń do powietrza (ale jedynie w odniesieniu do przypadków generujących konieczność opracowania programów ochrony powietrza).

Skumulowane oddziaływania generowane przez planowane przedsięwzięcia mogą odnosić się do poszczególnych komponentów środowiska i mogą się wyrażać w pozytywnych lub negatywnych skutkach w środowisku. Charakter, skala i intensywność oddziaływania zależą od koncentracji inwestycji (np. w obrębie cieku lub obszaru chronionego), rodzaju i wielkości przedsięwzięć oraz wrażliwości poszczególnych komponentów środowiska. Niektóre oddziaływania skumulowane mogą wystąpić na etapie realizacji inwestycji (np. emisja zawiesiny i tymczasowe pogorszenie warunków siedliskowych ichtiofauny) lub na etapie funkcjonowania/eksploatacji przedsięwzięć (np. wpływ na ciągłość biologiczną, wpływ na reżim hydrologiczny i ekosystem).

7.2.10. Oddziaływanie transgraniczne

Oceniany projekt Strategii nie będzie generował oddziaływania wykraczającego poza granice Polski, w związku z czym nie ma potrzeby przeprowadzania transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko.

7.2.11. Wpływ na środowisko w przypadku odstąpienia od realizacji projektowanego dokumentu

Przyjęcie Strategii może stanowić jeden z ważnych kroków w kierunku wdrażania regionalnej i krajowej polityki ochrony środowiska, gospodarki wodnej i adaptacji do zmian klimatu. Odstąpienie od przyjęcia Strategii byłoby zatem utratą szansy na opracowanie narzędzia sprzyjającego wdrażaniu zasad zrównoważonego rozwoju. W związku z powyższym, rekomenduje się przyjęcie ocenianego projektu Strategii oraz uwzględnienie, w miarę możliwości, rekomendacji dotyczących zasad wdrażania ocenianego dokumentu.

Najbardziej istotnym elementem pozostanie jednak praktyczna realizacja ustaleń Strategii, a zatem pozytywna ocena analizowanego dokumentu jest w zasadzie uwarunkowana założeniem, że na etapie indywidualnego planowania, projektowania, realizowania i funkcjonowania konkretnych przedsięwzięć zostanie zachowany wysoki poziom ochrony środowiska uwzględniający zasady wynikające z Strategii.

8. Propozycja rozwiązań alternatywnych

Przez pojęcie rozwiązania alternatywnego należy rozumieć opcję podejmowania innych działań niż pierwotnie planowane, np. o innym charakterze czy skali, ale zapewniających osiągnięcie pierwotnego nadrzędnego celu lub osiągania założonych poziomów wskaźników rezultatu, ale też opcję nie podejmowania danego działania lub nawet modyfikacji celu. Analiza alternatywnych rozwiązań może być, zatem prowadzona w odniesieniu do:

- alternatywnych sposobów osiągnięcia celów,
- alternatywnych lokalizacji dla zamierzeń niezbędnych dla osiągnięcia celów,
- alternatywnej skali przedsięwzięcia i sposobów jego realizacji oraz eksploatacji.

Możliwości analityczne w powyższych kwestiach są determinowane stopniem szczegółowości dokumentu poddawanego ocenie. Jeżeli w analizowanym dokumencie nie określa się precyzyjnie ani lokalizacji, ani skali, ani listy przewidywanych do realizacji konkretnych projektów stanowiących wyraz realizacji Strategii, to analiza alternatyw sprowadzać się może jedynie do przeglądu planowanych kierunków działań oraz instrumentów realizacyjnych, w kontekście ich skutków środowiskowych.

Możliwość formułowania rozwiązań alternatywnych w najmniejszym stopniu może odnosić się do poziomu wizji, misji oraz celów strategicznych i operacyjnych. Kwestia ich doboru jest domeną organów władzy publicznej, która w demokratycznym społeczeństwie dysponuje mandatem prawnym do ich określania. Prognoza oddziaływania na środowisko może w takich wypadkach pełnić funkcję polegającą przede wszystkim na identyfikacji skutków środowiskowych tak sformułowanych celów i na wskazywaniu tych obszarów, gdzie skutki te wydają się być nieakceptowalne z punktu widzenia celów ochrony środowiska.

Należy zauważyć, że dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko wskazuje na potrzebę omawiania „rozsądnych alternatyw” budowanych na podstawie analizy informacji, które mogą być „racjonalnie wymagane” lub wskazania, dlaczego takie alternatywy nie mogły być sformułowane. Obowiązek zidentyfikowania, opisanie i oszacowania rozsądnych rozwiązań alternatywnych musi być odczytywany w kontekście celu dyrektywy, który polega na dopilnowaniu, że wpływ realizacji planów i programów jest uwzględniony podczas przygotowania tych dokumentów i przed ich przyjęciem. Tekst dyrektywy nie precyzuje, co rozumie się pod pojęciem *rozsądnego rozwiązania alternatywnego* wobec planu lub programu: czy chodzi o alternatywne plany lub programy, czy o alternatywne rozwiązania w ramach planu lub programu (natomiast art. 51 ust. 2 pkt 3b UOOŚ jasno określa, że w prognozie przedstawia się rozwiązania alternatywne w stosunku do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie). W praktyce różne rozwiązania alternatywne w ramach danego planu na ogół będą podlegały ocenie (np. różne sposoby zagospodarowania obszaru w ramach np. planu

zagospodarowania przestrzennego). Alternatywne rozwiązanie może zatem stanowić inny sposób osiągnięcia celów planu lub programu.

Ustalenia omawianego projektu Strategii nie prowadzą do wystąpienia negatywnego oddziaływania na środowisko. Strategiczny charakter dokumentu nie pozwala na skonkretyzowane i precyzyjne określenie działań alternatywnych dla jego celów strategicznych. Strategia sama w sobie również nie przedstawia alternatywnych propozycji. Analiza alternatyw jest de facto prowadzona jedynie na etapie opracowywania projektów inwestycyjnych, studiów wykonalności i postępowań administracyjnych, w ramach których prowadzi się analizę zgodności z przepisami (m.in. z zakresu ochrony środowiska).

Skutki środowiskowe podejmowanych działań inwestycyjnych silnie zależą od lokalnej chłonności środowiska lub od występowania w rejonie realizacji przedsięwzięcia tzw. obszarów wrażliwych, dlatego przy realizacji nowych inwestycji należy rozważać warianty alternatywne kierując się w miarę możliwości tym, by wybrać wariant najbardziej korzystny dla środowiska. Jako warianty alternatywne przedsięwzięć (ale nie dokumentów strategicznych) można rozważać: warianty lokalizacyjne, warianty konstrukcyjne, techniczne i technologiczne, warianty organizacyjne czy wariant odstąpienia od realizacji przedsięwzięcia. Oceniany projekt Strategii nie wskazuje lokalizacji i wielkości wspieranych przedsięwzięć. To z kolei uniemożliwia przeprowadzenie analizy ich możliwych racjonalnych wariantów alternatywnych konkretnych działań, których nazwy są podane w treści Strategii.

9. Środki zapobiegające oraz ograniczające negatywne oddziaływanie na środowisko

Realizacja ustaleń ocenianego projektu Strategii może potencjalnie wpływać negatywnie na środowisko. Jest to związane z tym, iż w części kierunkowej Strategii ujęto możliwość realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych o znacznej skali. Na tym etapie oceny nie jest możliwe jednoznaczne określenie skali i zasięgu oddziaływań. Jednocześnie nie przewiduje się znaczącego oddziaływania na obszary Natura 2000, gdyż zarówno część kierunkowa Strategii, jak też projekty ujęte w projekcie zintegrowanym nie zakładają realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych o znacznej skali na tych obszarach. Zgodnie z przedstawionymi wcześniej tezami, realizacja celów strategicznych może skutkować zwiększeniem poziomu ochrony środowiska - zwłaszcza w kontekście oddziaływania kumulującego się z wdrażaniem dokumentów strategicznych z dziedziny ochrony środowiska. Warto podkreślić, że korzystny charakter ocenianego dokumentu przyniesie oczekiwane rezultaty jedynie wtedy, gdy jego ustalenia będą prawidłowo stosowane w rzeczywistości.

Rekomenduje się uwzględnienie następujących propozycji dotyczących minimalizowania wpływu na środowisko:

1. Na etapie wdrażania ustaleń Strategii i tworzenia projektów budowlanych, należy nadać wysoki priorytet kwestii zachowania i rozwoju zróżnicowanych form zieleni, uwzględniającej zmienność sezonową, uwarunkowania infrastrukturalne i przestrzenne oraz funkcjonalne (zieleni ozdobna / zieleni izolacyjna / zieleni funkcjonalna). Koniecznym jest nadanie najwyższej wagi kwestiom związanym z ochroną siedlisk przyrodniczych i siedlisk chronionych gatunków oraz aspektem dotyczącym ochrony krajobrazu.
2. Zasadnym jest zapewnienie w projektach budowlanych rozwiązań z zakresu retencjonowania wód opadowych i roztopowych (z uwzględnieniem konieczności ich oczyszczenia przed wprowadzeniem do środowiska, o ile będzie to uzasadnione).
3. Na etapie postępowań administracyjnych związanych z wydaniem pozwoleń na budowę i innych decyzji administracyjnych zezwalających na realizację i funkcjonowanie przedsięwzięć, należy nadać wysoki priorytet kwestiom dotyczącym badania zgodności projektów przedsięwzięć z przepisami o ochronie środowiska oraz o warunkach technicznych w budownictwie. Analogiczna rekomendacja dotyczy rozpatrywania zgłoszeń budowlanych (dokonywanych w trybie ustawy Prawo budowlane) oraz zgłoszeń instalacji (dokonywanych w trybie ustawy Prawo ochrony środowiska).
4. Na etapie przeglądów aktualności studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (cyklicznie przeprowadzanych w trybie art. 32 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym) należy uwzględniać ewentualne zgłoszenia dot. konfliktów środowiskowych, aktualne dane dot. ryzyka występowania suszy i powodzi, wytyczne dotyczące adaptacji do zmian klimatu oraz doświadczenia będące wynikiem obserwacji praktycznego stosowania ustaleń dokumentów strategicznych.

Konsekwencją zastosowania powyższych rekomendacji będzie zapewnienie wysokiego poziomu dbałości o ochronę środowiska oraz adaptacji do zmian klimatycznych. Nie przewiduje się żadnych negatywnych konsekwencji w związku z wdrożeniem powyższych zaleceń.

Wychodząc naprzeciw ewentualnym obawom związanym z termomodernizacją i przebudową oraz modernizacją budynków, zasadnym jest wskazanie, że ryzyko wystąpienia negatywnego wpływu prac termomodernizacyjnych na ptaki i nietoperze może wystąpić wtedy, gdy w obrębie budynku objętego pracami znajdują się siedliska tych zwierząt (co powinny być uprzednio rozpoznane w ramach wyprzedzającego audytu przyrodniczego).

Potencjalne negatywne oddziaływanie może być minimalizowane poprzez następujące działania:

- przed rozpoczęciem planowania i wykonania prac należy przeprowadzić kontrolę (kontrole) budynku i ustalić miejsce oraz czas zajmowania kryjówek przez ptaki i nietoperze;

- prace remontowe powinny być prowadzone poza okresem rozrodczym i hibernacją, okres dozwolony na prowadzenie prac to początek września – początek października, czas ten jednak może być zróżnicowany w zależności od gatunku; w przypadku obiektów zasiedlonych i/lub potencjalnie zasiedlonych przez nietoperze, wszelkie prace powinny być wykonywane w okresie od sierpnia do września;
- w przypadku konieczności kontynuowania prac budowlanych w okresie rozrodczym kryjówkę zajęłą przez nietoperze należy zabezpieczyć w sposób zaproponowany przez chiropterologa i/lub ornitologa;
- prowadzenie prac budowlanych i remontowych tak, by zachować funkcjonalność budynku dla zwierząt (tj. zachować możliwość gnieźdzenia się ptaków, zachować kolonię nietoperzy i używane przez nią wloty do kryjówki); nawet pod nieobecność ptaków nie należy, w miarę możliwości, likwidować miejsc ich gnieźdzenia się.

Z tego samego powodu można wskazać na następujące środki minimalizujące potencjalne negatywne oddziaływania na etapie prowadzenia różnych prac budowlanych:

- zapewnienie wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnej na terenie przedsięwzięcia,
- ponowne wykorzystanie zdjętej pokrywy glebowej,
- odtwarzanie zniszczonych elementów przyrodniczych (zob. art. 75 ustawy Prawo ochrony środowiska),
- wykonywanie prac budowlanych w okresach, gdy aktywność flory i fauny jest najmniejsza (tj. co do zasady w okresach jesienno-zimowych),
- używanie sprzętu spełniającego prawne wymagania,
- uszczelnienie nawierzchni placów postojowych dla maszyn, środków transportu, parkingów dla pracowników,
- wyposażenie zaplecza budowy w rozwiązania techniczne uniemożliwiające zanieczyszczenie środowiska gruntowo-wodnego ewentualnymi wyciekami płynów eksploatacyjnych,
- zapewnienie miejsca do gromadzenia odpadów, które będzie umożliwiało selektywne magazynowanie odpadów oraz będzie zabezpieczało środowisko przed wywiewaniem lekkich frakcji i przed wypłukiwaniem niebezpiecznych składników wskutek opadów atmosferycznych,
- wykonywanie prac budowlanych przy pomocy sprawnego, regularnie serwisowanego i konserwowanego sprzętu,
- stosowanie środków ograniczających pylenie (zraszanie placu budowy, plandeki).
- W kontekście instalacji do produkcji energii z odnawialnych oraz zeroemisyjnych źródeł (np. farmy fotowoltaiczne, panele fotowoltaiczne, farmy wiatrowe) należy podkreślić, że

rozwiązania z zakresu minimalizacji tego typu przedsięwzięć na środowisko powinny obejmować następujące przykładowe rozwiązania:

- ustalanie lokalizacji po uprzednim rozpoznaniu walorów przyrodniczych w rejonie planowanego przedsięwzięcia,
- unikanie lokalizacji ww. przedsięwzięć w miejscach newralgicznych dla lokalnych ekosystemów,
- restrykcyjne stosowania zasady kompensowania strat przyrodniczych (zgodnie z art. 75 ustawy z dnia 17 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska),
- stosowanie powłok antyrefleksyjnych na panelach fotowoltaicznych,
- stosowanie ogrodzeń wykonanych bez podmurówki, z siatką umożliwiającą migrację drobnych zwierząt (tj. odpowiednia wysokość ogrodzenia nad ziemią, bądź wymiar „oczka” w siatce).

Trzeba zauważyć, że oceniana Strategia nie zawiera szczegółowych informacji na temat projektów z zakresu OZE, tj. nie wskazuje lokalizacji ani skali. Poza najbardziej oczywistymi przypadkami (np. budowa stacji ładowania rowerów) - lokalizacja projektów nie jest na tyle precyzyjnie określona, by można było wyprowadzić miarodajne i skonkretyzowane wnioski dotyczące minimalizowania oddziaływań które mogłyby się pojawić w tej konkretnej lokalizacji. W świetle powyższego - konieczne jest zatem ustalenie ogólnych i ramowych zasad zachowania należytego poziomu ochrony środowiska. Hierarchia działań mających na celu ochronę środowiska zakłada, że w pierwszej kolejności powinny być zastosowane rozwiązania ukierunkowane na unikanie negatywnych oddziaływań i zapobieganie ich wystąpieniu. Jeżeli to jest niemożliwe, to należy minimalizować skalę i skutki oddziaływań. Po wyczerpaniu możliwości ograniczenia oddziaływania do akceptowalnego poziomu, należy zastosować działania kompensacyjne. Każdy z powyższych kroków powinien być ukierunkowany na konkretne ryzyko oddziaływań środowiskowych oraz poddany ocenie pod kątem adekwatności, skuteczności, wykonalności (prawnej, technicznej, środowiskowej) i trwałości w dłuższym horyzoncie czasowym, a także analizie pod względem oddziaływania na środowisko (tak, by działanie minimalizujące wpływ na jeden komponent środowiska, nie powodowało negatywnego oddziaływania na pozostałe komponenty). Zastosowana musi być przy tym zasada przezorności, zasada prewencji i zasada „zanieczyszczający płaci”. Zaprezentowane powyżej podejście znajduje umocowanie w art. 5-7 i 74-75 Prawa ochrony środowiska.

W sposób szczególny należy podkreślić treść art. 75 ust. 3 ww. ustawy, wedle którego „Jeżeli ochrona elementów przyrodniczych nie jest możliwa, należy podejmować działania mające na celu naprawienie wyrządzonych szkód, w szczególności przez kompensację przyrodniczą” (którą ustawa definiuje jako „zespół działań obejmujących w szczególności roboty budowlane, roboty ziemne, rekultywację gleby, zalesianie, zadrzewianie lub tworzenie skupień roślinności, prowadzących do przywrócenia równowagi

przyrodniczej lub tworzenie skupień roślinności, prowadzących do przywrócenia równowagi przyrodniczej na danym terenie, wyrównania szkód dokonanych w środowisku przez realizację przedsięwzięcia i zachowanie walorów krajobrazowych”). Powyższe wymaganie mocno wpisuje się w Europejską Strategię Bioróżnorodności, która bardzo dużą wagę nadaje odtworzeniu zdegradowanych ekosystemów. Powyższe oznacza między innymi konieczność nadania priorytetowej rangi zagadnieniom związanym z identyfikacją oddziaływań środowiskowych i ich skutków oraz zapewnieniu rzetelnego i adekwatnego podejścia do działań mających na celu unikanie, minimalizowanie i kompensowanie negatywnych oddziaływań inwestycji będących wyrazem realizacji ocenianego dokumentu.

10. Proponowane metody analizy środowiskowych skutków wdrażania ocenianego dokumentu

System monitoringu postanowień Strategii zaprezentowany został w rozdziale 5. Monitoring i ewaluacja Strategii rozwoju OSI Góry Świętokrzyskie. W tym rozdziale przedstawiono między innymi zasady prowadzenia monitoringu oraz określono wstępny zakres wskaźników. Monitoring będzie polegał na prowadzeniu w sposób ciągły obserwacji procesu realizacji Strategii rozwoju OSI Góry Świętokrzyskie, w tym rezultatów jakie ona przynosi. Raporty z monitoringu będą sporządzane corocznie i będą mierzyły osiągnięcie przyjętych wskaźników oraz poziom wdrażanej alokacji. Raporty będą przygotowywane przez Biuro Związku Gmin Gór Świętokrzyskich, następnie opiniowane i zatwierdzenie przez Zarząd Związku i Zgromadzenie Związku.

W przypadku wpływu ustaleń projektowanego dokumentu na środowisko proponuje się przyjęcie zasad monitoringu, które ustalono dla projektowanego dokumentu Strategii Zrównoważonej Mobilności. W dokumencie tym przyjęto bowiem szereg wskaźników, które pozwolą ocenić zmianę, jaka zaszła w przypadku realizacji poszczególnych projektów.

W przypadku wpływu ustaleń projektowanego dokumentu na środowisko należy mieć na uwadze, iż jego założenia pokrywają się z założeniami programów ochrony środowiska dla poszczególnych gmin Związku Gmin Gór Świętokrzyskich.

Proponuje się zatem **prowadzenie analiz i ocen stanu poszczególnych komponentów środowiska, które jednocześnie służyć będą spełnieniu wymogów monitoringu środowiska w ujęciu struktur administracyjnych Związku Gmin Gór Świętokrzyskich.**

11. Wnioski

Niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko jest dokumentem powstałym dla potrzeb SOOŚ. W konsekwencji, charakter przeprowadzonych analiz jest adekwatny do typu ocenianego dokumentu

i nie pozwala na precyzyjną ocenę konkretnych oddziaływań środowiskowych. Tym samym, za właściwe uznano skupienie się przede wszystkim na poszukiwaniu odpowiedzi na temat tego, czy dokument będący przedmiotem oceny jest zgodny z celem, któremu ma służyć, oraz czy jest adekwatny do problemów ochrony środowiska oraz celów środowiskowych wynikających z przepisów i dokumentów strategicznych.

Przeprowadzona w niniejszej prognozie analiza pozwoliła na postawienie następujących wniosków:

1. Rekomenduje się przyjęcie ocenianego dokumentu oraz uwzględnienie, w miarę możliwości, rekomendacji dotyczących zasad wdrażania jego ustaleń.
2. Biorąc pod uwagę charakter prawny ocenianego dokumentu – treść projektu Strategii może być uznana za adekwatną do problemów ochrony środowiska (z uwzględnieniem ram prawnych wynikających z obowiązujących przepisów), bowiem uwzględnia kluczowe aspekty środowiskowe; dokument czyni zadość gminnej i regionalnej polityce ochrony środowiska i może sprzyjać osiągnięciu celów środowiskowych (w tym - celów wynikających z obowiązujących programów ochrony środowiska oraz dokumentów regulujących zasady zagospodarowania przestrzennego).
3. Pozytywny charakter oddziaływań ocenianego dokumentu będzie się kumulował z dalszym wdrażaniem dokumentów strategicznych i przepisów dedykowanych ochronie środowiska.
4. Rekomenduje się nadanie dużego znaczenia sposobowi wdrażania ustaleń Strategii.

12. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Wprowadzenie

Przedmiotem niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko jest projekt *Strategii Rozwoju Obszaru Strategicznej Interwencji Góry Świętokrzyskie* została opracowana dla potrzeb przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Została w niej przedstawiona analiza środowiskowych skutków wdrożenia ustaleń Strategii.

Informacje o zawartości projektowanego dokumentu

Strategia odnosi się do obszaru 11 gmin: Bodzentyn, Nowa Słupia, Łagów, Suchedniów, Bieliny, Górnio, Łączna, Masłów, Pawłów, Waśniów, Zagnańsk, które wchodzi w skład Związku Gmin Gór Świętokrzyskich.

Główne cele analizowanej Strategii sformułowano następująco:

1. Rozwój usług publicznych i przestrzeni publicznych na rzecz spójności społecznej i konkurencyjności gospodarki,
2. Ochrona zasobów przyrodniczych i poprawa stanu środowiska,
3. Wzmocnienie i rozwinięcie partnerskiej współpracy,
4. Rozwój infrastruktury turystycznej,

5. Zwiększenie rozpoznawalności turystycznej.

Realizacji tych celów mają służyć kierunki działań oraz projekt zintegrowany nr.1 "Na ścieżkach czasu i przestrzeni" -zintegrowany projekt rozwoju funkcji turystyczno-edukacyjnej Gór Świętokrzyskich, wspierającej ochronę dziedzictwa, rozwój społeczny i aktywizację obszaru OSI Góry Świętokrzyskie.

Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu wspólnotowym, krajowym i regionalnym

W Prognozie dokonano analizy wielu dokumentów strategicznych, w których ustanowione są cele polityki w zakresie ochrony środowiska. Dokumenty te zawierają wiele różnorodnych ustaleń w zakresie ochrony poszczególnych komponentów środowiska. Najważniejsze wynikające z nich cele strategiczne w zakresie ochrony środowiska są następujące:

1. Powstrzymanie utraty różnorodności biologicznej i degradacji funkcji ekosystemu oraz przywrócenie ich w możliwie największym stopniu.
2. Powstrzymanie pogarszania stanu wód oraz osiągnięcie ich dobrego stanu.
3. Utrzymanie oraz poprawa komfortu i jakości życia ludzi.
4. Przeciwdziałanie degradacji gleb.
5. Ograniczanie emisji zanieczyszczeń i poprawa lub utrzymanie poziomów jakości powietrza, niestanowiących zagrożenia dla zdrowia ludzkiego i środowiska naturalnego.
6. Przeciwdziałanie zmianom klimatu i ograniczanie negatywnych skutków tych zmian, w tym - adaptacja do zmian klimatycznych.
7. Ochrona klimatu akustycznego oraz ograniczanie emisji hałasu.
8. Zrównoważone gospodarowanie zasobami naturalnymi.
9. Ochrona i odbudowa wartości krajobrazowych.
10. Ochrona i ograniczanie negatywnego wpływu na zabytki i dobra materialne.
11. Rozwój gospodarki zasobooszczędnej, niskoemisyjnej i niskoodpadowej.

Analiza zgodności ocenianego dokumentu z polityką ochrony środowiska

Analizowany projekt Strategii uwzględnia cele strategiczne dotyczące ochrony środowiska, gospodarki wodnej i adaptacji do zmian klimatycznych. Dokument pozostaje zgodny z polityką wpisaną do planu zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego. Nie zidentyfikowano kolizji pomiędzy strategicznymi ustaleniami polityk środowiskowych a treścią Strategii.

Analiza uwarunkowań środowiskowych

Kluczowe uwarunkowania środowiskowe, ważne z punktu widzenia oceny Strategii, są następujące:

1. Krajobraz OSI Góry Świętokrzyskie jest zróżnicowany i obejmuje zarówno tereny naturalne, jak i obszary przeobrażone antropogenicznie przez drogi publiczne oraz zabudowę mieszkaniową.
2. W obszarze OSI występują przekroczenie norm zanieczyszczenia powietrza i wód powierzchniowych.

3. Aspektem wymagającym szczególnej ochrony jest jakość życia mieszkańców (w tym: stan powietrza atmosferycznego, odpowiedni poziom tła akustycznego), środowisko przyrodnicze oraz wody podziemne i powierzchniowe.
4. Analizowany obszar położony jest w dorzeczu Wisły. Niewielka część terenu jest zagrożona powodzią, a na przeważającym obszarze istotnym problemem jest ryzyko występowania suszy.
5. Analizowany obszar charakteryzuje się zróżnicowanym (zazwyczaj wysokim) stopniem zagrożenia wód powierzchniowych.
6. Wśród źródeł antropopresji na środowisko należy wymienić:
 - 1) niską emisję – tj. emisja pyłów i szkodliwych gazów na niskiej wysokości, pochodzących z ruchu pojazdów oraz indywidualnych źródeł energii cieplnej,
 - 2) postępującą zabudowę terenów naturalnych i półnaturalnych,
 - 3) działalność przemysłową,
 - 4) zabudowę komunikacyjną (drogi, linie kolejowe), która stanowi źródło emisji hałasu i zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego.

Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu

Wśród głównych wyzwań w zakresie ochrony środowiska w rejonie analizowanego obszaru wymienić należy:

1. Pełniejsze wykorzystanie potencjału usług ekosystemowych (kształtowanie mikroklimatu, oczyszczanie powietrza, ochrona przed hałasem, izolacja budynków, retencja wód opadowych, cień, ochrona przed przesuszeniem, ochrona przed wiatrem, walory estetyczne) możliwych do uzyskania dzięki zwiększeniu udziału zieleni niskiej i wysokiej w rejonie (i w obrębie) zabudowy.
2. Zapewnienie wysokiego poziomu ochrony wód podziemnych z uwagi na niewystarczającą izolację poziomów wodonośnych przed migracją zanieczyszczeń z powierzchni terenu.
3. Zwiększenie stopnia ochrony przed hałasem wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych.
4. Zapewnienie estetyki krajobrazu.
5. Kształtowanie przestrzeni sprzyjającej rozwojowi transportu publicznego, pieszemu i rowerowemu.

Analiza i ocena znaczących oddziaływań na środowisko

Kluczowe ustalenia prowadzą się do następujących zagadnień:

1. Oceniany projekt Strategii zawiera zapisy sprzyjające zachowaniu obecnego poziomu zabezpieczeń środowiska przed degradacją.
2. Nie zidentyfikowano takich zapisów Strategii, które mogłyby wywołać znaczące uciążliwości dla mieszkańców.

3. Realizacja kierunków działań Strategii wskazuje, iż może dojść do różnego rodzaju i różnej skali oddziaływań na środowisko. W Strategii OSI Góry Świętokrzyskie ujęte są działania, które mogą (choć nie muszą) negatywnie oddziaływać na środowisko. Dotyczą infrastruktury komunikacyjnej, w tym modernizacji i budowy dróg, w tym dróg rowerowych, tworzenia i zagospodarowania terenów inwestycyjnych pod funkcje gospodarcze i mieszkaniowe oraz turystyczne, zwiększania zdolności retencyjnych, rozwijania infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, gospodarki odpadami oraz rozwoju instalacji OZE.

Wpływ na środowisko w przypadku odstąpienia od realizacji projektowanego dokumentu

Przeprowadzona analiza wykazała, że Strategia z pewnością może sprzyjać realizacji celów środowiskowych wynikających ze współczesnej polityki ekologicznej każdego szczebla – jednak aby tak się stało, niezbędne jest nadanie wysokiej wagi aspektom prośrodowiskowym na etapie projektowania poszczególnych inwestycji i zatwierdzania projektów budowlanych.

Wnioski i rekomendacje

Wdrożenie ustaleń ocenianego dokumentu przyniesie szereg korzyści dla rozwoju społeczno-gospodarczego OSI Góry Świętokrzyskie, jak też przyczyni się do ochrony środowiska oraz zrównoważonego rozwoju. Rekomenduje się przyjęcie ocenianego projektu Strategii.

13. Wykorzystane materiały źródłowe

Agenda XXI – Globalny Program Działania na XXI wiek

Centralny rejestr form ochrony przyrody

Europejska Konwencja Krajobrazowa sporządzona we Florencji dnia 20 października 2000 r. (Dz.U. z 2006 r. Nr 14, poz. 98)

GIOŚ, ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2016-2021 na podstawie monitoringu – tabela oraz na podstawie klasyfikacji wskaźników i grup wskaźników w jcwp rzek i zbiorników zaporowych za rok 2022

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce, Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2017 Rok

<http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

<https://www.gov.pl/>

<http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe>

<https://mapy.geoportal.gov.pl>

<https://www.gov.pl/web/gddkia/generalny-pomiar-ruchu-20202021>

<https://isap.sejm.gov.pl/>

<https://wody.isok.gov.pl/>

<https://mapa.korytarze.pl/>

https://www.gios.gov.pl/chemizm_gleb/

GUS

USTAWA z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

Strategia Rozwoju Obszaru Strategicznej Interwencji Góry Świętokrzyskie

Świętokrzyski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny Znak: NZ.9022.4.40.2025, pismo z dnia 13-06-2025 – zakres prognozy

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach, zakres prognozy pismo nr WOO-III.411.20.2025.ML, z dnia 25.06.25r.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, przyjęty rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 16 lutego 2023 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. z 2023 r. poz. 300).

Plan przeciwdziałania skutkom suszy

Ocena poziomu pól elektromagnetycznych środowisku w 2024r.

Ocena stanu środowiska akustycznego w województwie świętokrzyskim 2023r.

Plan gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego na lata 2023-2028 z planem inwestycyjnym.

Program ochrony powietrza dla strefy świętokrzyskiej, Uchwała nr XXII/291/20 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 29 czerwca 2020 r.

Roczna ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim. Raport wojewódzki za rok 2024

Projekt Program Ochrony Środowiska dla powiatu kieleckiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032.

Plany ochronne:

- - UCHWAŁA NR XLIX/878/14 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie Cisowsko-Orłowińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu
- Zarządzenie Ministra Klimatu z dnia 13 stycznia 2020 r. w sprawie zadań ochronnych dla Świętokrzyskiego Parku Narodowego na lata 2020- 2021
- ZARZĄDZENIE REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W KIELCACH z dnia 29 listopada 2023 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Lasy Suchedniowskie PLH260010
- UCHWAŁA NR XIV/200/2015 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO z dnia 7 września 2015 r. w sprawie wyznaczenia Podkieleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu
- UCHWAŁA NR XXXV/617/13 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO z dnia 23 września 2013 r. dotycząca wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Kamiennej

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej

Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej, Warszawa, 2019 rok

Poradnik ochrony płazów. Ochrona dziko żyjących zwierząt w projektowaniu inwestycji drogowych. Problemy i dobre praktyki” Rafał T. Kurek, Mariusz Rybacki, Marek Sołtysiak, Bystra 2011)

Rezolucja przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne w dniu 25 września 2015 r. pod nazwą „Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030”

Światowa Komisja ds. Środowiska i Rozwoju

Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2024 poz. 1112)

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce (Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, 2017.

Poradnik ochrony nietoperzy, praca zbiorowa pod redakcją Grzegorza Błachowskiego i Andrzeja Węgla, autorzy: Anna Bator, Grzegorz Błachowski, Radosław Jaros, Andrzej Węgiel, Jolanta Węgiel, Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Przyrody, Supraśl, 2017 rok.

14. SPIS RYSUNKÓW, TABEL

Rysunek 1. Podział administracyjny ZGGŚ.....	16
Rysunek 2. Podział JWCP i JWCPRz dla obszaru OSI Góry Świętokrzyskie.	19
Rysunek 3. GZWP i JCWPd w granicach ZGGŚ.....	21
Rysunek 4. Sieć powiązań transportowych obszaru ZGGŚ.....	26
Rysunek 5. Położenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu	35
Rysunek 6. Mapa obszary Natura 2000.....	36
Rysunek 7. Położenie rezerwatów i pozostałych obiektów przyrodniczych	37
Rysunek 8 Mapa położenia planowanych inwestycji względem obszarów chronionych gmina Bodzentyn	67
Rysunek 9 Mapa położenia planowanych inwestycji względem obszarów chronionych gmina Bieliny.....	69
Rysunek 10 Mapa położenia planowanych inwestycji względem obszarów chronionych gmina Nowa Słupia	71
Rysunek 11. Mapa położenia planowanych inwestycji względem obszarów chronionych gmina Łągów	73
Rysunek 12. Mapa położenia planowanych inwestycji względem obszarów chronionych gmina Masłów	74
Rysunek 13. Mapa położenia planowanych inwestycji względem obszarów chronionych gmina Górnó	76
Rysunek 14. Mapa położenia planowanych inwestycji względem obszarów chronionych gmina Zagnańsk.....	78
Rysunek 15. Mapa położenia planowanych inwestycji względem obszarów chronionych gmina Łączna	79
Rysunek 16. Mapa położenia planowanych inwestycji względem obszarów chronionych gmina Suchedniów	80
Rysunek 17. Mapa położenia planowanych inwestycji względem obszarów chronionych gmina Pawłów	82
Rysunek 18. Mapa położenia planowanych inwestycji względem obszarów chronionych gmina Waśniów.....	83
Tabela 1. Lista przedsięwzięć oraz pakiety (wiązki) projektowe	9
Tabela 2. Wyniki jakości powietrza dla strefy świętokrzyskiej.....	22
Tabela 3. Ocena wpływu na środowisko kierunków działań Strategii Zintegrowanego rozwoju Obszaru Strategicznej Interwencji Góry Świętokrzyskie.	58

Załącznik nr 1

OŚWIADCZENIE AUTORA PROGNOZY

Oświadczam, iż jako Autor prognozy oddziaływania na środowisko dokumentu pod nazwą „Projekt Strategii Rozwoju Obszaru Strategicznej Interwencji Góry Świętokrzyskie” spełniam wymagania, o których mowa w art. 74a ust.2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2024 poz. 1112.), tj. posiadam ukończone w rozumieniu przepisów o szkolnictwie wyższym jednolite studia magisterskie o kierunku ochrony środowiska. Ponadto jestem autorem minimum 5 prognoz oddziaływania na środowisko dla dokumentów strategicznych. Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

podpis Autora prognozy

Marek Karłowski

OŚWIADCZENIE AUTORA PROGNOZY

Oświadczam, iż jako Autor prognozy oddziaływania na środowisko dokumentu pod nazwą „Projekt Strategii Rozwoju Obszaru Strategicznej Interwencji Góry Świętokrzyskie” spełniam wymagania, o których mowa w art. 74a ust.2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2024 poz. 1112.), tj. posiadam ukończone w rozumieniu przepisów o szkolnictwie wyższym jednolite studia magisterskie o kierunku Inżynieria środowiska.. Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

podpis Autora prognozy

Monika Miara-Sawicka

